

EUROJUSTAS

2012 metų ataskaita

©Eurojustas, 2013 m.

Šis leidinys apima laikotarpį nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d.

Catalogue number: QP-AA-13-001-LT-C

ISBN: 978-92-95084-37-7

ISSN: 1831-4325

DOI: 10.2812/53719

For enquiries:

Phone: + 31 70 412.5000

E-mail: info@eurojust.europa.eu

Website: www.eurojust.europa.eu

Metinė ataskaita (2012 m.)

Eurojusto vizija - būti teisminių institucijų lygmens pagrindiniu veikėju ir kompetencijos centru kovojant su organizuotu tarpvalstybiniu nusikalstamumu Europos Sąjungoje.

Turinys

Pastaba: Sprendimas dėl Eurojusto	5
Santrumpų sąrašas.....	5
Pratarmė.....	7
Santrauka	8
Eurojusto veiklos 10-ies metų sukaktis	10
<i>Iškilmės Nieuwe Kerk ir Ridderzaal 2012 m. vasario 27 ir 28 d.</i>	<i>11</i>
<i>Jos Didienybės Nyderlandų Karalienės Beatričės vizitas.....</i>	<i>11</i>
1 EUROJUSTO VEIKLA.....	14
1.1 Įvadas	15
1.2 Eurojusto darbo su bylomis apžvalga	15
<i>Eurojusto darbo su bylomis bendrosios problemos ir geriausia praktika.....</i>	<i>15</i>
<i>Koordinaciniai pasitarimai.....</i>	<i>16</i>
<i>Koordinaciniai centrai</i>	<i>17</i>
<i>Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsniai.....</i>	<i>18</i>
<i>Savitarpio teisinės pagalbos konvencijos.....</i>	<i>18</i>
<i>Įrodymų rinkimo ir pripažinimo problemos.....</i>	<i>19</i>
<i>Jurisdikcijos kolizijų prevencija ir šalinimas</i>	<i>20</i>
<i>Baudžiamojo proceso perdavimas.....</i>	<i>20</i>
<i>Keitimasis registru apie teistumą informacija</i>	<i>20</i>
<i>Europos arešto orderiai.....</i>	<i>21</i>
<i>Nutarimai įšaldyti.....</i>	<i>23</i>
<i>Konfiskavimas ir turto susigrąžinimas</i>	<i>24</i>
<i>Kontroliuojamieji gabenimai</i>	<i>24</i>
1.3 Eurojusto veiklos prioritetinėse nusikalstamumo srityse apžvalga	25
<i>Terorizmas.....</i>	<i>25</i>
<i>Prekyba narkotikais</i>	<i>26</i>
<i>Prekyba žmonėmis.....</i>	<i>27</i>
<i>Sukčiavimas</i>	<i>29</i>
<i>Korupcija</i>	<i>29</i>
<i>Elektroniniai nusikaltimai.....</i>	<i>30</i>
<i>Pinigų plovimas.....</i>	<i>30</i>
<i>(Keliaujančios) organizuotos nusikalstamos grupės.....</i>	<i>31</i>
<i>Neteisėta imigracija</i>	<i>32</i>
<i>ES finansiniams interesams kenkiantys nusikaltimai</i>	<i>33</i>
<i>Eurojusto kontaktinis asmuo vaikų apsaugos klausimais. Nusikaltimai prieš vaikus.....</i>	<i>34</i>
1.4 Jungtinės tyrimų grupės	35
<i>Eurojusto finansinė parama JTG veiklai.....</i>	<i>36</i>
1.5 Su trečiosiomis šalimis susijusios Eurojusto bylos	37
<i>Trečiųjų šalių į Eurojustą deleguoti ryšių prokurorai.....</i>	<i>38</i>
1.6 Eurojustas ir pareigūnų praktikų tinklai	38
<i>Europos teisminis tinklas (EJN).....</i>	<i>38</i>
<i>JTG tinklas.....</i>	<i>39</i>
<i>Genocido tinklas.....</i>	<i>39</i>

2	SANTYKIAI SU ES INSTITUCIJOMIS IR PARTNERIAIS	40
2.1	Instituciniai ryšiai	41
	<i>Europos Parlamentas</i>	<i>41</i>
	<i>Europos Sąjungos Taryba</i>	<i>41</i>
	<i>Europos Komisija</i>	<i>41</i>
2.2	Santykiai su pareigūnų praktikų tinklais.....	42
	<i>Europos teisėjų mokymo tinklas.....</i>	<i>42</i>
	<i>ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamasis forumas.....</i>	<i>42</i>
2.3	ES agentūros ir organizacijos.....	43
	<i>Europolas.....</i>	<i>43</i>
	<i>Europos kovos su sukčiavimu tarnyba</i>	<i>43</i>
	<i>FRONTEX.....</i>	<i>44</i>
	<i>CEPOL.....</i>	<i>44</i>
2.4	Santykiai su trečiosiomis valstybėmis ir organizacijomis už Europos Sąjungos ribų.....	44
3	SPRENDIMAS DĖL EUROJUSTO IR ATEITIES POKYČIAI	46
3.1	Tarybos sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimas	47
3.2	Šeštasis tarpusavio vertinimo etapas: sprendimų dėl Eurojusto praktinis įgyvendinimas ir taikymas valstybėse narėse ir Europos teisminis tinklas	48
3.3	Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities	48
3.4	Konferencija „Dešimt Eurojusto veiklos metų, jo pasiekimai ir ateities uždaviniai“	48
4	ADMINISTRACINIAI POKYČIAI	50
4.1	Administraciniai pokyčiai.....	51
4.2	Galimybė visuomenei susipažinti su dokumentais	51
5	TARYBOS IŠVADŲ APŽVALGA	54
	PRIEDAS. 2012 M. STATISTINIAI DUOMENYS	56
	<i>1 pav. Bylų pokyčiai 2002–2012 m.</i>	<i>57</i>
	<i>2 pav. 2012 m. dvišalės ir daugiašalės bylos, tekusios kiekvienam nacionaliniam biurui.....</i>	<i>57</i>
	<i>3 pav. 2003–2012 m. pradėtos ir užbaigtos bylos</i>	<i>58</i>
	<i>4 pav. Bendras bylų klasifikavimas.....</i>	<i>58</i>
	<i>5 pav. Su Eurojusto bylomis susijusios prioritetinės nusikalstamumo sritys.....</i>	<i>59</i>
	<i>6 pav. Prioritetinių ir kitų rūšių nusikaltimai Eurojusto bylose</i>	<i>59</i>
	<i>7 pav. Eurojusto bylose pagalbos prašiusios šalys.....</i>	<i>60</i>
	<i>8 pav. Šalys, kurių prašyta pagalbos Eurojusto bylose.....</i>	<i>60</i>
	<i>9 pav. Bendras koordinacinių pasitarimų skaičius</i>	<i>61</i>
	<i>10 pav. Koordinacinius pasitarimus prašiusios surengti šalys</i>	<i>61</i>
	<i>11 pav. Šalys, kurių prašyta dalyvauti koordinaciniuose pasitarimuose.....</i>	<i>62</i>

Pastaba: Sprendimas dėl Eurojusto

Sprendimas dėl Eurojusto – 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas, įkuriantis Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais, su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimu 2009/426/TVR dėl Eurojusto stiprinimo (toliau šioje ataskaitoje – Sprendimas dėl Eurojusto).

Sprendimo dėl Eurojusto suvestinė redakcija, parengta Tarybos generalinio sekretoriato ir skirta tik susipažinti, skelbiama mūsų interneto svetainėje (www.eurojust.europa.eu).

Santrumpų sąrašas

BTS	Bylų tvarkymo sistema (angl. CMS)
EAO	Europos arešto orderis (angl. EAW)
ETO	Europos tyrimo orderis (angl. EIO)
ENKS	Eurojusto nacionalinė koordinavimo sistema (angl. ENCS)
EP	Europos prokuratūra (angl. EPPO)
JTG	jungtinė tyrimų grupė (angl. JIT)
TP	teismo pavedimas
STP	teisinė pagalba (angl. MLA)
BKP	budintis koordinavimo padalinys (angl. OCC)
ONG	organizuota nusikalstama grupė
OCTA	organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimas
TE-SAT	Terorizmo padėties ir tendencijų ataskaita
SESV	Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (Lisabonos sutartis)
PŽ	prekyba žmonėmis

Tvirti partnerystės ryšiai skatina pažangą,
padėdami tenkinti piliečių
poreikį gyventi saugesnėje,
laisvesnėje ir teisingesnėje Europoje.

Pratarmė

Su džiaugsmu pristatau jums vienuoliktąją metinę ataskaitą, kurioje apžvelgiama Eurojusto operatyvinė veikla, organizacijos pokyčiai ir santykiai su partneriais per 2012 metus.

Eurojustas toliau nepaliaujamai remia ir stiprina valstybių narių nacionalinių tyrimo institucijų ir prokuratūrų veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą sunkių tarpvalstybinio masto nusikaltimų bylose.

Išskirtinėmis Eurojusto priemonėmis – koordinaciniu pasitarimu ir koordinavimo centru – dažnai naudojasi ir jas vertina pareigūnai praktikai: jos padeda racionalizuoti veiklą, nedelsiant imtis teisminių institucijų veiksmų ir įveikti teisinius bei praktinius sunkumus, kylančius dėl 30-ies Europos Sąjungoje veikiančių teisės sistemų skirtumų.

Taip pat derėtų atkreipti dėmesį į jungtinių tyrimų grupių, kaip abipusio pripažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo principais grindžiamo bendradarbiavimo priemonės, darbo pažangą ir rezultatus. Eurojustas didžiuojasi galėdamas skatinti sėkmingą jungtinių tyrimų grupių darbą, padėdamas joms savo ekspertų konsultacijomis, per Eurojuste įsteigtą JTG tinklo sekretariatą ir savo JTG finansavimo projektu.

Eurojustas yra pasiryžęs, dirbdamas išvien su Europolu ir kitomis teisingumo ir vidaus reikalų (TVR) srities tarnybomis bei pagrindiniais šios srities veikėjais, toliau darniai, nuosekliai ir visapusiškai kovoti su prioritetinių rūšių nusikalstamumu ES ir užtikrinti, kad nusikaltėliams būtų įvykdytas teisingumas.

Eurojusto interneto svetainėje skelbiamose Eurojusto strateginėse ataskaitose dėl prekybos narkotikais ir prekybos žmonėmis aprašyti didžiausi sunkumai, patiriami keičiantis informacija, koordinuojant pastangas, naudojantis savitarpio teisine pagalba ir taikant teismo bendradarbiavimo priemones, ir pasiūlyti nustatytų problemų sprendimo būdai.

Pokyčiai, kuriems atvėrė kelią Sprendimas dėl Eurojusto, stiprina Eurojusto operatyvinius gebėjimus ir jo ryšius su valstybių narių kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis. 2012 m. gegužės mėn. pradėtas šeštasis valstybių narių pagal Sprendimą dėl Eurojusto atliekamo tarpusavio vertinimo etapas paskatins visiškai įgyvendinti šį sprendimą, padės nustatyti trūkumus ir geriausią praktiką.

Be to, įsigaliojus Sutarčiai dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), Eurojustas įvairiuose forumuose toliau svarsto savo tolesnio tobulėjimo perspektyvas ir galimybę įsteigti Europos prokuratūrą „prie“ Eurojusto.

Per šiuos įsimintinus metus Eurojustas atšventė savo veiklos 10 metų sukaktį, balandžio mėnesį aš buvau išrinkta Eurojusto pirmininke, o gegužės mėnesį Eurojusto nacionalinis narys iš Liuksemburgo Carlosas Zeyenas – pirminko pavaduotoju.

Žvelgiant į mūsų dešimties metų pasiekimus, matyti, kad Eurojustas jau dirba visu pajėgumu. Kaip Eurojusto pirminkė, žvelgdama į ateitį ir naujus joje laukiančius uždavinius, tikiu, kad mūsų patirtis ir kompetencija įkvėps pasitikėjimo pažinti ir atskleisti visas Eurojusto galimybes.

Michèle CONINSX
Eurojusto pirmininkė

Santrauka

Bylų, kuriose valstybės narės prašė Eurojusto pagalbos kovojant su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais, padaugėjo 6,4 proc. – nuo 1 441 bylos per 2011 m. iki 1 533 bylų per 2012 m.

Su koordinavimu ir tarpininkavimu susijusio Eurojusto vaidmens pokyčiai:

- ▶ per 2012 m. įvyko 194 koordinaciniai pasitarimai, šiek tiek mažiau nei 2011 m. (204). Tai galbūt reiškia, kad koordinacinių pasitarimų priemonė naudojama efektyviau;
- ▶ koordinacinių centrų liko tiek pat kiek 2011 m. (septyni);
- ▶ Eurojusto dalyvavimas sudarant JTG padidėjo 42 proc. – iki 47 grupių, o 2011 m. buvo 33;
- ▶ pastebėta, kad šios koordinavimo priemonės tarpusavyje derinamos;
- ▶ užregistruotos 259 bylos, kuriose išduoti Europos arešto orderiai;
- ▶ pastebėta, kad Eurojusto ryšių prokurorai aktyviau dalyvauja veikloje, ypač susijusioje su Norvegija;
- ▶ per 2012 m. Eurojustui padaugėjo darbo bylose, susijusiose su šiomis ES prioritetinėmis nusikaltamumo sritimis: sukčiavimu; prekyba narkotikais; (keliaujančiomis) organizuotomis nusikaltamomis grupėmis; pinigų plovimu; prekyba žmonėmis; elektroniniais nusikaltimais; terorizmu; korupcija; neteisėta imigracija;
- ▶ 2012 m. Eurojustas paskelbė dvi strategines ataskaitas, abi jos vėliau išleistos kaip ES dokumentai:
 - „Eurojusto veiklos prekybos narkotikais byloje stiprinimas“ (*Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases*) – šioje ataskaitoje pabrėžiama, kokia sudėtinga yra veikla, reikalinga koordinuojant aukšto lygio prekybos narkotikais bylas; ir
 - „Eurojusto kova su prekyba žmonėmis: galutinė ataskaita ir 2012–2016 m. veiksmų planas“ (*Eurojust's Action against Trafficking in Human*

Nacionalinių narių kolegija, 2013 m. kovo mėn.

Sėdi (iš kairės į dešinę): Laima Čekelienė (Lietuva); João Manuel Da Silva Miguel (Portugalija); Robert Sheehan (Airija); Francesco Lo Voi (Italija); pirmininkės pavaduotojas Raivo Sepp (Estija); pirmininkė Michèle Coninsx (Belgija); pirmininkės pavaduotojas Carlos Zeyen (Liuksemburgas); Donatella Frendo Dimech (Malta); Lampros Patsavellas (Graikija); Mariana Lilova (Bulgarija); Gunars Bundzis (Latvija).

Stovi (iš kairės į dešinę): László Venczl (Vengrija); Francisco Jiménez-Villarejo (Ispanija); Jolien Kuitert (Nyderlandai); Lukáš Starý (Čekija); Jesper Hjortenberget (Danija); Hans-Holger Herrfeldt (Vokietija); Harri Tiesmaa (Suomija); Leif Görts (Švedija); Frances Kennah (Jungtinė Karalystė); Daniela Buruiană (Rumunija); Sylvie Petit-Leclair (Prancūzija); Mariusz Skowroński (Lenkija); Ingrid Maschl-Clausen (Austrija); Malči Gabrijelčič (Slovėnija); Ladislav Hamran (Slovakija); Katerina Loizou (Kipras).

- ▶ šeštasis tarpusavio vertinimo etapas, skirtas Sprendimo dėl Eurojusto praktiniam įgyvendinimui ir taikymui valstybėse narėse, pradėtas 2012 m. gegužės mėn. ir bus užbaigtas 2014 m. Remiantis iš valstybių narių gauta informacija, 11 valstybių narių dar neįgyvendino Sprendimo dėl Eurojusto iki 2012 m. pabaigos. Eurojustas tikisi, kad šeštasis tarpusavio vertinimo etapas deramai paskatins valstybes nares visiškai įgyvendinti Sprendimą dėl Eurojusto;
- ▶ Sprendimas dėl Eurojusto įgyvendinamas „iš vidaus“: toliau dirbta su ENKS, siekiant užtikrinti saugų ryšį elektroniniu paštu; visu pajėgumu dirbo BKP; tobulinta BTS; parengta „išmanioji“ PDF forma pagal 13 straipsnį. Be to, įvyko pirmasis susitikimas su nacionaliniais korespondentais, kuriame diskutuota, dalytasi geriausia praktika bei patirtimi ir aptarta ENKS kūrimo bei veikimo dabartinė būklė valstybėse narėse;
- ▶ Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities dirba nuo 2009 m. Atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymus dėl SESV 85 straipsnio, apie kuriuos pranešta, ši darbo grupė toliau dirbo siekdama pertvarkyti Eurojustą, įskaitant galimas valdymo sistemas ir Europos Parlamento bei nacionalinių parlamentų dalyvavimą vertinant Eurojusto veiklą. Darbo grupė taip pat tęsė darbą, susijusį su Europos prokuratūros įsteigimu pagal SESV 86 straipsnį;
- ▶ Eurojusto ir Komisijos susitarimo memorandumas: 2012 m. liepos 20 d. Eurojustas ir Europos Komisija pasirašė susitarimo memorandumą, kuriuo oficialiai įtvirtintas keitimasis informacija ir siekiama stiprinti bendradarbiavimą abiem institucijoms svarbiose srityse.
- ▶ Administraciniai pokyčiai:
 - 2012 m. Eurojusto buveinėje Hagoje nuolat dirbo 45 prokurorai, teisėjai ir policijos pareigūnai;
 - Eurojusto 2012 m. biudžetas buvo 32 967 000 EUR; biudžeto įvykdymo lygis buvo kaip niekad aukštas – 98 proc.;
 - Eurojusto finansinę paramą gaunančių JTG nuo 2011 m. padaugėjo beveik du kartus – iki 62 JTG 22 valstybėse narėse.

Eurojusto veiklos 10-ies metų sukaktis

Iškilmės *Nieuwe Kerk* ir *Ridderzaal* 2012 m. vasario 27 ir 28 d.

2012 m. vasario 28 d. Eurojustas atšventė svarbų įvykį – savo veiklos 10-ies metų sukaktį. Šiai progai paminėti surengti du renginiai. Vasario 27 dienos vakarą Hagos *Nieuwe Kerk* pastatė įvyko Eurojusto renginys „ALUMNIght“. Jame dalyvavo ambasadoriai, teisingumo ministrai, Tarybos, Komisijos ir Europos Parlamento aukšto lygio atstovai. Kalbėtasi su buvusiais ir dabartiniais Eurojusto pirmininkais, nacionaliniais nariais ir administracijos darbuotojais, padėjusiais sukurti Eurojustą. Parodytas pirmasis Eurojusto reklaminis filmas, pristatyta naujoji interneto svetainė.

Kitą rytą, prieš neoficialų Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos ministrų susitikimą, Danijai pirmininkaujant Europos Sąjungos Tarybai, aukšto rango pareigūnai pagerbė Eurojustą istoriniame Hagos *Ridderzaal* pastate. Kalbėjo Nyderlandų teisingumo ministras Jo Ekscelencija I. W. Opsteltenas, atstovaujantis Jos Didenybei Karalienei Beatričei, Danijos teisingumo ministras Mortenas Bødskovas, Hagos miesto me-

ras J. J. van Aartsenas, Eurojusto pirmininkas Aledas Williamsas, ES kovos su terorizmu koordinatorius Gillesas de Kerchove'as, ES kovos su prekybos žmonių koordinatore Myria Vassiliadou ir už teisingumą atsakinga Europos Komisijos generalinė direktorė Françoise Le Bail, atstovaujanti Komisijos pirmininko pavaduotojai ir už teisingumą, pagrindines teises ir pilietybę atsakingai Komisijos narei Viviane Reding.

Po įžanginės ceremonijos įvyko spaudos konferencija, kurioje dalyvavo A. Williamsas, abu Eurojusto pirmininko pavaduotojai Michèle Coninx ir Raivo Seppas, taip pat M. Bødskovas, G. de Kerchove'as ir F. Le Bail.

Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos ministrų neoficialaus susitikimo, vykusio po įžanginės ceremonijos, tema buvo „*Svarbiausi Eurojusto pasiekimai ir tolesnė pažanga: kaip padidinti Eurojusto vaidmenį valstybių narių tyrimo institucijų ir prokuratūrų teismo bendradarbiavimo srityje*“.

Jos Didenybės Nyderlandų Karalienės Beatričės vizitas

Per Eurojusto veiklos 10 metų jubiliejaus iškilmes Eurojusto pirmininkei M. Coninx teko didelė garbė 2012 m. rugsėjo 26 d. priimti Eurojuste apsilankyti atvykusią Jos Didenybę Nyderlandų Karalienę Beatričę. Jos Didenybė susitiko su nacionaliniais nariais, ryšių prokurais ir administracijos darbuotojais, jai taip pat buvo parodytas krištolinis atminimo

ženklas, specialiai sukurtas jos vizitui pažymėti. Buvo perskaityti keli pranešimai apie Eurojustą, istoriją ir įsimintinas bylas. Paaiškėjo, kad Jos Didenybė yra gerai susipažinusi su Eurojusto darbu ir problemomis Europos Sąjungoje kovojant su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais.

Eurojusto veikla

1.1 Įvadas

Eurojusto veiklos 2012 m. prioritetinės sritys, nustatytos remiantis Tarybos išvadomis dėl ES kovos su organizuotu nusikalstamumu prioritetų nustatymo, yra terorizmas, prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, sukčiavimas, korupcija, elektroniniai nusikaltimai (įskaitant vaikų seksualinės prievartos vaizdus), pinigų plovimas, organizuotas nusikalstamumas (įskaitant keliaujančias organizuotas nusikalstamas grupes), neteisėta imigracija ir ES finansiniams interesams kenkiančios nusikalstamos veikos – vadinamieji PIF (su finansinių interesų apsauga susiję) nusikaltimai. Toliau aprašytas Eurojusto darbas su bylomis šiose srityse, kilusios kliūtys ir nustatyta geriausia praktika, jo strateginės iniciatyvos ir vaidmenys.

Per 2012 m. Eurojustas teikė valstybėms narėms pagalbą 1 533 užregistruotose bylose, 6,4 proc. daugiau nei 2011 m.; apie 20 proc. šių bylų buvo susijusios su trimis ar daugiau šalių, o 78 proc. apėmė minėtas ES prioritetines nusikalstamumo sritis. Likusios bylos buvo daugiausia su kitais, Sprendimo dėl Eurojusto 4 straipsnio 1 dalyje nenurodytais, nusikaltimais susijusios bylos, dėl kurių valstybių narių kompetentin-

gos institucijos paprašė Eurojusto pagalbos (pagal Sprendimo dėl Eurojusto 4 straipsnio 2 dalį), ir bylos dėl nusikaltimų gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei. Ataskaitos priede pateikta išsami Eurojusto bylų ir valstybių narių dalyvavimo jose statistika.

Pareigūnų praktikų manymu, Eurojusto koordinaciniai pasitarimai yra viena svarbiausių jo priemonių, vienijanti teismines ir teisėsaugos institucijas. Nors koordinacinių pasitarimų 2012 m. apskritai įvyko šiek tiek mažiau (194) nei 2011 m. (204), tai reiškia, kad koordinacinių pasitarimų priemonė naudojama efektyviau. Apie 55 proc. koordinacinių pasitarimų dalyvavo trys ar daugiau šalių, o 89 proc. buvo susiję su prioritetinėmis nusikalstamumo sritimis.

2012 m., kaip ir 2011 m., Eurojuste veikė septyni koordinaciniai centrai.

Eurojusto dalyvavimas sudarant JTG padidėjo 42 proc. – iki 47 grupių (2011 m. jų buvo 33), o Eurojusto finansinę paramą gaunančių JTG nuo 2011 m. padaugėjo beveik du kartus – iki 62 JTG.

1.2 Eurojusto darbo su bylomis apžvalga

Eurojusto darbo su bylomis bendrosios problemos ir geriausia praktika

Eurojusto darbas su bylomis per 2012 m. parodė, kad jis tebėra pasiryžęs išspręsti problemas, kylančias sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų bylose. Eurojustas padėjo vykdyti prašymus ir priimti sprendimus dėl teismo bendradarbiavimo, padėdamas valstybių narių kompetentingoms institucijoms įveikti praktines ir teisines kliūtis, su kuriomis susiduriama per tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą.

Tebuvo teisinių kliūčių dėl valstybių narių teisės sistemų skirtumų ir skirtingų taisyklių, reglamentuojančių įrodymų, ypač susijusių su telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimu, pripažinimą. Patirta sunkumų dėl skirtingų procedūrų atliekant kratas namuose ir imant liudytojų parodymus, taip pat dėl įvairiose valstybėse narėse taikomų skirtingų taisyklių, reglamentuojančių duomenų saugojimą, daugiausia elektroninių nusikaltimų bylose, tačiau taip pat kovojant su kitų rūšių organizuotu nusikalstamumu. Šias problemas galima išspręsti koor-

dinuojant darbą tyrimo pradžioje – galima išaiškinti reikalavimus dėl procedūrų bei įrodymų visoms susijusioms šalims ir parengti reikiamus TP.

Yra ir daugiau praktinių sunkumų, susijusių su konkrečiais atvejais, kai prašoma pagalbos: i) nustatyti kompetentingą nacionalinę instituciją, turinčią išduoti teismo leidimą bylose dėl sekimo kertant sieną ir kontroliuojamojo gabenimo; ii) dėl problemų organizuojant koordinacinius pasitarimus, kai nacionalinės institucijos teikia pirmenybę savo šalies vidaus darbo krūviui; iii) dėl kliūčių nacionalinėms institucijoms patekti į verslo duomenų registrus, ypač finansinių ir ekonominių nusikaltimų bylose; iv) kai yra sunku įtikinti kitas valstybes nares pradėti lygiagretų tyrimą arba suteikti joms pakankamai leistinų duomenų, kad jos galėtų tai padaryti.

Informacijos suteikimas savo iniciatyva pagal 2000 m. Savitarpio teisinės pagalbos konvencijos 7 straipsnį kartu su jos 2001 m. protokolu (toliau – STP konvencija) gali nebūti laikomas pakankamu pagrindu pradėti tyrimą dėl valstybėje narėje, kuri gauna informa-

ciją, įrodymams keliamų skirtingų reikalavimų, dėl kurių įrodymai gali būti nepriimtini teisme.

Kita pasikartojanti problema yra delsimas vykdyti teisinės pagalbos prašymus, dažnai dėl skirtingų reikalavimų, kaip išsamiai reikia pateikti informaciją tokiam prašyme, dėl kurių vykdymas atidedamas iki tol, kol bus gauta reikiama papildoma ir patikslinanti informacija. Vykdyti teisinės pagalbos prašymus dar labiau delsiama dėl to, kad prašymai vienu metu perduodami įvairiais ryšio kanalais, dėl prastos kokybės vertimo, centrinių duomenų bazių nebuvimo ir ilgai trunkančių vykdymo procedūrų kai kuriose valstybėse narėse. Kai kuriais atvejais Eurojustas galėjo padėti rengti teisinės pagalbos prašymus, nustatyti kompetentingas nacionalines institucijas ir perduoti joms prašymus, taip pat tarti dėl įrodymams keliamų reikalavimų prašančiojoje šalyje ir šalyje, kurios prašoma.

2011 m. Belgijoje iš sunkvežimio buvo pavogta tauriųjų metalų – 29 kg aukso ir 160 kg sidabro, kurių vertė viršijo 1 mln. GBP. Sunkvežimio vairuotojas tvirtino tapęs ginkluoto apiplėšimo, per kurį taurieji metalai buvę pagrobti, auka. Sunkvežimis per Belgiją vyko į Jungtinę Karalystę iš Šveicarijos. Jo vairuotojas iš tiesų buvo ONG narys, dalyvavęs sąmokslu pavogti krovinį.

Kilo jurisdikcijos kolizijos problema, nes trys įtariamieji buvo sulaikyti Belgijoje, o visi kiti aptikti Jungtinėje Karalystėje. Ši problema išspręsta per Eurojusto koordinacinį pasitarimą. Belgijos ir Jungtinės Karalystės institucijoms pavyko susitarti, kad visi įtariamieji būtų teisiami Jungtinėje Karalystėje.

Suėmus įtariamuosius, buvo pasirašytas JTG susitarimas, tad Jungtinės Karalystės ir Belgijos institucijos galėjo lengvai keisti įrodymais ir greitai veikti, kad sulaikytų laisvėje tebesančius įtariamuosius. Jungtinės karalystės prokurorų ir policijos tarnybų, Belgijos policijos ir Eurojusto glaudžiu bendradarbiavimu užtikrinta, kad nusikaltimo dalyviams būtų įvykdytas teisingumas.

2012 m. gruodžio mėn. šeši kaltinamieji buvo nuteisti iš viso 23 su puse metų kalėti.

Tebėra problema, susijusi su EAO išdavimu, kai atsisakoma perduoti asmenį tokiose bylose, kai vykdančioji institucija mano, kad asmeniui, kurį prašoma perduoti, tikriausiai nebus surengtas pakartotinis bylos nagrinėjimas, nuteisus jį *in absentia*.

Kitos problemos, trukdančios laiku vykdyti EAO, yra skirtingos nusikalstamų veikų apibrėžtys, prašymai suteikti papildomos informacijos ir vertimo raštu sunkumai. Eurojustas teikia pagalbą, palengvindamas EAO išduodančių bei vykdančių valstybių narių dialogą ir konsultacijomis padėdamas išaiškinti nusikalstamų veikų apibrėžtis atitinkamose jurisdikcijose.

Kitos problemos susijusios su tuo, kad nacionalinės institucijos neteikia Eurojustui pakankamai grįžtamosios informacijos apie rezultatus, gautus pasinaudojus prašoma pagalba, ir galutinę bylos baigtį, todėl sunku vertinti Eurojusto dalyvavimą arba JTG darbą.

Eurojustas taip pat padeda koordinuoti priverstinių priemonių, kaip antai kratos orderių ir arešto orderių, taikymą ir užmegzti tiesioginius ryšius tarp nacionalinių institucijų, dalyvaujančių tiek dvišalėse, tiek daugiašalėse bylose. Eurojustas atveria ryšio kanalą ir atlieka svarbų vaidmenį kaip tarpininkas, be kita ko, padedantis išvengti jurisdikcijos kolizijos. Jam skubiai įsikišus, teisinės pagalbos prašymai gali būti vykdomi iškart.

Eurojustas padeda keistis informacija bylose per koordinacinius pasitarimus ir finansuodamas bei palengvindamas JTG sudarymą bei darbą. Tai – dvi pripažintos labai veiksmingos priemonės nagrinėjant sudėtingas bylas.

Koordinaciniai pasitarimai

Per 2012 m. Eurojustas surengė koordinacinius pasitarimus 194 bylose. Dar kartą įsitikinta, kad ši priemonė yra naudinga nacionalinėms institucijoms su kitomis valstybėmis narėmis ar trečiosiomis valstybėmis susijusiose bylose. Koordinaciniai pasitarimai rengiami dėl kelių priežasčių; viena svarbi priežastis yra poreikis dalyvaujančioms valstybėms narėms keistis informacija. Svarbus keitimosi informacija pranašumas yra tai, kad valstybės narės gali pradėti tyrimus, nustatyti galimus lygiagrečius procesus kitoje valstybėje narėse, keistis įrodymais, įveikti kalbos barjerą ir stiprinti tarpusavio pasitikėjimą.

Koordinacinį pasitarimą taip pat galima surengti siekiant palengvinti ir (arba) koordinuoti TP vykdymą ir taip supaprastinti, pavyzdžiui, lėšų atsekimą ir

išaldymą. Per kitus koordinacinius pasitarimus galima prašyti trečiosios valstybės pagalbos, koordinuoti atliekamus tyrimus arba nustatyti bendrą tyrimų dalyvaujančiose šalyse strategiją. Kai kuriais atvejais gali būti siekiama susitarti konkrečiai pasidalyti darbą tarp dalyvaujančių nacionalinių institucijų arba tarpusavyje sutarti, kurios nacionalinės institucijos gali geriausiai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už susijusius nusikaltimus.

Svarbi koordinacinių pasitarimų paskirtis, kuria dažnai naudotasi per 2012 m., yra tai, kad juose valstybės gali planuoti bendrus veiksmus ir sudaryti JTG. Be to, kartu su valstybių narių institucijomis koordinaciniuose pasitarimuose dalyvauja trečiųjų valstybių ir ES institucijų, tarp jų Europolo ir OLAF, atstovai. Per 2012 m. trečiųjų valstybių atstovai dalyvavo 49, Europolo – 85, OLAF – 5 koordinaciniuose pasitarimuose.

Koordinaciniai centrai

Koordinacinis centras užtikrina informacijos apie areštus, namų bei įmonių kratas ir liudytojų apklausas

perdavimą tarp institucijų tikruoju laiku ir koordinavimą bendros operacijos vykdymo dieną.

Koordinacinis centras ne tik palengvina teisminio lygmens veiksmų koordinavimą su EAO, TP ir nutarimų išaldyti vykdymu, bet ir padeda nacionalinėms teisminėms institucijoms vietoje priimti sprendimus ir nedelsiant reaguoti į naujus koordinacinio centro praneštus faktus. 2011 m. įsteigti kaip nauja ES masto kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu priemonė, koordinaciniai centrai 2012 metais toliau veikė ir buvo tobulinami.

2012 m., kaip ir 2011 m., Eurojuste veikė septyni koordinaciniai centrai: 3 – Prancūzijos, 1 – Suomijos, 1 – Italijos, 1 – Nyderlandų ir 1 – Jungtinės Karalystės. Jie buvo skirti kovai su šiais nusikaltimais: neteisėta imigracija (3), prekyba žmonėmis (1), prekyba narkotikais (1), vaikų pornografija (1) ir mokestiniu sukčiavimu prekiaujant mėšlu (1).

Trys koordinaciniai centrai buvo įsteigti tokiose bylose, kuriose jau veikė JTG. Su esamomis JTG susieti koordinaciniai centrai palengvino įvairių valstybių

Prancūzijos institucijos Eurojuste pradėjo bylą prieš Albanijos ONG, Nyderlanduose, Prancūzijoje ir Albanijoje prekiaujančią heroinu ir kokainu. Ši ONG, kurios prekybos narkotikais maršrutas tęsėsi nuo Prancūzijos iki Albanijos (ir aprėpė Italiją, Šveicariją, Ispaniją ir galbūt Graikiją), turėjo ryšių Belgijoje ir kitose šalyse. Buvo nusiųsti ir įvykdyti prašymai dėl sekimo kertant sieną.

Eurojustas surengė tris koordinacinius pasitarimus, kuriuose buvo keičiamasi informacija, koordinuojamas sekimo prašymų vykdymas ir diskutuojama dėl galimų su *ne bis in idem* principu susijusių problemų. Taip buvo suplanuota bendros operacijos Nyderlanduose, Belgijoje, Prancūzijoje ir Šveicarijoje diena. Šios bendros pastangos padėjo tyrimus atliekantiems pareigūnams aptikti būsimą neteisėtą narkotikų vežimą iš Nyderlandų į Prancūziją.

2012 m. kovo mėn. Eurojuste įsteigtas koordinacinis centras, turėjęs užtikrinti, kad operacijos dieną būtų sklandžiai keičiamasi informacija, Europolui teikiant analitinę paramą. Neteisėta prekyba narkotikais užsiimantys asmenys buvo suimti, o narkotikai konfiskuoti. Ši bendros operacijos diena paskatino tolesnius teisėsaugos institucijų veiksmus, per kuriuos buvo suimta 17 asmenų, Prancūzijoje ir Nyderlanduose atliktos kelių namų kratos, konfiskuota 12 kg heroino.

Italijos valdžios institucijos, palaikydamos glaudžius ryšius su Prancūzijos ir Nyderlandų policija, kovojo su ta pačia ONG maždaug metus ir 2012 m. gegužės mėn. pradėjo operaciją Italijos teritorijoje. Per šią operaciją įvykdyta 13 EAO, konfiskuota 15 kg kokaino ir 4 kg heroino.

Norint įveikti šią judrią ir lanksčios organizacijos ONG, reikėjo aktyviai keistis informacija tarp kompetingų nacionalinių institucijų, ypač tarp institucijų, atliekančių tyrimus atitinkamose šalyse. Šį maždaug dvi savaites visą parą vykusį keitimąsi informacija palengvino Eurojustas.

narių dalyvaujančių institucijų tarpusavio koordinavimą ir padėjo užpildyti bet kokias informacijos spragas bei pagerinti nacionalinių institucijų veiksmų koordinavimą net ir tada, kai jie jau buvo koordinuojami per JTG.

Sustiprintas bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis, kaip antai Europolu. Europolas dalyvavo šešių iš septynių koordinacinių centrų darbe ir sutikrindamas, analizuodamas bei susiedamas koordinaciniam centrui siunčiamus naujus duomenis padėjo atlikti veiksmus tuo pačiu metu. 2012 metais Eurojusto koordinacinių centrų darbe taip pat aktyviai dalyvavo Šveicarija ir Interpolas.

Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsniai

Pagal Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsnius nacionaliniai nariai ir kolegija gali teikti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms rekomendacijas dėl darbo su bylomis. Šios rekomendacijos atskleidžia nepalaužiamą kasdienį kolegijos narių ir atitinkamų šalių nacionalinių institucijų dialogą darbo su bylomis klausimais ir dažnai yra grindžiamos informacija, pateikta TP arba suteikta koordinaciniame pasitarime ar neoficialiai diskutuojant su nacionalinėmis institucijomis. Koordinaciniai pasitarimai iš tiesų yra viena dažniausiai naudojamų priemonių.

Tokios rekomendacijos paprastai nebūna oficialios. Todėl toliau nurodyti skaičiai nėra išsamiai pateiktų rekomendacijų apžvalga – čia minimi tik tie atvejai, kai pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę yra privaloma oficialiai užtikrinti teismo sprendimų audito seką.

2012 m. užfiksuotos devynios oficialios rekomendacijos pagal Sprendimo dėl Eurojusto 6 straipsnį; nacionalinės institucijos atsižvelgė į jas visas.

Prašymai pradėti tyrimą arba patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių veiksmų (6 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktis)

Italijos nacionalinis biuras pateikė du prašymus pagal 6 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį.

Prašymai pripažinti, kad viena iš kompetentingų institucijų yra palankesnėje padėtyje pradėti tyrimą arba patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių veiksmų (6 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunktis)

Ispanijos nacionalinis biuras pateikė du prašymus pagal šią nuostatą.

Prašymai kompetentingoms institucijoms koordinuoti atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų darbą (6 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktis)

Pagal 6 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktį pateiktas vienas prašymas. Ispanijos nacionalinis biuras paprašė surengti koordinacinį pasitarimą su Belgijos institucijomis, kad galėtų aptarti su turto susigrąžinimu susijusį klausimą vienoje organizuoto nusikalstamumo ir pinigų plovimo byloje.

Prašymai suteikti nacionaliniam nariui visą informaciją, būtiną jo funkcijoms atlikti (6 straipsnio 1 dalies a punkto v papunktis), ir prašymai imtis bet kurių kitų tyrimui ar baudžiamajam persekiojimui reikalingų priemonių (6 straipsnio 1 dalies a punkto vii papunktis)

Pagal 6 straipsnio 1 dalies a punkto v ir vii papunkčius pateikti trys prašymai. Ispanijos institucijoms pateiktas prašymas palengvinti informacijos teikimą ir kitų tyrimo priemonių taikymą (įtariamųjų ir aukų apklausas) vienoje Belgijos sukčiavimo ir euro padirbinėjimo byloje.

Prašymai imtis specialių tyrimo priemonių (6 straipsnio 1 dalies a punkto vi papunktis)

Vienoje sukčiavimo, klastojimo ir pinigų plovimo byloje Ispanijos institucijoms pateiktas prašymas atlikti namų kratas ir pradėti tyrimus pagal 6 straipsnio 1 dalies a punkto vi papunktį.

Savitarpio teisinės pagalbos konvencijos

Dvi Europos Sąjungoje dažniausiai taikomos teisminio bendradarbiavimo priemonės yra STP konvencija ir Europos Tarybos 1959 m. Konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose kartu su visais jos protokolais (toliau – 1959 m. konvencija). Visuotinai manoma, kad šių konvencijų taikymas yra naudingas ir veiksmingas.

Sunkumų tebėra dėl to, kad ne visos valstybės narės ratifikavo STP konvenciją. Tačiau tokia padėtis nebūtinai trukdo, pavyzdžiui, sudaryti JTG, jeigu atitinkama valstybė narė yra įgyvendinusi pamatinį sprendimą dėl JTG, arba surengti apklausą vaizdo konferencijos būdu – tai taip pat galima daryti pagal 1959 m. konvenciją ar vadovaujantis abipusiškumo principu ir (arba) kai tokias priemones vis dėlto leidžiama taikyti pagal nacionalinės teisės aktus.

Tebėra sunkumų, susijusių su telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimu ir sekimu

kertant sieną, nepakankamu arba netinkamu naudojimusi priemone, pagal kurią keičiamasi informacija savo iniciatyva, ir nenustatytais skubių prašymų vykdymo terminais; padėti šiose srityse reikėtų gerinti.

Gali kilti praktinių problemų, kai informacija teisinės pagalbos prašymuose nėra pakankamai išsami pagal prašymą vykdančios valstybės reikalavimus, todėl kyla neaiškumų ir prašymai gali likti neįvykdyti. Taip pat tebėra problemų dėl nepakankamų arba per vėlai teikiamų atsiliepimų ir informacijos apie teisinės pagalbos prašymų vykdymo pažangą valstybėje narėje, kurios prašoma. Esant tokiai padėčiai, ypač didelių problemų kyla neatidėliotinais atvejais, kai įtariamieji yra sulaikyti arba kai per nustatytą trumpą terminą gali nepavykti pasiekti rezultatų kitais būdais. Nacionalinės institucijos ragina Eurojustą padėti tokiais atvejais palaikyti neoficialius ryšius; taip dažnai pavyksta labai paspartinti procesą. Nacionalinėms prokuratūroms pateikiama praktinė rekomendacija skubiuose TP nurodyti terminus, kurių būtina laikytis toje šalyje, ir iki kada turėtų būti įvykdytas prašymas.

Įrodymų rinkimo ir pripažinimo problemos

Kaip jau pastebėta 2011 m., skirtingos įrodymų rinkimą, pripažinimą ir atskleidimą reglamentuojančios taisyklės tebetrukdo sėkmingai kovoti su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais. Vis daugiau problemų kelia skirtingos duomenų saugojimo taisyklės, ypač su elektroniniais ir kitais nusikaltimais susijusiose bylose, kai įtariamieji tarpusavyje bendrauja naudodamiesi telekomunikacijų tinklais. Tokiose bylose nepaprastai svarbu veikti greitai, ypač tose valstybėse narėse, kuriose duomenis leidžiama saugoti tik labai trumpą laiką.

Įrodymų rinkimą reglamentuoja skirtingi nacionalinės teisės aktai. Esant tokiai padėčiai, kai svarbu išmanyti atitinkamų valstybių teisės sistemas, Eurojusto pagalba yra ypač naudinga. Vienoje Slovėnijos piliečiui iškeltaje byloje kaltinamojo gynėjai tvirtino, kad per tarptautinę operaciją Vokietijoje surinkti įrodymai, iš kurių nustatyta nusikaltimo vykdytojo tapatybė, prieštaravo Vokietijos įstatymams, todėl negalėjo būti naudojami Slovėnijos teisme. Eurojustas padėjo Slovėnijos teisminėms institucijoms sėkmingai gauti informaciją apie atitinkamas Vokietijos baudžiamojo proceso nuostatas. Koordinaciniuose pasitarimuose tiesiogiai keičiantis informacija ir diskutuojant apie skirtingas teisės sistemas, dažnai pavyksta išvengti sunkumų ir išspręsti problemas, susijusias su įrodymų rinkimu ir pripažinimu, taip pat ir JTG darbe.

Bulgarijoje ir Ispanijoje veikusi ONG vertė daugiausia bulgarų tautybės aukas užsiimti prostitucija Ispanijoje. Šios ONG padalinys Bulgarijoje verbavo aukas iš pažeidžiamų bendruomenių, siūlydamas galimybę dirbti užsienyje. Aukas nuvežus į Ispaniją, būdavo atimami jų pasai. Ispanijoje veikęs šios ONG padalinys grasinimais ir smurtu vertė aukas užsiimti prostitucija Ispanijoje.

Tyrimas buvo pradėtas po to, kai viena iš aukų pabėgo ir pasiekė Bulgarijos ambasadą Madride, kuri iškart apie tai pranešė Ispanijos institucijoms. Jos pradėjo tyrimą, per kurį nusikalstamą grupę Ispanijoje galiausiai pavyko išardyti. Abiejų šalių teisminės institucijos pradėjo baudžiamuosius procesus prieš šią grupę, ir kadangi abiejose jurisdikcijose buvo pateikti teisinės pagalbos prašymai, Ispanijos nacionalinis biuras užregistravo bylą Eurojuste, kad gautų pagalbos koordinuoti šią veiklą.

Eurojustas surengė koordinacinį pasitarimą, kuriame abi delegacijos kartu aptarė savo atliekamų tyrimų padėtį. Šiame pasitarime jos susitarė dėl kelių svarbių dalykų. Pirma, abiejose jurisdikcijose buvo užtikrinta, kad pateikti prašymai būtų nedelsiant vykdomi. Antra, tiksliai apibrėžus nacionalinių procesų ribas, buvo išvengta galimos *ne bis in idem* situacijos. Bulgarija skyrė dėmesį baudžiamajam persekiojimui už pinigų plovimo nusikalstamas veikas, o Ispanija jai padėjo, pateikdama įrodymų, kad tiriamą grupę yra organizuota. Ispanija skyrė dėmesį baudžiamajam persekiojimui už prekybą žmonėmis ir seksualinį išnaudojimą, o Bulgarijos institucijos šiuo tikslu apklausė savo šalies teritorijoje gyvenančius liudytojus. Be to, Bulgarija pradėjo liudytojų apsaugos programą, per kurią apsaugota vienos Ispanijoje nukentėjusios aukos šeima.

Eurojustas dalyvaudamas labai prisidėjo prie to, kad būtų padėtas tvirtas pamatas tolesniems nacionaliniams baudžiamiesiems procesams.

Sudarytos galimybės susipažinti su įrodymų rinkimo ir priimtino taisyklėmis kitoje valstybėje narėje padėjo pasidalinti žiniomis ir išvengti kliūčių. Eurojustas gali tapti geriausią šios srities patirtį kaupiančiu kompetencijos centru.

Kita gera praktika, kurią suformavo Eurojustas – tai JTG steigimo metu įtraukti į susitarimą dėl JTG nuostatas dėl įrodymų pripažinimo ir atskleidimo reikavimų, kad būtų išvengta vėlesnių problemų.

Būsima ETO reglamentuojanti direktyva galėtų palengvinti šioje srityje nustatytų problemų sprendimą.

Jurisdikcijos kolizijų prevencija ir šalinimas

Eurojustas nedaug tesinaudoja savo oficialiais įgaliojimais rekomendacijomis padėti išvengti teigiamų ar neigiamų jurisdikcijos kolizijų ir jas išspręsti.

Dažnai būna taip, kad tarp dviejų ar daugiau valstybių narių pagal jų nacionalinę teisę atsiranda jurisdikcijos kolizijų kokioje nors byloje; tokiais atvejais problemos dažniausiai išsprendžiamos padedant Eurojustui ir nereikia teikti oficialaus prašymo atitinkamoms valstybėms narėms. Šiais atvejais labai naudinga priemonė yra pripažinti koordinaciniai pasitarimai, kuriuose kompetentingos institucijos, atliekančios lygiagrečius tyrimus, gali juos iš anksto aptarti ir tarpusavyje susitarti. Nustatyta, kad jurisdikcijos kolizijų kartais nepavyksta išvengti dėl informacijos trūkumo. Nustatyta geriausia praktika – išaiškinti tarpusavyje susijusių tyrimų mastą ir iš anksto pasirengti bei ištirti padėti iki koordinacinio pasitarimo.

Eurojustas daugiausia padeda išvengti jurisdikcijos kolizijų, skatindamas kuo anksčiau pradėti neoficialiai tartis šiuo klausimu. Ši tema išsamiai aptarta 2003 m. Eurojusto metinėje ataskaitoje paskelbtose *Rekomendacijose dėl jurisdikcijos, kurioje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, nustatymo*.

Eurojustui taip pat yra tekę dalyvauti neigiamų jurisdikcijos kolizijų atvejais, kai nė viena valstybė narė nemana galinti geriausiai atlikti tyrimą ir (arba) baudžiamąjį persekiojimą. 2012 m. liepos mėn., kolegija priėmė *Sprendimo dėl Eurojusto 7 straipsnio 2 ir 3 dalių taikymo gaires*, kuriose aprašyta vidaus administracinė procedūra, taikoma sprendžiant problemas dėl jurisdikcijos kolizijų ir pakartotinių atsisakymų arba sunkumų, susijusių su teisminio bendradarbiavimo prašymų vykdymu, įskaitant priemones, kuriomis įgyvendinamas abipusio pripažinimo principas.

Baudžiamojo proceso perdavimas

Dauguma valstybių narių toliau rėmėsi 1972 m. Europos konvencija dėl baudžiamojo proceso perdavimo arba 1959 m. konvencija (21 straipsniu) kartu STP konvencijos 6 straipsnio 1 dalies paskutiniojo punkto nuostatomis. Kai kurios valstybės narės taip pat rėmėsi Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (21 straipsniu). Taikant šias skirtingas teises priemones, gali kilti sunkumų, dėl kurių nacionalinėms institucijoms tenka kreiptis į Eurojustą.

Eurojustas tokiais atvejais gali padėti palengvindamas neoficialius ryšius tarp valstybių narių, taip pat neoficialiai ištirdamas baudžiamojo proceso perdavimo tikimybę dar prieš tai, kai pateikiamas oficialus prašymas. Perduoti baudžiamąjį procesą kartais susitariama koordinaciniame pasitarime, tariantis dėl baudžiamojo persekiojimo jurisdikcijos, o tikrasis perdavimas įvyksta, jei būtina, pateikiant ir vykdant EAO ir TP.

Perduoti baudžiamąjį procesą gali būti sunku dėl įvairių priežasčių. Neskaitant kitų priežasčių, gautus įrodymus turi pripažinti prašomosios valstybės narės teismas (žr. skirsnį *Įrodymų rinkimo ir pripažinimo problemos*), be to, turi būti įrodyta, kad prašomoji valstybė yra aiškiai suinteresuota perimti procesą. Kai perduoti procesą prašo toji valstybė narė, kuri nori jį perimti, t. y. imtis baudžiamojo persekiojimo, kartais kyla sunkumų esant rizikai, kad proceso perdavimas gali sukliudyti prašomojoje valstybėje narėje atliekamam susijusiam tyrimui.

Taip pat kyla sunkumų dėl skirtingų esminių ir procedūrinių taisyklių. Kad nacionalinės institucijos galėtų priimti sprendimą, turi būti išversti visi bylos dokumentai, o Eurojusto nacionaliniai biurai gali tik preliminariai įvertinti padėtį, remdamiesi prieš tai pateikta bylos santrauka.

Keitimasis registru apie teistumą informacija

Eurojustas iki šiol nepatyrė didelių sunkumų, susijusių su keitimusi registru apie teistumą informacija, o kai sunkumų vis dėlto kyla, jie dažniausiai yra praktinio pobūdžio.

Tose valstybėse narėse, kuriose dar neveikia Europos registrų apie teistumą informacinė sistema (ECRIS), prašymus pasikeisti registru apie teistumą informacija kartais yra lengviau teikti pagal STP konvencijas. Gali kilti sunkumų, kai nacionaliniai biurai neturi pri-

eigos prie registrų apie teistumą arba kai registrus tvarko skirtingos nacionalinės institucijos (pvz., policija ir teisminės institucijos) ir nėra centralizuotos registrų apie teistumą duomenų bazės. Neatidėliotinais atvejais Eurojustas gali padėti lengviau gauti registrų apie teistumą duomenis.

Sunkumų kartais kyla dėl to, kad nusikaltimai įvairiose valstybėse narėse apibrėžiami skirtingai – tokiais atvejais būna neaišku, koks nusikaltimas iš tiesų buvo įvykdytas. Su tuo susijusios problemos apima, be kita ko, registruose apie teistumą pateiktos informacijos nepakankamumą pagal kai kurių valstybių narių nacionalinės teisės aktus; dėl to vėluojama, kai tenka nagrinėti prašymus suteikti papildomos informacijos.

Kai kada gauti registrų apie teistumą duomenys yra su nuoroda į tam tikras teisės nuostatas, tačiau pati nusikalstama veika nėra apibrėžta. Tokiais atvejais prašančiąjai valstybei narei dažnai reikia Eurojusto pagalbos nustatyti reikiamą teisės aktą, siekiant išsiaiškinti šį klausimą.

Sunkumų kyla ir yra vėluojama tada, kai tam tikrų valstybių narių teisėjai prašo pateikti išsamius teismo sprendimo dokumentus ir jų vertimą, todėl dažnai tenka išduoti teisinės pagalbos prašymą, kad būtų galima gauti teismo sprendimo kopiją, nes registrų apie teistumą išrašo nepakanka (teismo nuosprendžiui priimti).

Dar daugiau sunkumų gali kilti tais atvejais, kai valstybėje narėje baudžiamojon atsakomybėn patrauktas asmuo tvirtina, kad jis jau buvo nuteistas už tą patį nusikaltimą kitoje valstybėje narėje. Valstybė

narė gali nepajėgti patikrinti, ar tai tiesa, nes asmens tapatybė nustatoma pagal skirtingas nacionalines normas, dėl to asmens duomenys netiksliai įrašomi registruose.

Europos arešto orderiai

2012 m. Eurojuste užregistruotos 259 bylos dėl EAO vykdymo sudarė 16,8 proc. visų Eurojusto užregistruotų bylų. Dauguma (252) jų buvo susijusios su EAO vykdymo palengvinimu. Kaip ir ankstesniais metais, Lenkijos nacionalinis biuras pateikė daugiausia prašymų, kiek mažiau – Belgijos ir Švedijos nacionaliniai biurai.

Daugiausia prašymų gavo Ispanijos nacionalinis biuras, kiek mažiau – Vokietijos ir Lenkijos nacionaliniai biurai.

Kolegija taip pat nagrinėjo ir du bendro pobūdžio klausimus dėl EAO priemonės taikymo. Nagrinėjant pirmąjį klausimą buvo renkama informacija apie tai, ar valstybės narės institucija, kuri nėra įgaliota išduoti orderių savo šalyje, yra įgaliota išduoti EAO, ir ar valstybių narių institucijos arba teismai yra atsisakę vykdyti EAO dėl to, kad jį išdavusi institucija nebuvo įgaliota išduoti arešto orderių savo šalyje.

Antrasis nagrinėtas klausimas – ar nuo tada, kai EAO priemonė pradėta taikyti, yra buvę atvejų, kai kuri nors valstybė narė atsisakė perduoti asmenį dėl to, kad vykdančiosios valstybės narės institucijos nelaiškė orderį išdavusios valstybės teisingumo ministerijos „teismine institucija“ pagal Pagrindų sprendimo

Vykdydamos tris Graikijos EAO dėl Švedijos piliečio, Belgijos institucijos gavo naują Kipro institucijų EAO dėl to paties asmens arešto. Gavusios naująjį prašymą, institucijos buvo priverstos sustabdyti Graikijos EAO vykdymą (juos vykdyti jau buvo leidęs Belgijos apeliacinis teismas).

Belgijos federalinis prokuroras paprašė Eurojusto patarti, kuriai valstybei narei reikėtų perduoti asmenį. Belgijos nacionalinis biuras kreipėsi į Graikijos ir Kipro nacionalinius biurus, kad gautų informacijos apie teisinės galimybes, kaip antai galimybę tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ar nuosprendžio vykdymo metu perduoti asmenį kitai valstybei narei. Belgijos nacionalinis biuras taip pat kreipėsi į dalyvaujančias valstybes nares, norėdamas sužinoti jų atsakingų institucijų nuomonę.

Remdamasis gauta informacija, Belgijos nacionalinis biuras rekomendavo perduoti asmenį Graikijai. Belgijos institucijos tam pritarė. Gavus papildomą, ketvirtąjį, Graikijos EAO, asmuo buvo perduotas Graikijai, o ši savo ruožtu užtikrino, kad būtų vykdomas Kipro EAO. Visos trys dalyvaujančios valstybės narės, padedamos Eurojusto, galėjo greitai ir sėkmingai suderinti gautų prašymų vykdymą.

2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio (toliau – EAO pagrindų sprendimas) 6 straipsnio 1 dalį.

Bylos dėl EAO prašymų konkurencijos

Pagal EAO pagrindų sprendimo 16 straipsnio 2 dalį, vykdančioji teisminė institucija gali prašyti Eurojusto patarimo apsispręsti, kurį EAO, tam pačiam asmeniui išduotą dviejų ar daugiau valstybių narių, reikia vykdyti. Atvejų, kai Eurojusto oficialiai paprašyta patarimo, 2012 m. padaugėjo iki šešių (2011 m. buvo keturi tokie atvejai). Eurojusto dažnai prašoma pasidalyti šios srities praktine patirtimi per derybas arba tiesiogiai bendraujant su atitinkamomis institucijomis ir Eurojustas dažnai ja dalijasi koordinaciniuose pasitarimuose.

Visose šešiose minėtose bylose Eurojustas padėjo dalyvaujančioms valstybėms narėms susitarti, kuriam EAO derėtų teikti pirmenybę, taip pat prireikęs dėl ieškomo asmens vėlesnio perdavimo arba laikino perdavimo tvarkos. Visose šešiose bylose paklausta Eurojusto patarimo. Remtasi Eurojusto 2011 m. birželio mėn. *Rekomendacijomis dėl vidaus procedūrų teikiant Eurojusto nuomonę dėl Europos arešto orderių konkurencijos*. Vienoje byloje per koordinacinį pasitarimą susitarta, kam reikėtų teikti pirmenybę, ir sprendimą priimančias nacionalinis teismas paklausė Eurojusto patarimo bei savo sprendime pažymėjo, dėl ko buvo susitarta Eurojusto koordinaciniame pasitarime.

Bylos dėl terminų pažeidimų

Kai valstybė narė išimtinėmis aplinkybėmis negali laikytis EAO pagrindų sprendimo 17 straipsnyje nustatytų terminų, ji apie tai privalo pranešti Eurojustui ir nurodyti vėlavimo priežastis. Per 2012 m. Eurojustas užregistravo 94 terminų pažeidimus. Dviem iš šių atvejų reikėjo imtis papildomų priemonių. Kaip ir ankstesniais metais, apie daugiausia terminų pažeidimų pranešė Airija; daugiau atvejų nurodė Čekija, Bulgarija, Slovėnija ir Ispanija. Kaip jau pastebėta ankstesniais metais, ES statistika rodo, kad pažeidimų yra daugiau negu Eurojusto užregistruojama.

Vienoje byloje dėl EAO pagrindų sprendimo 28 straipsnio 2 dalies aiškinimo Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2012 m. birželio 28 d. priėmė sprendimą (C-192/12). EAO procese dalyvavęs Suomijos prokuroras paprašė Jungtinės Karalystės per Eurojustą suteikti informaciją, kaip paspartinti procedūrą tuo atveju, jeigu norint prašomą asmenį iš Suomijos perduoti Prancūzijai, reikėtų

Jungtinės Karalystės sutikimo. Eurojusto dalyvavimo tikslas buvo padėti išvengti galimo Suomijos terminų pažeidimo pagal EAO pagrindų sprendimo 17 straipsnį. Reikiamą pagalbą Eurojustas galėjo suteikti laiku.

Pagrindinės priežastys, dėl kurių vėluota vykdyti EAO, buvo apeliacijų nagrinėjimo trukmė, prašymai suteikti papildomos informacijos, už užstatą paleistų asmenų pasislėpimas ir didelis EAO skaičius.

Nustatytos praktinio EAO taikymo problemos

Eurojustas toliau atliko svarbų vaidmenį, palengvindamas keitimąsi informacija, išaiškindamas teisinius EAO išduodančių bei vykdančių institucijų reikalavimus ir apskritai padėdamas greičiau vykdyti EAO. Eurojusto parama neatidėliotinais atvejais yra itin svarbi. Vienu tokiu atveju parama buvo greitai suteikta kolegijos plenariniame posėdyje, kitu atveju Eurojustas galėjo pateikti patarimų ir rekomendacijų per BKP, todėl prašomi perduoti asmenys buvo perduoti laiku.

2012 m. spalio 16 d. įsigaliojo suimtų asmenų perdavimo tarp Šiaurės šalių (Danijos, Suomijos, Islandijos, Norvegijos ir Švedijos) tvarka pagal Šiaurės arešto orderį; tai reiškia, kad perdavimas tarp Suomijos, Danijos ir Švedijos vyks pagal Šiaurės arešto orderį, o ne EAO pagrindų sprendimą. Apie su tuo susijusią patirtį dar nepranešama.

Vykdamas EAO, pareigūnams praktikams vis dar kyla praktinių ir teisinių problemų. Išskirtinos šios problemiškos Eurojusto darbo su bylomis sritys:

- ▶ prasta EAO vertimų kokybė;
- ▶ vėlavimas, kai EAO pateikiama nepakankama arba netinkama informacija apie: i) nustatytus faktus, įskaitant ryšį, reikalingą įrodyti, kad ieškomas asmuo yra susijęs su nusikaltimu; ii) nusikalstamas veikas; iii) už visus arba kai kuriuos nusikaltimus skiriamą arba numatomą skirti bausmę; arba iv) bausmių sujungimą pagal galutinį nuosprendį įvykdžius EAO, išduotą keliems nuosprendžiams vykdyti;
- ▶ nepakankamai spartūs kompetentingų institucijų tarpusavio ryšiai;
- ▶ vėlavimas, susijęs su tranzito leidimų išdavimo tvarka, nes valstybėse narėse taikomos skirtingos su tuo susijusios procedūrinės taisyklės ir terminai;

- ▶ atvejai, kai per Eurojustą prašoma EAO vertimo originalo arba patvirtintos kopijos ir apie tai pranešama likus labai mažai laiko iki EAO svarstymo;
- ▶ vėlavimas tokiais atvejais, kai reikia pateikti garantijų dėl savo valstybės piliečių perdavimo, o tokias garantijas išduodanti kompetentinga institucija (teisingumo ministerija) nėra ta pati institucija (generalinė prokuratūra), kuri yra įgaliota išduoti EAO ir teikti papildomą susijusią informaciją;
- ▶ vykdančiųjų teisminių institucijų vėlavimas teikti informaciją pagal EAO pagrindų sprendimo 26 straipsnio 2 dalį ir su tuo susijusi rizika, kad prašomas perduoti asmuo bus sulaikytas ilgiau negu leidžiama pagal EAO išduodančios valstybės narės galiojančius teisės aktus;
- ▶ teisinės problemos dėl to, ar teisingumo ministerija yra laikoma teismine institucija pagal EAO pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, kompetentinga išduoti EAO;
- ▶ problemos dėl proporcingumo vykdančiojoje valstybėje narėje, susijusios su privalomu baudžiamuoju persekiojimu EAO išdavusioje valstybėje narėje, kai dėl to išduodama per daug EAO ir kyla sunkumų byloje, kuriose netenkinamas abipusio baudžiamumo reikalavimas (EAO pagrindų sprendimo 2 straipsnio 2 dalis);
- ▶ su asmenų perdavimu susijusios sąnaudos;
- ▶ vėlavimas duoti sutikimą patraukti baudžiamojon atsakomybėn už papildomas nusikalstamas veikas (specialioji taisyklė, EAO pagrindų sprendimo 27 straipsnis);
- ▶ skirtingi požiūriai į nuosprendžius *in absentia* ir pakartotinio bylos nagrinėjimo teisę, nes ne visos valstybės narės yra įgyvendinusios Tarybos pamatinį sprendimą 2009/299/TVR, iš dalies keičiantį EAO pagrindų sprendimo nuostatas, susijusias su teise į pakartotinį bylos nagrinėjimą, kai dėl to gali būti atsisakyta vykdyti EAO;
- ▶ EAO perdavimas įvairiais kanalais (papildomos informacijos prašymas iš nacionalinių duomenų registro įrašo (SIRENE), Interpolas, ryšių palaikymo teisėjai, Europos teisminis tinklas (EJN) ir Eurojustas) nepranešant, kuriuo iš jų siunčiamas EAO;
- ▶ atvejai, kai prašomas perduoti asmuo paleidžiamas už užstatą, tačiau nurodytu laiku neatvyksta;

- ▶ įvairios tos pačios valstybės narės teisminės institucijos išduoda kelis EAO, todėl yra neaišku, pagal kurį EAO asmuo turi būti perduotas.

Nutarimai įšaldyti

Nors Tarybos pamatinis sprendimas 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje (toliau – 2003 m. pamatinis sprendimas) yra perkeltas į daugumos valstybių narių nacionalinę teisę, jis kol kas plačiai netaikomas. Todėl teisminėms institucijoms, taikančioms nutarimą įšaldyti ir, *inter alia*, pripažįstančioms jame nustatytų griežtų terminų papildomą naudą, kartais prieštarauja kitų valstybių narių teisminės institucijos, nežinančios tokios priemonės arba negalinčios jos taikyti. Pastarosios institucijos vietoj to remiasi įprastais teisinės pagalbos prašymais pagal 1959 m. ir STP konvencijas ir Europos Tarybos 1990 m. Konvenciją dėl pinigų plovimo ir nusikalstamu būdu gautų pajamų paieškos, arešto bei konfiskavimo, kuriuose gali būti pateikiami prašymai nustatyti, įšaldyti ir konfiskuoti turtą.

Iš Eurojusto darbo su bylomis per 2012 m. galima spręsti, kad tokia padėtis tebėra: i) dėl 2003 m. pamatinio sprendimo ribotos taikymo srities (pagal jį vienu ir tuo pačiu prašymu negalima prašyti nustatyti, įšaldyti ir konfiskuoti), ii) kadangi yra sunku pasinaudoti nutarimu įšaldyti, kai įrodymai, kuriuos reikia užtikrinti, atsiranda vėlesniame tyrimo etape, tačiau išduodančiosios institucijos to nežino rengdamos prašymą, ir iii) dėl įsigalėjusio požiūrio, kad 2003 m. pamatinio sprendimo taikymas reiškia papildomą formalumų našta.

Kai kurių valstybių narių konkrečiose vidaus jurisdikcijos dalyse kartais gali kilti papildomų sunkumų byloje, kai nutarimai įšaldyti taikomi turtui, priklausančiam skirtingoms vidaus jurisdikcijoms.

Sunkumų taip pat kartais kyla, kai nėra nacionalinio centrinio vykdomų procedūrų registro ar duomenų bazės, skirtos byloms, kai tam pačiam turtui išduodami atskiri ir nesusiję nutarimai įšaldyti.

Tai, kad 2003 m. pamatinis sprendimas nėra visur vienodai įgyvendinamas ir taikomas, dar labiau sunkina padėtį, kai valstybės narės pačioje sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų tyrimo ar baudžiamojų proceso pradžioje vis dar dažnai nenumato įšaldyti (ir konfiskuoti) turto. Esant tokiai padėčiai, Eurojustas iki šiol gavo palyginti mažai prašymų palengvinti nutarimų įšaldyti vykdymą.

Nustatyta Eurojusto darbo su bylomis geriausia praktika: i) į pradinį prašymą dėl nutarimo išaldyti įtraukti prašymą anksti išparduoti išaldytą turtą (kai jis yra greitai gendantis, laikui bėgant netenka vertės arba jo valdymo sąnaudos yra didelės) prieš konfiskuojant, ii) iš anksto apsvaistyti lėšų administravimą prieš priimant galutinį sprendimą ir iii) nacionalinėms institucijoms priminti apie jų išpareigojimus pranešti pagal 2003 m. pamatinį sprendimą. Vienoje byloje, Eurojustui suteikus pagalbą, buvo užtikrintas nutarimų išaldyti vykdymas vienoje valstybėje narėje tą pačią dieną, kurią įvyko keli suėmimai ir kratos kitoje valstybėje narėje.

2012 m. kolegija sprendė bendro pobūdžio klausimą, susijusį su nutarimais išaldyti, informacijos rinkimu apie nacionalinės teisės aktus, nuo kurių priklauso galimybė konfiskuoti turtą, kuris bus naudojamas civilinėje byloje, ir ar taikytinas 2003 m. pamatinis sprendimas. Eurojustas taip pat dalyvavo nesenose turto susigrąžinimo tarnybų (ARO) platformos diskusijose per savo ARO kontaktinį punktą ir kaip stebėtojas penktajame finansinių nusikaltimų ir finansinių tyrimų tarpusavio vertinimų etape.

Konfiskavimas ir turto susigrąžinimas

Ne visos valstybės narės visiškai įgyvendino Pamatinį sprendimą 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti ir Pamatinį sprendimą 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo, todėl nėra aiškaus bendro pagrindo, kuriuo būtų grindžiamas konfiskavimas ir nutarimų konfiskuoti pripažinimas. Konfiskavimo srities teisės aktai, kaip ir konkrečios sąvokos – kaip antai išplėstinis konfiskavimas, ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas ir konfiskavimas pagal vertę – įvairiose valstybėse narėse tebėra labai skirtingi.

Eurojusto darbas su konfiskavimo ir turto susigrąžinimo bylomis tebėra ribotas ir tai rodo, kad procedūros trunka per ilgai. Eurojusto vaidmuo tokiose bylose daugiausia susijęs su palengvinimu ir tarpininkavimu. Eurojustas padeda išaiškinti teisinius reikalavimus įvairiose jurisdikcijose ir palengvina prašymų siuntimą. Kelios sėkmingos 2012 m. bylos parodė, kad Eurojusto pagalba turi lemiamą reikšmę. Vienoje byloje valstybė narė sėkmingai priėmė du apkaltinamuosius nuosprendžius tik dėl to, kad gavo per Eurojustą jai suteiktą informaciją. Jos mokesčių administratoriui pavyko susigrąžinti 295 500 EUR, o nuteistieji asmenys buvo įpareigo-

ti sumokėti mokesčių administratoriui iš viso apie 900 000 EUR. Kitoje byloje, Eurojustui padedant, vienoje valstybėje narėje konfiskuota dešimt prabangių butų.

Kalbant apie išaldyto turto valdymą, pažymėtina, kad Eurojustas padėjo dviejų valstybių narių mokesčių administratorių ekspertams pasikeisti nuomonėmis byloje dėl 110 000 EUR vertės išaldyto turto. Vienoje ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto konfiskavimo byloje, Eurojustui padedant, priimtas nutarimas konfiskuoti 580 000 EUR vertės turto.

Sunkumų pakartotinai kyla, kai reikia įrodyti ryšį tarp turto ir įtariamojo, kuriam tas turtas priklauso (išskyrus išplėstinio konfiskavimo bylas, kuriose prievolė įrodyti yra mažesnė), taip pat kai pernelyg ilgai trunka konfiskuoto turto pardavimo procesas, kurį dar labiau sunkina administracinių institucijų dalyvavimas ir nereikalinga biurokratinė našta. Eurojusto darbas bylose atskleidžia, kad konfiskavimo procesą gali paspartinti įtariamojo sutikimas (tose jurisdikcijose, kuriose numatyta galimybė kaltinamajam prisipažinti kaltam, kad gautų lengvesnę bausmę) ir anksčiau tam tikrų rūšių išaldyto turto pardavimas prieš konfiskuojant.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje, kurios pasiūlymas šiuo metu svarstomas, siekiama suderinti tam tikrų rūšių sunkių nusikaltimų apibrėžtis ir iš dalies pakeisti 2005 m. Pamatinį sprendimą dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo. 2012 m. Eurojustas pateikė nuomonę dėl šio teisės akto projekto Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui (*LIBE*; taip pat žr. 2.1 skirsnį). Be to, Eurojustas toliau teikė paramą per Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinį tinklą (*CARIN*), kuriame dalyvauja kaip stebėtojas.

Kontroliuojamieji gabenimai

Kontroliuojamieji gabenimai laikomi naudinga tyrimo priemone, ypač prekybos narkotikais bylose. Sprendime dėl Eurojusto numatyta, kad nacionaliniams nariams gali būti suteikti įgaliojimai sankcionuoti ir koordinuoti kontroliuojamuosius gabenimus. Iki šiol tokie įgaliojimai suteikti tik nedaugeliui nacionalinių narių.

Per 2012 m. Eurojustas toliau teikė pagalbą nustatant kompetentingą instituciją ir (arba) sprendžiant sunkumus, susijusius su vėlavimu, sankcio-

navimu, TP vertimu ar procedūrinių kliūčių įveikimu, taip pat per koordinacinius pasitarimus palengvino tokių tyrimo priemonių taikymą sudėtingose bylose. Be to, Eurojustas padėjo išvengti *ne bis in idem* problemos ir apskritai teikė pagalbą neatidėliotinais atvejais.

Patirta sunkumų, susijusių su: i) skirtingais esminiais ir procedūriniais reikalavimais dėl kontroliuojamųjų gabenimų sankcionavimo, ii) laiko trūkumu

organizuojant ir vykdant kontroliuojamuosius gabenimus, ir iii) kompetentingos nacionalinės institucijos, kuri, kaip teismas, sankcionuoja kontroliuojamuosius gabenimus, nustatymu, ypač tose bylose, kai reikia sankcionuoti ir gabenimą tranzitu per valstybes nares, kurios byloje tiesiogiai nedalyvauja. Kai kuriose valstybėse narėse kontroliuojamuosius gabenimus, kaip specialią tyrimo priemonę, sankcionuoja teismas, kitose tai priklauso policijos kompetencijai.

1.3 Eurojusto veiklos prioritetinėse nusikalstamumo srityse apžvalga

Terorizmas

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	32	27
Koordinacinių pasitarimų skaičius	3	1

Narystė teroristinėje organizacijoje buvo Eurojusto terorizmo bylose dažniausiai minimas nusikaltimas.

Neatrodė, kad 2012 m. Eurojustui perduotas bylas būtų galima priskirti kuriai nors vienai nusikaltimų kategorijai, susiję nusikaltimai buvo labai įvairaus pobūdžio, įskaitant nusikaltimus gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei.

Remdamasis savo nacionalinių korespondentų terorizmo klausimais suteikta informacija ir rekomendacijomis, Eurojustas toliau tobulino savo Apkaltinamųjų nuosprendžių dėl terorizmo apžvalgos leidinio „Terrorism Convictions Monitor“ (TCM),

Per vieno asmens surengtus sprogdimus ir masinį šaudymą 2011 m. liepos 22 d. Norvegijoje nužudyti 77 žmonės. Pradėtas tyrimas; tai buvo pirmas didelis vieno asmens Europoje įvykdytas teroro aktas ir ketvirtas didžiausias teroro aktas Europoje nuo Antrojo pasaulinio karo.

Eurojustas teikė vertingą kelių rūšių pagalbą šios bylos tyrimo etape ir teismo procese. Dalyvaujant Norvegijos ryšių prokurorui Eurojuste ir Latvijos bei Jungtinės Karalystės nacionaliniams biurams, iš Latvijos ir Antigvos ir Barbudos greitai gauti bankiniai duomenys. Lenkijos nacionalinis biuras teiravosi dėl teismo pavedimo apklausti liudytoją. Ispanijos ir Jungtinės Karalystės nacionaliniai biurai noriai dalijosi savo praktine tokio didelio masto terorizmo bylų nagrinėjimo patirtimi. Prancūzijos nacionalinis biuras ir Norvegijos ryšių prokuroras, palaikydami tiesioginius tarpusavio ryšius, padėjo sėkmingai įvykdyti du Prancūzijai pateiktus TP siekiant nustatyti, surasti ir apklausti liudytoją. JAV ryšių prokuroras padėjo įvykdyti skubų prašymą teismo procese apklausti liudytoją JAV vaizdo konferencijos būdu.

Eurojustas, teikdamas paramą, labai prisidėjo prie tarptautinio bendradarbiavimo šioje byloje. Be kita ko, Eurojustas nuolat padėjo vykdyti teisinės pagalbos prašymus ir valstybėms narėms tiesiogiai ir asmeniškai palaikyti ryšius su trečiosiomis valstybėmis per nacionalinius biurus bei ryšių prokurorus Eurojuste. Eurojusto pastangos prisidėjo prie efektyvaus, veiksmingo ir laiką taupančio kompetentingų nacionalinių institucijų teismo bendradarbiavimo.

Teismo posėdžiai Norvegijoje vyko 2012 m. balandžio–birželio mėn. 2012 m. rugpjūčio 24 d. kaltinamasis buvo pripažintas kaltas ir jam skirta maksimali Norvegijoje įkalinimo bausmė – 21 metai kalėjimo (minimali bausmė – 10 metų).

kuriame pateikiama su terorizmu susijusių teisminių pokyčių valstybėse narėse apžvalga ir atrinktų bylų teisinė analizė, koncepciją ir turinį. Kai kuriems analizės aspektams buvo skiriama daugiau dėmesio, o vėlesnėse ataskaitose numatoma aptarti dar daugiau tikslinių sričių. TCM rengiamas remiantis informacija, kuria dalijamasi su Eurojustu, įgyvendinant 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimą 2005/671/TVR, ir viešųjų šaltinių informacija. 2012 m. paskelbti trys TCM numeriai.

Eurojustas padėjo rengti Europolo terorizmo padėties ir tendencijų ataskaitą (TE-SAT), atlikdamas su terorizmu susijusių teismų sprendimų kiekybinę bei kokybinę analizę ir apžvelgdamas su terorizmu susijusių teisės aktų pakeitimus valstybėse narėse.

Pagal Pasaulio teisingumo projektą, kuris yra nepriklausoma teisinės valstybės stiprinimo visame pasaulyje iniciatyva, Eurojustas parengė straipsnį „Tarpvalstybinio bendradarbiavimo stiprinimas. Eurojusto patirtis“ (angl. *Strengthening Inter-State Cooperation – the Eurojust Experience*), kuris 2012 m. sausio mėn. paskelbtas leidinyje „Kova su terorizmu. Tarptautinė teisė ir praktika“ (angl. *Counter-Terrorism: International Law and Practice*). Šiame straipsnyje pateikta rekomendacijų, koks turėtų būti teisminis bendradarbiavimas, kad atitiktų nacionalinio bei regioninio saugumo reikalavimus ir kartu būtų gerbiami teisinės valstybės principai.

Birželio 20 d. Eurojustas surengė kasmetinį strateginį pasitarimą terorizmo tema. Šiame pasitarime buvo daugiausia kalbama apie reiškinių, kai terorizmu užsiima pavieniai asmenys („vieniši vilkai“), ir apie socialinių tinklų vaidmenį terorizmui. Paskelbti apklausos šia tema rezultatai ir aptarti pareigūnų praktikų pateikti konkretūs kelių valstybių narių ir Norvegijos bylų pavyzdžiai.

Gruodžio 11 ir 12 d. Eurojusto ir Europolo kartu surengtame pareigūnams praktikams skirtame seminare susitiko Indijos ir Europos Sąjungos kovos su terorizmu specialistai. Šio praktinio seminario tikslas – skatinti teisminį bendradarbiavimą apibrėžiant bendrus interesus ir svarstant bendradarbiavimo standartus. Visa diena skirta teismo bendradarbiavimo klausimams ir bendroms kovos su terorizmu byloms aptarti. Stengdamasis gauti reikiamą teisinę informaciją prieš diskusiją, Eurojustas valstybių narių kovos su terorizmu institucijoms išsiuntė klausimyną šia tema.

Prekyba narkotikais

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	263	242
Koordinacinių pasitarimų skaičius	59	50
JTG skaičius	13	7

Šios rūšies nusikalstamumo analizė patvirtina, kad Eurojustui perduodamos prekybos narkotikais bylos labai dažnai susijusios su nusikalstamomis organizacijomis ir pinigų plovimu. Švedija, Prancūzija ir Italija iš visų valstybių narių aktyviausiai dalyvavo tiriant šios rūšies nusikaltimus, prašydamos teismo bendradarbiavimo, o daugiausia tokių prašymų gavo Nyderlandai, Ispanija ir Belgija.

Sausio mėn. Eurojustas paskelbė savo strateginio projekto galutinę ataskaitą „Eurojusto veiklos prekybos narkotikais bylose stiprinimas“, kurioje pabrėžė, kokia sudėtinga yra veikla, reikalinga koordinuojant aukšto lygio prekybos narkotikais bylų tyrimus. Vykdamas šį projektą preliminarai nustatyti faktai aptarti 2011 m. spalio mėn. Krokuvoje vykusiame strateginiame seminare. Galutinėje ataskaitoje aptariami įvairūs patirti sunkumai, susiję su keitimusi informacija ir koordinavimu, jurisdikcijos kolizijomis, teisinės pagalbos prašymų ir EAO vykdymu, JTG, kontroliuojamaisiais gabenimais, turto susigrąžinimu ir santykiais su trečiosiomis valstybėmis. Remiantis šia ataskaita parengtos svarbiausios rekomendacijos dėl kovos su prekyba narkotikais veiksmų birželio mėn. pateiktos ES Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatiniam komitetui (COSI). Remdamasis šia analize, Eurojustas parengė 2012–2013 m. veiksmų planą, įskaitant rekomendacijas, kaip pagerinti jo darbą su bylomis bendradarbiaujant su nacionalinėmis institucijomis.

Remdamasis Europos tarpdisciplininės kovos su nusikalstamumu grėsme platforma (EMPACT), Eurojustas dalyvavo, be kita ko, keturiuose su prekyba narkotikais susijusiuose projektuose, kuriuose daugiau dėmesio skyrė sintetiniams narkotikams, Vakarų Afrikos organizuotų nusikalstamų grupių prekybai narkotikais, Vakarų Balkanų prekybos narkotikais maršrutams ir prekiauti skirtų narkotikų gabenimui konteneriuose.

Eurojusto atstovai dalyvavo parengiamajame tyrime atliekant naujo teisės akto, pakeisiančio Tarybos patatinį sprendimą 2004/757/TVR dėl neteisėtos prekybos narkotikais, poveikio vertinimą.

Viena iš buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos kilusi ONG buvo sukūrusi kelis narkotikų prekybos ir platinimo tinklus Austrijoje, Vokietijoje, Belgijoje ir Nyderlanduose. Didelės heroino siuntos buvo organizuotai gabenamos iš buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos į Belgiją ir Nyderlandus. Vakarų Europą pasiekę narkotikai buvo ne didesnėmis kaip 5 kg siuntomis gabenami į Frankfurtą ir Vieną. Nustatyta, kad galėjo būti ryšių su Jungtine Karalyste, Švedija, Danija, Prancūzija ir Šveicarija.

Bendradarbiaujant Austrijos ir Vokietijos policijai ir atliekant intensyvius tyrimus abiejose šalyse pavyko konfiskuoti didelius kiekius heroino. Nors keli ONG žemo rango nariai buvo suimti, juos per 2–3 dienas pakeitė kiti nusikaltėliai. Tyrimo dalyviai, siekdami bendromis pastangomis geriau kovoti su šia ONG, susitarė, kad Eurojustas turėtų koordinuoti valstybėse narėse atliekamus tyrimus ir skatinti pradėti tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje.

Eurojustui pradėjus dalyvauti šiuose tyrimuose, nei Nyderlandai, nei buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija dar nebuvo pradėję nacionalinių baudžiamųjų procesų. Kadangi buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija neišduoda savo piliečių kitai valstybei, o dauguma įtariamųjų gyvena kaip tik šioje valstybėje, Eurojustas surengė du koordinacinius pasitarimus, kuriuose ragino buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją dalyvauti ir padėti sparčiau atlikti tyrimus. Po pirmojo koordinacinio pasitarimo Eurojuste buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija pradėjo baudžiamąjį procesą. Koordinuojant tyrimus, pagrindiniai įtariamieji ir keli kiti nusikaltėliai buvo suimti ir nuteisti.

Vėliau šiai ONG pavyko atkurti savo tinklą, todėl Eurojuste surengt as trečiasis koordinacinis pasitarimas, kuriame tartasi, kaip palengvinti bendradarbiavimą kovojant su šia grupe. Dėl kelių teisinių problemų, kilusių dėl teisės sistemų skirtumų dalyvaujančiose valstybėse, buvo sunku atskleisti informaciją ir potencialiems partneriams visapusiškai dalyvauti veikloje. Šiame trečiajame koordinaciniame pasitarime išsamiai diskutuota apie tai, kaip išspręsti visas teises problemas ir atrasti galimus sprendimus, be kita ko, derinant kelias skirtingas teisines priemones. Nacionaliniu lygmeniu pasikonsultavus ir susitarus dėl siūlomų priemonių, Eurojuste įvyko ketvirtasis koordinacinis pasitarimas, po kurio sudaryta bendra Austrijos, Vokietijos, Nyderlandų ir buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos JTG, dirbanti iki šiol. Šiai JTG skirta finansinė parama pagal Eurojusto JTG finansavimo projektą.

Eurojusto atstovai dalyvavo lapkričio mėn. Lisabonoje Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centre (ENNSC) vykusioje antrojoje *Europos konferencijoje dėl rodiklių, susijusių su narkotikų pasiūla*. 2012 m. pabaigoje Eurojustas pradėjo oficialias derybas su ENNSC dėl būsimo susitarimo memorandumo.

Bendradarbiaudamas su Lotynų Amerikos šalimis Eurojustas dalyvavo Europos ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinės asamblėjos vasario mėn. Meksikoje surengtame aukšto lygio seminare „*Kova su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu Europoje ir Lotynų Amerikoje*“. Be to, buvo tiriamos galimybės bendradarbiauti su Prokurorų kovos su organizuotu nusikalstamumu Centrinėje Amerikoje tinklu (REFCO) – Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) iniciatyva.

Buvo sėkmingai bendradarbiaujama su IberRed – tarptautinio teisinio bendradarbiavimo tinklu, vienančiu Lotynų Amerikos ir Pirėnų pusiasalio valstybes.

Prekyba žmonėmis

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	60	79
Koordinacinių pasitarimų skaičius	20	24
JTG skaičius	6	6

Šios rūšies nusikalstamumo analizė atskleidžia, kad maždaug pusėje visų su prekyba žmonėmis susijusių bylų prekyba žmonėmis yra vienintelė tiriamą nusikalstama

veika. Su Eurojustui perduotomis bylomis dėl prekybos žmonėmis buvo dažnai susijusi narystė nusikalstamosiose organizacijose, taip pat neteisėta migracija. Vokietija ir Jungtinė Karalystė, taip pat Bulgarija ir Ispanija iš visų valstybių narių aktyviausiai dalyvavo tiriant šios rūšies nusikaltimus, pradėdamos bylas Eurojuste, o daugiausia prašymų bendradarbiauti šioje srityje iš visų valstybių narių gavo Rumunija, Bulgarija ir Nyderlandai.

TVR agentūrų 2011 m. bendru pareiškimu buvo siekiama darniai, nuosekliai ir visapusiškai kovoti su prekyba žmonėmis; Eurojustas, remdamasis šiuo bendru pareiškimu, išipareigojo labiau stengtis padėti valstybėms narėms bendradarbiauti su kitomis agentūromis, tirti prekybos žmonėmis nusikaltimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, taip pat koordinuoti tarpvalstybinius veiksmus.

Po šio bendro pareiškimo, remdamasis Prekybos žmonėmis panaikinimo ES 2012–2016 m. strategija, Eurojustas pradėjo strateginį projektą „Eurojusto kova su prekyba žmonėmis“, kurio tikslai – stiprinti ir gerinti nacionalinių teisminių institucijų tarpusavio bendradarbiavimą kovojant su prekyba žmonėmis; siekti, kad būtų veiksmingiau naudojamosi galiojančiomis teisinėmis priemonėmis; labiau stengtis, kad nusikaltėliai už šiuos nusikaltimus būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn nacionaliniuose teismuose; Eurojustui aktyviau dalyvauti prekybos žmonėmis bylose. Projekto pagrindas buvo: i) atsakymų į visoms valstybėms narėms, Kroatijai ir Norvegijai išsiųsto klausimyno klausimus analizė; ii) konkrečių Eurojusto prekybos žmonėmis bylų 2008 m. sausio 1 d.–2011 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu analizė; iii) strateginio pasitarimo prekybos žmonėmis klausimu Eurojuste 2012 m. balandžio mėn. išvados. Remiantis projekto rezultatais, parengta *galutinė ataskaita ir 2012–2016 m. veiksmų planas*, pristatyti Briuselyje Europos kovos su prekyba žmonėmis dieną – 2012 m. spalio 18 d.

Eurojustas savo patirtimi ir praktinėmis žinio-
mis rėmė FRONTEX ir CEPOL mokymo iniciatyvas. Eurojustas užmezgė ryšius su JT neoficialia kovos su prekyba žmonėmis grupe ir su Tarptautinės prokurorų asociacijos (IAP) pradėta Kovos su prekyba žmonėmis programa.

Eurojustas dalyvavo EMPACT kovos su prekyba žmonėmis projekte, taip pat dalyvauja Bulgarijos ir Slovėnijos vadovaujamame projekte „JTG sudarymo kovai su prekyba žmonėmis Pietryčių Europoje reikalavimų nustatymas“, kuriuo siekiama tiek teismo bendradarbiavimo ir koordinavimo, tiek užtikrinti aukų apsaugą.

Prancūzija pradėjo bylą dėl prekybos žmonėmis, įskaitant Bulgarijos piliečių seksualinį išnaudojimą. Vienos ONG nariai Bulgarijoje verbavo aukas, kurias vertė užsiimti prostitucija keliose Europos šalyse.

Prancūzijos institucijos paprašė Eurojusto padėti nustatyti galimus lygiagrečius procesus Belgijoje ir padėti sudaryti JTG. Po koordinacinio pasitarimo Eurojuste Belgijos valdžios institucijos pradėjo preliminarų tyrimą dėl dviejų įtariamųjų Prancūzijos baudžiamajame procese.

Dalyvaujant Prancūzijai, Bulgarijai, Eurojustui ir Europolui, sudaryta JTG, palengvinusi keitimąsi informacija ir įrodymais. Šiai JTG skirta finansinė parama pagal Eurojusto JTG finansavimo projektą. Jos tyrimai apėmė tiek prekybą žmonėmis kaip vieną iš susijusių nusikalstamų veikų, tiek iš jos nusikalstamu būdu uždirbtų pinigų srautus. Šiuo tikslu Eurojusto atlikta finansinių operacijų – pinigų perlaidų naudojantis „Western Union“ paslaugomis – analizė labai padėjo nustatyti nusikalstamu būdu gautą pelną, iš Prancūzijos siunčiamą Bulgarijoje gyvenantiems pagrindiniams įtariamiesiems.

JTG atlikus nuodugnų tyrimą, Prancūzija surengė bendros operacijos dieną. Kadangi tirinama ONG buvo labai judri, šios dienos veiksmuose dalyvavo ir Belgijos bei Lenkijos institucijos. Eurojuste įsteigtas koordinacinis centras, kuriame dalyvaujant susijusiems Eurojusto nacionaliniams biurams, Bylų analizės skyriui ir Europolui buvo užtikrinta, kad sprendimai būtų priimami ir informacija būtų keičiamasi tikruoju laiku. Koordinacinis centras taip pat padėjo per bendros operacijos dieną išduoti keturis EAO ir analizavo bei sutikrino informaciją, nustatydamas ryšius su kitais Europos Sąjungoje atliekamais tyrimais. Surengus 13 kartų, paimta dokumentinių įrodymų ir mobiliųjų telefonų, įvykdyti šeši EAO ir suimti devyni asmenys.

Sukčiavimas

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius*	382	218
(* 2012 m. bendrųjų duomenų neįmanoma lyginti su ankstesnių metų duomenimis – žr. toliau pateiktą paaiškinimą)		
Koordinacinių pasitarimų skaičius	33	58
JTG skaičius	11	4

Dauguma 2012 m. bylų buvo susijusios su apgaule (86 bylos) ir sukčiavimu PVM (58 bylos). Šios rūšies nusikalstamumo analizė atskleidžia, kad daugumoje bylų (256) sukčiavimas buvo vienintelė tiriama nusikaltama veika. Tačiau kitose bylose, kuriose sukčiavimas nebuvo vienintelis nusikaltimas, su juo dažniausiai siejosi organizuotas nusikalstamumas, dokumentų klas-

Švedijos teisminės institucijos paprašė Švedijos nacionalinio biuro Eurojuste surengti koordinacinį pasitarimą, kuriame aptartos kelios teisinės kliūtys, su kuriomis susiduria tiriant sudėtingą sukčiavimo neteisėtai pardodant akcijas telefonu (angl. *boiler room fraud*), kitaip vadinamo „sukčiavimu didele investicijų grąža“ (angl. *high-yield investment fraud*), bylą. Ši byla buvo susijusi su Suomija, Islandija, Kipru ir Jungtine Karalyste. Švedijoje nustatyta 19 aukų, iš kurių apgaulės būdu išviliota 800 000 EUR suma.

Eurojuste vykusiame koordinaciniame pasitarime siekta keistis informacija apie dalyvaujančiose valstybėse surinktus įrodymus ir žvalgybos duomenis, nustatyti, kuri valstybė yra geriausiai pasirengusi nagrinėti bylą teisme, ir nuspręsti, ar įmanoma pratęsti Švedijos ir Suomijos dvišalio JTG susitarimo galiojimą. Po šio koordinacinio pasitarimo dvišalis Švedijos ir Suomijos JTG susitarimas buvo pratęstas ir prie jo prisijungė Jungtinė Karalystė, Kipras bei Islandija. Eurojustas padėjo iš dalies pakeisti JGT susitarimą ir pagal JTG finansavimo projektą suteikė reikiamų ES lėšų. Visos koordinaciniame pasitarime dalyvavusios valstybės susitarė, kad šios sukčiavimo bylos tyrimui ir baudžiamajam persekiojimui vadovaus Švedija ir taip bus išvengta jurisdikcijos kolizijos.

tojimas ir pinigų plovimas. Austrija, Čekija ir Vengrija iš visų valstybių narių aktyviausiai veikė pradėdamos bylas dėl šios rūšies nusikaltimų, o daugiausia susijusių prašymų gavo Jungtinė Karalystė, Ispanija ir Vokietija.

2012 m. Eurojustas savo bylų statistinei klasifikacijai pagal nusikaltimų rūšis taikė naujus kriterijus. Dėl šių pokyčių atrodo, tarsi sukčiavimo bylų būtų padaugėję.

Eurojustas taip pat dalyvavo Europolo surengtame ekspertų pasitarime per Europolo ryšių centrą, skirtą „dingusio prekiautojo“ sukčiavimo Bendrijoje (angl. MTIC) atvejams.

Korupcija

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	30	26
Koordinacinių pasitarimų skaičius	7	19
JTG skaičius	3	1

Dauguma bylų buvo susijusios su pinigų plovimu ir sukčiavimu.

Eurojustas tvarkė kelias bylas dėl viešųjų pirkimų naudojant ES lėšas arba konkurso procedūrų.

Eurojusto atstovai dalyvavo ekspertų vertintojų grupėje, kuri aptarė Komisijos finansuoto tyrimo „ES vertinimo mechanizmo kūrimas kovos su korupcija srityje, ypač siekiant nustatyti ir mažinti viešųjų pirkimų, kuriems naudojamos ES lėšos, korupcijos kainą“ nustatytus faktus. Eurojustas dalijosi savo praktine patirtimi tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo srityje.

Eurojustas dalyvavo televizijos „Euronews“ 2012 m. rugsėjo mėn. transliuotoje diskusijoje apie korupciją. Šia proga buvo akcentuojamas Eurojusto vaidmuo kovojant su korupcija ir konkretūs pasiūlymai spręsti problemas, su kuriomis susiduria prokurorai per korupcijos tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą. Šios problemos ir Eurojusto pasiūlymai aptarti ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamojo forumo Eurojuste surengtoje diskusijoje po to, kai 2011 m. buvo priimtas ES kovos su korupcija dokumentų rinkinys. Išreikšta svarbiausia mintis, kad Eurojustas aktyviai padeda kovoti su korupcija ir kad ateityje plėtojant Eurojustą pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo turėtų didėti jo veiklos našumas ir veiksmingumas.

Vienos Suomijos įmonės, gaminusios šarvuotus automobilius, atstovai buvo įtariamai mokėję kyšius Kroatijos valdžios pareigūnams ir politikams. Suomijos institucijos buvo pradėjusios tyrimą dėl įtariamo kyšininkavimo sunkinančiomis aplinkybėmis, prieš tai sužinojusios, kad šio sandorio piniginių operacijų buvo panašios į kito sandorio, tos pačios įmonės sudaryto su Slovėnijos institucijomis. Viena Austrijos įmonė tarpininkavo vykdamas šias operacijas tarp abiejų sandorio šalių, gaudama automobilių gamintojo išmokas. Suomijos institucijos pagrįstai manė, kad kyšininkavimo nusikaltimas buvo įvykdytas mokant pagal sandorį sutartą avansą.

Eurojustui padedant buvo sudaryta JTG, per kurią kompetentingos Suomijos, Austrijos ir Kroatijos institucijos galėjo kartu atlikti veiksmingus ikiteisminius tyrimus. Per šią JTG nacionalinės institucijos taip pat galėjo atlikti reikiamas apklausas, imtis priverstinių priemonių ir atlikti kitus reikiamus tyrimo veiksmus. Eurojustas surengė du koordinacinius pasitarimus, per kuriuos JTG dalyviai galėjo susitarti dėl operacijos plano, skirto pasirašyti visiems JTG nariams, parengimo. Eurojusto parama buvo svarbi tuo, kad padėjo tyrimų dalyviams veiksmingai bendradarbiauti ir vieniems kitais pasitikėti. 2012 m. Eurojustas toliau palengvino nacionalinių institucijų darbą šioje byloje.

Šios kitų valstybių pagalbos, buvo Rumunija, Belgija, Estija, Vokietija, Prancūzija ir Italija, o daugiausia teismo bendradarbiavimo prašymų iš visų valstybių narių gavo Italija, Jungtinė Karalystė ir Vokietija, taip pat Ispanija ir Nyderlandai. Šios ataskaitos laikotarpiu Eurojustas įsteigė vieną elektroniniams nusikaltimams tirti skirtą koordinacinį centrą.

Eurojustas toliau dalyvavo Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu programoje (angl. *European Cybercrime Platform*), kuri apima Pranešimų apie internetinius nusikaltimus elektroninę sistemą (I-CROS) ir Europolo ryšių centrą CYBORG.

Atsižvelgdama į Tarybos išvadas dėl Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro (EC3) įsteigimo, kuriose pabrėžta, kaip svarbu užtikrinti, kad EC3 glaudžiai bendradarbiautų su Eurojustu, Eurojusto kolegija 2012 m. gruodžio mėn. paskyrė kolegijos atstovą dirbti EC3 programos valdyboje. Pirmajame EC3 programos valdybos posėdyje Eurojustas pasisiūlė būti suinteresuotųjų teisminių institucijų ryšių centru ir ištirti visas galimas sąsajas tarp EC3 ir mokymo kovoti su elektroniniu nusikalstamumu valstybių narių teisminėse institucijose. Eurojusto kolegija nusprendė sudaryti Eurojuste kovos su elektroniniu nusikalstamumu ir susijusiais nusikaltimais darbo grupę, taip pat komandiruoti vieną darbuotoją į EC3, kad jame būtų užtikrintai atsižvelgiama į teisinį aspektą.

Kadangi į Eurojusto veiklos sritį įeina bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis, Eurojustas surengė kovos su elektroniniu nusikalstamumu praktinį seminarą, kuris buvo *Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų naudojimosi savitarpio teisine pagalba ir ekstradicijos susitarimais praktinio seminaro*, vykusio spalio 25 ir 26 d., dalis.

Elektroniniai nusikaltimai

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	42	24
Koordinacinių pasitarimų skaičius	5	10
JTG skaičius	2	2

Šios rūšies nusikalstamumo analizė patvirtina, kad Eurojustui perduodamos elektroninių nusikaltimų bylos dažnai susijusios su organizuotu nusikalstamumu, sukčiavimu ir pinigų plovimu. Didelė šių bylų dalis susijusi su duomenų vagystėmis arba vaikų pornografinė medžiaga internete. Valstybės narės, daugiausia dalyvavusios kovojant su šios rūšies nusikalstamumu ir pra-

P pinigų plovimas

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	144	122
Koordinacinių pasitarimų skaičius	34	27
JTG skaičius	8	4

Analizė atskleidžia, kad daugelyje bylų (64) pinigų plovimas buvo vienintelė tiriama nusikalstama veika. Tose bylose, kuriose pinigų plovimas nebuvo laikomas vienintele nusikalstama veika, su juo dažniausiai siejamos nusikaltimų grupės buvo organizuotas nusikals-

Nuo 2010 m. rugpjūčio mėn. viena ONG atsiskaitė už iš Vokietijos interneto parduotuvių perkamas prekes naudodamasi suklastotų ir vogtų kredito kortelių duomenimis. Šios prekės – daugiausia aukštos kokybės elektroninė įranga, kaip antai planšetiniai kompiuteriai, skaitmeniniai fotoaparatai, plokščiakraniai televizoriai ir mobilieji telefonai, taip pat dizainerių drabužiai ir laikrodžiai – buvo siunčiamos prekiautojams Vokietijoje, kurie šias prekių siuntas persiųsdavo į Šiaurės Europą (visų pirma Estiją).

Eurojuste įvyko du koordinaciniai pasitarimai. Pirmajame pasitarime 2011 m. Estija ir Vokietija pasirašė susitarimą dėl JTG siekdamas nustatyti įtariamuosius ir išardyti ONG. Šios JTG nariai taip pat keitėsi informacija, kad palengvintų baudžiamąjį persekiojimą abiejose valstybėse. Estijos teisminėms institucijoms reikėjo iš Vokietijos institucijų gauti informacijos apie pagrindinius nusikaltimus, susijusius su pinigų plovimu Vokietijoje. Dėl baudžiamojo proceso skirtumų Vokietijos institucijos buvo parengusios informaciją, skirtą naudoti Vokietijos procese, tačiau ji neatitiko Estijos teisinių reikalavimų. JTG pastangomis šios problemos buvo išspręstos ir Vokietijos institucijos skubiai parengė papildomus dokumentus, tad Estijos institucijos galėjo gauti savo baudžiamajam procesui reikiamų įrodymų.

Atliekant šiuos tyrimus 2011 m. Vokietijoje konfiskuota maždaug 250 000 EUR vertės prekių. Visa nusikaltėlių padaryta žala įvertinta 3 mln. EUR. Estijos teismo procese nustatyti 27 įtariamieji, kurie apkaltinti pinigų plovimu.

2012 m. Eurojuste įvyko antras koordinacinis pasitarimas, kuriame dalyvavusių valstybių institucijos pranešė, kad atliekant tyrimus nustatyta sąsajų su Rusija, Italija, Jungtine Karalyste, Austrija ir Lietuva.

tamumas ir prekyba narkotikais. Austrija, Kipras ir Jungtinė Karalystė iš visų valstybių narių aktyviausiai dirbo pradėdamos bylas, o daugiausia prašymų iš visų valstybių narių gavo Italija, Nyderlandai ir Prancūzija.

Eurojustas dalyvavo Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) posėdžiuose, taip pat ekspertų pasitarime, Europolo surengtame per savo ryšių centrą SUSTRANS.

(Keliaujančios) organizuotos nusikalstamos grupės

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	231	197
Koordinacinių pasitarimų skaičius	43	56
JTG skaičius	5	6

Šios rūšies nusikalstamumo analizė atskleidžia, kad daugelyje bylų (68) organizuotas nusikalstamumas

Ispanijos ir Jungtinės Karalystės institucijos tyrė sudėtingą pinigų plovimo atvejį. Susijusios neteisėtos veikos apėmė kontroliuojamų narkotikų importą, įsigijimą ir platinimą. Kai kurie iš metodų, kuriais ONG išplėvė didesnę kaip 2 mln. EUR pinigų sumą, buvo sukčiavimas hipoteka, sukčiavimas parduodant transporto priemones ir turto Ispanijoje bei Jungtinėje Karalystėje įsigijimas.

Tyrimo tikslas buvo nustatyti šios ONG investicijas Ispanijoje ir išaldyti susijusį turtą. Eurojustas padėjo Ispanijai ir Jungtinei Karalystei keistis informacija, todėl Ispanijos institucijos galėjo nustatyti daugiau turto, priklausiusio Ispanijoje įsikūrusiems ONG nariams. Europolo atlikta duomenų analizė padėjo nustatyti šios ONG narių ir bendrininkų tarpusavio santykius. Po dviejų koordinacinių pasitarimų Ispanijos institucijos suėmė kelis įtariamuosius ir išaldė jų turtą.

buvo vienintelė tiriama nusikalstama veika. Tose bylose, kuriose organizuotas nusikalstamumas nebuvo vienintelė nusikalstama veika, su juo buvo daugiausia siejama prekyba narkotikais, taip pat sukčiavimas, nusikaltimai gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei ir prekyba žmonėmis. Italija, Austrija ir Bulgarija buvo valstybės narės, užregistravusios daugiausia su organizuotu nusikalstamumu susijusių bylų, o iš valstybių narių daugiausia prašymų bendradarbiauti gavo Italija, Belgija ir Jungtinė Karalystė.

Organizuotų nusikalstamų grupių veikla tebėra dažnas reiškinys bylose, su kuriomis dirba Eurojustas ir kuriose organizuotas nusikalstamumas nėra tik pavienė nusikalstama veika – jo elementai taip pat yra kitus nusikaltimus sunkinanti aplinkybė.

Siekiant užtikrinti, kad Eurojusto veikla atitiktų ES prioritetus, 2012 m. spalio mėn. kolegijos sprendime dėl Eurojusto veiklos prioritetų 2012–2013 m. nustatyta, kad keliaujančios organizuotos nusikalstamos grupės yra atskira organizuoto nusikalstamumo kategorija. Šiai kategorijai priskiriami visoje Europos Sąjungoje veikiantys keliaujančių nusikaltėlių tinklai, daugiausia užsiimančios tokių sričių nusikaltimais kaip įsilaužiamosios vagystės, šarvuotų transporto priemonių plėšimai ir metalų vagystės.

Eurojustas pritarė, kad kovojant su organizuotu nusikalstamumu reikia laikytis tarpdisciplininio požiūrio. Kartu su ES Tarybai pirmininkavusia Danija 2012 m. kovo mėn. Kopenhagoje surengtas strateginis seminaras „Kova su organizuotu nusikalstamumu pagal tarpdisciplininį požiūrį. Administracinės priemonės, teisminės procedūros ir Eurojusto vaidmuo“ (angl. *A Multidisciplinary Approach To Organised Crime: Administrative Measures, Judicial Follow-Up And The Role Of Eurojust*).

Eurojustas taip pat dalyvavo neoficialaus tinklo pasitarimuose dėl organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo administracinės tvarkos ir, kaip šio tinklo pagrindinių dalyvių grupės narys, aktyviai padėjo kurti virtualią šioje srityje dirbančių pareigūnų praktikų bendruomenę.

Eurojustui tebėra svarbu dirbti siekiant, kad iš organizuotų nusikaltėlių būtų atimtas jų nusikalstamais būdais gautas pelnas. Tai svarstyta 2012 m. gegužės mėn. Palerme surengtame seminare „Konfiskavimas kovojant su organizuotu nusikalstamumu. Tarptautinio teisminio bendradarbiavimo tvarka ir perspektyvos“ (angl. *Confiscation and Organised Crime: procedures and perspectives in international judicial cooperation*).

Italijos institucijos tyrė vieną ONG, kuri neteisėtai pasisavindavo sunkiasvores transporto priemones (traktorius, puspriekabes, sunkvežimius ir t. t.), imituodamos vagystes, dėl kurių išperkamosios nuomos bendrovės patyrė kelių milijonų eurų vertės nuostolių. Tokių transporto priemonių numerių ženklai ir registracijos numeriai buvo pakeisti ir jos vėliau parduotos Rytų Europoje, Šiaurės Afrikoje, Albanijoje, Turkijoje, Lenkijoje ir Saudo Arabijoje. Ši ONG veikė Italijoje, Austrijoje ir Vokietijoje. Italijos institucijos paprašė Italijos nacionalinio biuro Eurojuste padėti prašyti kitų susijusių valstybių pagalbos.

Eurojusto paprašyta padėti vienu metu įvykdyti kelis EAO ir kratos orderius. Dalyvaujantys nacionaliniai biurai koordinavo veiksmus su savo šalių institucijomis ir susitarė surengti bendros operacijos dieną 2011 m. gruodžio mėn. Tą dieną suimta 13 asmenų Italijoje, vienas Austrijoje ir vienas Vokietijoje, taip pat atlikta daug kratų. Po šių veiksmų prireikė Eurojusto pagalbos padėti vykdyti tolesnius teisinės pagalbos prašymus ir aptarti, kaip geriausia koordinuoti baudžiamuosius procesus atitinkamose jurisdikcijose, kad nebūtų pažeistas *ne bis in idem* principas. Viena įtariamoji suimta savo gyvenamojoje šalyje, tačiau pagal tos šalies įstatymus negalėjo būti išduota kitai šaliai, todėl ją būtų tekę patraukti baudžiamojon atsakomybėn tos šalies jurisdikcijoje. Siekiant išspręsti šias problemas, 2012 m. kovo mėn. surengtas koordinacinis pasitarimas, kuriame dalyviai susitarė perduoti Italijoje pradėtą procesą toliau vykdyti Austrijos institucijoms.

Neteisėta imigracija

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	29	31
Koordinacinių pasitarimų skaičius	18	13
JTG skaičius	4	2

Šios rūšies nusikalstamumo analizė atskleidžia, kad maždaug pusėje visų su neteisėta imigracija susijusių bylų neteisėta imigracija buvo vienintelė tiriama

Suomijos sienos apsaugos tarnybos 2010 m. gruodžio mėn. pradėjo tyrimą po to, kai į Suomijos oro uostą atvyko dvi moterys su suklustais Indijos pasais, lydimos Indijos pilietybę turinčio vyro. Atlikusios preliminarų tyrimą, institucijos aptiko labai aktyvią ONG, kuri neteisėtai vežė imigrantus iš Šri Lankos į Europos Sąjungą. Suomijos institucijos įtarė, kad ši ONG padėdavo asmenims iš Šri Lankos neteisėtai patekti į Prancūziją, dažnai maršrutu, kuris vedė per Jungtinius Arabų Emyratus, Keniją, Tanzaniją, Turkiją ir Suomiją. Kai kurie nelegalūs imigrantai keliavo į Kanadą naudodamiesi Tailande padirbtais Jungtinės Karalystės piliečių pasais.

Suomijos institucijos paprašė Eurojusto padėti kartu su Prancūzija sudaryti JTG. Nepaisant skirtingos JTG patvirtinimo tvarkos abiejose valstybėse, JTG buvo sudaryta koordinaciniame pasitarime, kuris vyko Eurojuste 2011 m. rugsėjo mėn. Pagal šios JTG teisinį pagrindą buvo galima skubiai pasikeisti informacija teisiniais tikslais, taip išvengiant ilgai truncančių teismo pavedimo procedūrų. Galėjo kilti kliūčių tiek dėl kalbos nemokėjimo, tiek dėl vertimo raštu poreikių. Eurojustas surengė tris koordinacinius pasitarimus, padėjusius stiprinti tarpusavio pasitikėjimą, keistis informacija ir išspręsti kalbos nemokėjimo problemą.

Be to, 2012 m. vasario mėn. Eurojuste įsteigtas koordinacinis centras, turėjęs padėti vienu metu vykdyti operaciją Suomijoje, Prancūzijoje ir Belgijoje. Šis koordinacinis centras palaikė tiesioginį ryšį su Paryžiuje įkurtu Europolo operatyviniu centru. Dalyvaujančių šalių policijos tarnybos ir teisminės institucijos per abu centrus galėjo tikruoju laiku keistis informacija ir įrodymais, taip pat buvo galima iškart išanalizuoti surinktus duomenis. Bendros operacijos dieną surengtos 23 kratos ir suimti 27 asmenys. Po šios koordinuojamos operacijos dienos Eurojustas stebėjo tolesnę proceso eigą, siekdamas užtikrinti, kad byla būtų kuo geriau išnagrinėta teisme.

nusikalstama veika. Kitose bylose, kuriose neteisėta imigracija nebuvo vienintelė nusikalstama veika, su ja dažniausiai siejosi prekyba žmonėmis, organizuotas nusikalstamumas ir dokumentų klastojimas. Prancūzija, Austrija ir Italija iš visų valstybių narių aktyviausiai dirbo pradėdamos bylas; o daugiausia prašymų bendradarbiauti iš visų valstybių narių gavo Italija, Nyderlandai ir Jungtinė Karalystė.

Kaip jau minėta, Eurojusto veiklos prioritetai atitinka ES prioritetus; nuo šiol vienas prioritetų yra neteisėta imigracija. Šios rūšies nusikalstamumas pirmą kartą įtrauktas į mūsų metinę ataskaitą.

Eurojustas dalyvavo EMPACT kovos su neteisėta imigracija projekte.

ES finansiniams interesams kenkiantys nusikaltimai

Nusikalstamumo statistika	2012 m.	2011 m.
Užregistruotų bylų skaičius	27	21

Eurojustas itin daug dėmesio skyrė tokio pobūdžio nusikaltimams, kurie kenkia ES finansiniams inte-

resams – tai vadinamieji PIF (su finansinių interesų apsauga susiję) nusikaltimai. Kaip ir kovojant su kitų sričių nusikalstamumu, Eurojustas nacionalinėms institucijoms padėjo greitai vykdyti TP ir koordinuodamas tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo veiksmus, pavyzdžiui, rengė koordinacinius pasitarimus, palengvino pajamų iš nusikaltimų išaldymą bei konfiskavimą ir tenkino skubius prašymus, ypač artėjant valstybėse galiojantiems senaties terminams.

Savo 2012 m. birželio mėn. pateiktame atsakyme Europos Komisijai per jos viešas konsultacijas tema „ES finansinių interesų apsauga ir baudžiamojo persekiojimo stiprinimas“ Eurojustas pabrėžė, kad vertinant teismo bendradarbiavimo požiūriu, ES finansinių interesų apsaugos problemų gali kilti dėl valstybių narių baudžiamųjų procesų skirtumų, kaip antai skirtingų senaties terminų ir įrodymų rinkimo taisyklių. Dėl nepakankamų išteklių ir specializacijos nacionaliniu lygmeniu taip pat gali būti sunku praktiškai kovoti su ES finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais. Sunkių nusikaltimų bylose nepaprastai svarbu, kad nacionalinės kompetentingos institucijos tarpusavyje bendradarbiautų ir koordinuotų veiksmus. Paprašytas Eurojustas nacionalinėms kompetentingoms institucijoms teikia pagalbą šiose srityse.

Italijos institucijos tyrė kelių mokesčių slėpimu įtariamų italų nusikalstamą susivienijimą. Šie įvairių užsienio įmonių vardu veikę įtariamieji pasirašė perdavimo sutartį, kuria Sienoje veikusios Italijos įmonės akcijos buvo perduotos trečiajai šaliai – Bermudoje registruotai įmonei, taip nuslepiant Italijoje mokėtinus mokesčius. Šiame mokesčių slėpimo nusikaltime taip pat dalyvavo viena Jungtinių Valstijų ir viena Portugalijos įmonė kaip Bermudoje įsikūrusiai patronuojančiajai įmonei pavaldžios patronuojamosios įmonės. Abiejų įmonių kapitalo prieaugis buvo perduotas įmonei Bermudoje.

Italijos institucijos paprašė Eurojusto pagalbos palengvinti JAV ir Portugalijos kompetentingoms institucijoms skirtų teisinės pagalbos prašymų vykdymą, siekiant gauti visą reikiamą informaciją ir dokumentus, įrodančius abiejų patronuojamųjų įmonių fiktyvumą. Skubiai įsikišus Eurojustui, Portugalijos institucijos greitai atsakė į Italijos teisinės pagalbos prašymą, todėl visi mokesčiai, kuriuos buvo skolinga tiriama Italijos įmonė, buvo sumokėti per Italijos preliminarų tyrimo terminą. Eurojustui ir Portugalijos institucijoms nedelsiant reagavus, Italijos institucijoms pavyko susigrąžinti 67 mln. EUR nesumokėtų mokesčių.

Eurojustui buvo sunku surinkti patikimų statistinių duomenų apie šiuos nusikaltimus daugiausia todėl, kad PIF nusikaltimo sąvoka nėra aiškiai apibrėžta ES mastu, todėl valstybės narės, taigi ir jų nacionaliniai biurai, skirtingai aiškina tokio pobūdžio nusikaltimus.

Sprendžiant šią problemą Eurojusto kolegija 2012 m. gruodžio mėn. ėmėsi priemonių, kad pagerėtų statistinių duomenų rinkimas ir su PIF nusikaltimais susijusių Eurojusto bylų teisinė analizė. Eurojustas domisi pateiktu *Pasiūlymu dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl baudžiamosios teisės priemonių kovai su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu*.

2012 m. rugsėjo 14 d. Eurojustas išsamiai atsakė į *Lordų Rūmų raginimą pateikti įrodymų, kad ES politika ir veiksmais yra kovojama su ES finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu*.

Eurojusto kontaktinis asmuo vaikų apsaugos klausimais. Nusikaltimai prieš vaikus

Iš Eurojusto darbo su bylomis matyti, kad dažniausi nusikaltimai prieš vaikus buvo vaikų pornografija, seksualinė prievarta prieš vaikus, pagrobimas, prekyba žmonėmis ir nusikaltimai gyvybei.

Eurojustas toliau ėmėsi iniciatyvos koordinuoti informacijos teikimą ir patarti dėl galimų priemonių vykdant sunkių nusikaltimų prieš vaikus tarpvalstybinius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, dėl kurių į Eurojustą kreiptasi pagalbos. Ši veikla apėmė dažną bendravimą su nacionaliniais biurais siekiant, be kita ko, keistis svarbia informacija ir raginti nacionalines kompetentingas institucijas perduoti Eurojustui daugiau tarpvalstybinių bylų, susijusių su nusikaltimais prieš vaikus.

Eurojustas nagrinėjo 27 nusikaltimų prieš vaikus bylas, įskaitant tris Norvegijos užregistruotas bylas. 2012 m. pabaigoje kontaktinis centras dalyvavo oficialiai pristatant dvi svarbias ES ir tarptautines priemones, sukurtas siekiant geriau apsaugoti vaikus nuo sunkių nusikaltimų prieš juos. Tai yra: 1) naujoji Europos finansinė koalicija prieš komercinį seksualinį vaikų išnaudojimą internete – projektas, kuriuo kovojama su tradiciniais ir naujoviškais vaikų pornografinės medžiagos komercinio platinimo internetu metodais, imantis veiksmų prieš atliekamus mokėjimus ir IRT sistemas, naudojamas neteisėtoms operacijoms atlikti; ir 2) Pasaulinis kovos su vaikų seksualiniu išnaudojimu internete aljansas, siekiantis geriau nustatyti nukentėjusius vaikus, suteikti jiems pagalbą ir sėkmingai patraukti nusikaltėlius baudžiamojon atsakomybėn. Eurojustas dalyvavo Europolo kasmetinėje seksualinio išnaudojimo ekspertų konferencijoje ir ICLN 11-ojoje kasmetinėje konferencijoje dėl kovos su elektroniniu nusikalstamumu.

Sprendime dėl Eurojusto nustatyta valstybių narių pareiga pranešti Eurojustui apie sudėtingas tarpvalstybines bylas, susijusias su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija. Nuo 2004 m. Eurojustas užregistravo 187 bylas dėl nusikaltimų, kurių aukos buvo vaikai, dar devynias bylas užregistravo Norvegija ir vieną – JAV.

Italijos nacionalinis biuras paprašė 11 valstybių narių, taip pat Norvegijos, JAV, Europolo ir Interpolo padėti Italijai atlikti nepilnamečių pornografinės medžiagos platinimo tyrimą. Vienas įtariamasis italas vadovavo socialiniam tinklui su priegloba JAV serveriuose, kuriame buvo pasauliniu mastu keičiamasi vaikų iki 14 metų nuotraukomis ir vaizdo įrašais.

Eurojustas 2012 m. sausio ir vasario mėn. surengė du koordinacinius pasitarimus, per kuriuos pavyko iškart suderinti ir suplanuoti koordinuojamus veiksmus. Socialinio tinklo naudotojai buvo nustatyti pagal jų IP adresus 12 valstybių narių, Norvegijoje, Turkijoje, Ukrainoje, JAV ir Azijoje.

Eurojusto buvo paprašyta koordinuoti kratas valstybėse narėse tarptautinio teismo bendradarbiavimo priemonėmis, Europolui ir Interpolui padedant, siekiant išsaugoti įrodymus ir išardyti nusikaltėlių tinklą.

Eurojuste buvo įsteigtas koordinacinis centras, kurio darbe aktyviai dalyvavo Prancūzija, Portugalija, Vokietija, Ispanija, Švedija ir Italija.

Šiomis pastangomis buvo nustatyta ir nusikalstamu bendrininkavimu apkaltinta 112 asmenų, visame pasaulyje suimta 10 asmenų ir atlikta daug namų kratų, per kurias paimta įrodymų. JAV institucijos likvidavo socialinį tinklą ir konfiskavo jo turinį, kad jį būtų galima panaudoti kaip įrodymą.

1.4 Jungtinės tyrimų grupės

2012 m. Eurojustas toliau teikė paramą ir pagalbą pareigūnams praktikams, steigiantiems ir dirbantiems JTG. Ataskaitos laikotarpiu veikė 78 JTG, o 62 JTG gavo Eurojusto finansinę paramą. Nacionaliniai nariai dalyvavo 47 naujai įsteigtose JTG; kai kurios iš jų buvo skirtos kovai su daugiau kaip vienos rūšies nusikaltimais. Nacionaliniai nariai dalyvavo arba kaip nacionalinės kompetentingos institucijos pagal savo įgaliojimus, arba Eurojusto vardu. JTG kovojo su pačių sunkiausių formų nusikalstamumu, kaip antai prekyba narkotikais, pinigų plovimu, prekyba žmonėmis ir sukčiavimu. Be to, Eurojustas iš valstybių narių gavo 14 pranešimų pagal Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnio 5 dalį.

Tai, kad Eurojustui padedant vis daugiau naudojasi JTG darbu, rodo, kad JTG priemonė tampa labiau žinoma pareigūnams praktikams, jie pripažįsta Eurojusto praktinę patirtį šioje srityje ir pripažįsta JTG finansavimo projekto svarbą.

Konkretus Eurojusto vaidmuo steigiant JTG ir užtikrinant tinkamą jų darbą ir toliau yra daugiausia: i) padėti rengti JTG susitarimus ir operatyvinių veiksmų planus, ypač kai prie įprastos formos dokumento reikia pridėti papildomų nuostatų, ii) nacionalinėms institucijoms patarti, ar ši priemonė yra tinkama konkrečiais atvejais, iii) nustatyti JTG tinkamas bylas, iv) teikti informaciją apie įvairius procedūrinius

mechanizmus, v) remti JTG per koordinacinius pasitarimus ir vi) koordinuoti operatyvinę veiklą operacijų dienomis.

Sprendžiant iš Eurojusto darbo su bylomis, tebėra teisinių ir praktinių sunkumų, dėl kurių tebėra sunku tinkamai taikyti JTG priemonę. Nustatytos šios kliūtys: i) skirtingi JTG dalyvaujančių valstybių narių tyrimų lygiai arba tempas, ii) lygiagretaus tyrimo nevykdymas tose valstybėse narėse, kuriose tokio tyrimo reikia, kad jos galėtų dalyvauti JTG, ir iii) teisės sistemų skirtumai, ypač susiję su taisyklėmis dėl procesų slaptumo, prieiga prie bylos dokumentų (informacijos atskleidimo problemos), duomenų saugojimo terminais ir įrodymų teikimu per vaizdo konferenciją arba taikant teismo kontrolės mechanizmą. Eurojustas toliau sprendė pasikartojančias problemas, susijusias su įrodymų pripažinimu ir informacijos atskleidimu, ir jam pavyko padėti pareigūnams praktikams jas įveikti.

Eurojustas toliau didino pareigūnų praktikų informuotumą apie JTG, pabrėždamas papildomą šios priemonės naudą, ypač valstybėms narėms, turintiems mažiau darbo su JTG patirties.

Eurojustas ir valstybių narių pareigūnai praktikai labai pritaria, kad JTG priemonė būtų sistemingai vertinama, siekiant stiprinti ir gerinti jos naudojimą

ir veikimą. 2012 m. Eurojusto darbas su bylomis atskleidžia, kad būta pastangų vertinti JTG pavieniais atvejais, tiek prieš JTG plėtrą, tiek jai baigus darbą.

JTG priemonės vertinimas buvo aptartas 8-ajame kasmetiniame jungtinių tyrimų grupių nacionalinių ekspertų susitikime spalio 18–19 d., kurį kartu surengė Eurojustas ir Europolas. Ekspertai sutarė, kad svarbu sistemingai ir centralizuotai rinkti su JTG susijusią informaciją, ir pabrėžė, kad reikia parengti standartinę formą arba kontrolinį sąrašą, kad pareigūnams praktikai būtų lengviau vertinti JTG.

Buvo manoma, kad vertinimo procese turi dalyvauti Jungtinių tyrimų grupių nacionalinių ekspertų tinklo (JTG tinklo) nacionaliniai ryšių centrai, teikdami paramą arba rinkdami ir persiūsdami vertinimų rezultatus į centrinę duomenų bazę, galbūt JTG tinklo sekretoriata. Sukurta internetinė tokių vertinimų rezultatų bazė būtų vertinga priemonė, kad pareigūnai praktikai galėtų gauti naujausią informaciją ir paramą. Ekspertai pripažino, kad kartu su nacionaliniais vertinimais reikia vertinti JTG priemonės naudojimą ES lygmeniu.

Eurojusto finansinė parama JTG veiklai

Valstybių narių pareigūnai praktikai patvirtina, kad finansinė ir logistinė parama JTG yra labai svarbi ir naudinga sudarant JTG ir vykdam JTG veiklą Europos Sąjungoje. Eurojustas plačiai pripažįstamas pagrindiniu finansiniu JTG rėmėju.

2012 m. Eurojustas tęsė savo JTG finansavimo projektą „Parama JTG plėtrai“. Šis 2010 m. spalio mėn. pradėtas projektas finansuojamas iš Europos Komisijos programai „Nusikalstamumo prevencija ir kova su nusikalstamumu 2007–2013 m.“ skirtos dotacijos. Projektas, pagal kurį Eurojustas gali lėšomis remti operatyvinę JTG veiklą, bus užbaigtas 2013 m. rugsėjo 30 d. Eurojustas aktyviai ieško kitokių finansavimo sprendimų, kad galėtų toliau teikti finansinę paramą JTG.

Eurojustas per 2012 m. rėmė iš viso 62 atskiras JTG, kuriose dalyvavo 22 valstybės narės. Dažniausios nusikalstamumo sritys, kuriose dirbo remiamos JTG, buvo prekyba narkotikais ir prekyba žmonėmis. Aktyviausiai JTG finansavo šios valstybės narės: Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Belgija, Vokietija, Nyderlandai ir Estija. Atsižvelgdamas į 143 finansavimo prašymus, gautus per 2012 m. (dukart daugiau nei 2011 m.), Eurojustas padėjo padengti su JTG veikla susijusias kelionės, apgyvendinimo, vertimo raštu ir žodžiu išlaidas. Be to, kad JTG nariams būtų lengviau palaikyti ryšius, jiems

Eurojuste pasirašytas susitarimas dėl JTG, skirtos padėti Jungtinei Karalystei ir Nyderlandams tirti nelegalios imigracijos tarpininkavimo ir neteisėto žmogaus gabenimo per valstybės sieną nusikalstamas veikas, susijusias, be kita ko, su fiktyviomis santuokomis, dokumentų klastojimu ir narkotikų apyvartos nusikaltimais, įvykdytais ONG arba pavienių asmenų.

Nyderlanduose veikusi ONG verbavo Olandijos Antilų moteris susituokti su Nigerijos piliečiais Jungtinėje Karalystėje ir taip įteisinti jų imigracijos statusą.

Eurojuste surengti trys koordinaciniai pasitarimai siekiant pasikeisti informacija apie dabartinę Jungtinės Karalystės ir Nyderlandų tyrimų padėtį, aptarti galimą taktiką suimant įtariamuosius Nyderlanduose, ištirti galimybes surengti strateginį pasitarimą dėl fiktyvių santuokų ir didinti informuotumą apie šios rūšies nusikaltimus.

Po dviejų JTG veiklos metų abi valstybės narės pranešė apie labai sėkmingą partnerystę. Jungtinėje Karalystėje, vykdam veiksmų planą, suimti 68 ir nuteisti 56 asmenys; jų įkalinimo bausmės kartu sudėjus viršijo 72 metus. Nyderlanduose pagrindinis įtariamasis buvo su laikytas ir perduotas Jungtinei Karalystei.

Buvo manoma, kad vertinimo procesui labai svarbu JTG tinklo nacionalinių ryšių centrų dalyvavimas – galbūt paramos teikimas arba vertinimų rezultatų rinkimas ir perdavimas į centrinę duomenų bazę, galbūt JTG tinklo sekretoriata. Sudaryta tokių vertinimų rezultatų duomenų bazė internete būtų vertinga priemonė, kuria naudodamiesi pareigūnai praktikai gautų naujausią informaciją ir paramą.

buvo skolinami mobilieji telefonai, nešiojamieji kompiuteriai, mobilieji spausdintuvai ir skaitytuvai. Tai, kad padaugėjo finansavimo prašymų, patvirtina, kad svarbu turėti galimybę gauti finansavimą.

Daugiau informacijos apie JTG finansavimo projektą pateikta Eurojusto svetainėje.

Jungtinė Karalystė pradėjo tyrimą gavusi įrodymų iš prekybos žmonėmis aukos bulgarės, kuri buvo per Graikiją atvežta į Jungtinę Karalystę, jai buvo grasinama ir ji buvo priversta Jungtinėje Karalystėje maždaug mėnesį dirbti prostitute. Atrasta ir daugiau aukų, kurias buvo pardavę tie patys įtariamieji, ir Jungtinės Karalystės institucijos pasirašė su Bulgarija susitarimą dėl JTG. Šiai JTG skirta finansinė parama pagal Eurojusto JTG finansavimo projektą. Ji pateikė 3 finansavimo prašymus ir pagal juos gavo 98 330 EUR sumą, du nešiojamuosius kompiuterius, spausdintuvą ir skaitytuvą.

Prieš pasirašant minėtą JTG susitarimą Eurojuste įvyko du koordinaciniai pasitarimai. Didžiausią susirūpinimą kėlė jurisdikcijos problemos, nes tiek nusikaltimai buvo įvykdyti, tiek įtariamieji ir aukos buvo Jungtinėje Karalystėje ir Bulgarijoje. Dėl baudžiamojo proceso skirtumų, kaip antai reikalavimo įrodymus pagrįsti, kilo su įrodymais susijusių problemų, kurias išsprendė JTG. Abipusis suinteresuotumas šios JTG darbu ir jos teikiama nauda padėjo įveikti problemas ir Jungtinės Karalystės ir Bulgarijos institucijos per ją sėkmingai bendradarbiavo.

Šios JTG pastangomis ir paprasčiau bendradarbiaujant per koordinacinius pasitarimus Eurojuste pavyko nustatyti kelis įtariamuosius ir daugiau šios ONG aukų. Pagrindinis įtariamasis buvo patrauktas į teismą ir nuteistas šešerius metus kalėti.

1.5 Su trečiosiomis šalimis susijusios Eurojusto bylos

2012 m. Eurojustas trečiųjų šalių pagalbos prašė 242 kartus – daugiau nei ankstesniais metais. Iš trečiųjų šalių dažniausiai prašyta pagalbos Šveicarijos, Norvegijos, JAV, Kroatijos, Serbijos, Albanijos, Brazilijos ir Ukrainos. Dažniausios nusikalstamos veikos tokiose bylose buvo prekyba narkotikais, sukčiavimas ir pinigų plovimas. Eurojusto pagalbos taip pat prašyta bylose, susijusiose su elektroniniais nusikaltimais, korupcija, organizuotais plėšimais, neteisėtu migrantų įvežimu ir neteisėta prekyba.

Eurojuste vykusiuose koordinaciniuose pasitarimuose trečiosioms šalims atstovauta 49 kartus, daugiau nei 2011 m., juose iš trečiųjų šalių dažniausiai dalyvavo Norvegija (10 pasitarimų), Šveicarija (9), Turkija (6), JAV (5), Albanija (5), buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija (3), Kroatija (2) ir Serbija (2).

Eurojustas dažniausiai prašė trečiųjų šalių paspartinti arba palengvinti asmenų išdavimą ir teisinės pagalbos prašymų vykdymą (pvz., nutarimų išaldyti ir konfiskuoti vykdymą, apklausas vaizdo konferencijos būdu, telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perėmimą, baudžiamojo proceso perdavimą, nuosprendžių registrų duomenų prašymus), išaiškinti teisinius reikalavimus ir galiojančius teisės

aktus arba nurodyti kompetentingų institucijų kontaktinius duomenis.

Sprendžiant iš Eurojusto darbo su bylomis, bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis ir Eurojusto kontaktinių asmenų trečiosiose valstybėse parama yra naudinga ir sėkminga. Vis dėlto sunkumų kyla ir vėluojama dėl: i) tiesioginių ryšių stokos kai kuriose trečiosiose valstybėse, ii) prašymų perdavimo diplomatiniais kanalais, o ne centrinės valdžios institucijoms, iii) labai skirtingų teisės sistemų. Šie sunkumai nustatyti visų pirma tose trečiosiose valstybėse, su kuriomis atitinkamos valstybės narės nėra sudariusios dvišalių ar daugiašalių susitarimų arba su kuriomis Eurojustas nėra sudaręs bendradarbiavimo susitarimo.

Eurojusto ir *IberRed* pasirašytas susitarimo memorandumas palengvina valstybių narių ir Lotynų Amerikos šalių bendradarbiavimą geresniais ryšių kanalais. Eurojusto Ispanijos ir Portugalijos nacionaliniai biurai aktyviai dalyvauja tarpininkaudami Eurojustui bylose su Lotynų Amerikos šalimis. Dažniausiai pasitaikantys pagalbos prašymai yra prašymai suteikti informacijos apie teisinius reikalavimus ir teisės aktus, teismo pavedimų ir ekstradicijos

prašymų vykdymo būklę, taip pat nurodyti reikiamas institucijas ir kontaktinius asmenis.

Trečiųjų šalių į Eurojustą deleguoti ryšių prokurorai

Kroatijos, Norvegijos ir JAV ryšių prokurorų buvimas Eurojuste palengvino nacionalinių kompetentingų institucijų teisminį bendradarbiavimą. 2012 m. Kroatijos ryšių prokuroras užregistravo penkias su korupcija susijusias bylas ir dalyvavo dviejuose koordinaciniuose pasitarimuose. Norvegijos ryšių prokuroras užregistravo 41 bylą, susijusią su prekyba narkotikais, sukčiavimu, nužudymais, organizuotais plėšimais, prekyba žmonėmis ir terorizmu, taip pat tris bylas dėl prievartos prieš vaikus. Norvegija surengė vieną koordinacinį pasitarimą prekybos su narkotikais byloje, dalyvavo dešimtyje koordinacinių pasitarimų ir vienos JTG darbe. JAV ryšių prokuroras dalyvavo penkiuose koordinaciniuose pasitarimuose.

Svarbiausios ryšių prokurorų nustatytos teismo bendradarbiavimo problemos ir praktiniai sunkumai buvo, be kita ko, vėlavimas vykdyti prašymus arba jų nevykdymas, problemos, susijusios su liudytojų apklausa vaizdo konferencijos būdu arba valstybės piliečių išdavimu kitai valstybei, skirtingų standartų laikymasis suteikiant duomenis, informaciją ir įrodymus arba leidžiant jais naudotis, jurisdikcijos problemos ir klausimai, kaip reikėtų vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, kai susijusiuose tyrimuose dalyvauja daug valstybių.

Geriausia praktika laikomi artimi darbo santykiai su nacionaliniais biurais ir tarp jų, taip pat su ryšių prokurorais. Vienoje byloje, kurioje dalyvavo Norvegija ir JAV, JAV ryšių prokuroras galėjo iškart kreiptis į JAV Federalinio tyrimų biuro pareigūnus Europoje ir JAV ir paprašyti pagalbos surasti liudytoją; dėl jo liudijimo

2009 m. JAV pradėjo tirti labai sudėtingą ir gerai organizuotą tarptautinį nusikaltėlių tinklą, kuris užsiėmė seksualine prievarta prieš vaikus, kurdamas ir visame pasaulyje platinamas seksualinės prievartos prieš vaikus nuotraukas ir vaizdo įrašus. JAV veikė privati interneto skelbimų svetainė, kurioje tinklo nariai galėjo keistis nuotraukomis ir filmais, kuriuose buvo atvirai rodoma, kaip jie patys ir kiti suaugusieji tvirkino ir dažnai prievartavo vaikus, neretai jaunesnius nei 12 metų. Nusikaltėliai naudojo įvairias priemones, kad nebūtų išaiškinti, be kita ko, slapyvardžius, įgaliojtuosius serverius, šifravimą ir slaptažodžius. Susijusios šalys buvo Belgija, Kanada, Danija, Ekvadoras, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Kenija, Nyderlandai, Filipinai, Kataras, Serbija, Švedija ir Šveicarija.

2010 m. JAV išplėtė savo tyrimą, pradėdama bylą Eurojuste, kad palengvintų Amerikos ir ES valstybių narių tyrimų koordinavimą. Šiais tyrimais buvo nustatyti ryšiai su 45 valstybėmis, o rezultatų buvo gaunama net iki 2012 m. rudens.

teisme pavyko susitarti per 48 valandas. Eurojusto koordinaciniai pasitarimai taip pat buvo laikomi labai veiksmingais koordinuojant labai svarbius baudžiamųjų bylų tyrimus ir baudžiamuosius procesus. Taip pat, remiantis geriausia patirtimi, reikėtų, kai tik įmanoma, kuo anksčiau kreiptis, kad būtų galima aptarti, kaip būtų galima veiksmingiausiai gauti informaciją ir padėti skubiai perduoti įrodymus.

1.6 Eurojustas ir pareigūnų praktikų tinklai

Europos teisminis tinklas (EJN)

Eurojustas dalyvavo 38-ajame EJN plenariniame posėdyje Kopenhagoje, kuriame svarstyti klausimai dėl JTG ir bendradarbiavimo su JTG tinklu bei Europos institucijų tinklu ryšiams dėl už genocidą, nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus atsakingų asmenų palaikyti (Genocido tinklu). Eurojustas taip pat dalyvavo 39-ajame EJN plenariniame posėdyje

Nikosijoje, kuriame buvo svarstomi klausimai, susiję su EAO taikymu ir ypač proporcingumo principu.

Kaip ir ankstesniais metais, Eurojustas stengėsi palaikyti ryšius su EJN.

Be to, remiantis Danijos pirmininkavimu Tarybai, jungtinės Eurojusto ir EJN darbo grupės (toliau – darbo grupė) paprašyta toliau svarstyti EJN ir Eurojusto

darbo papildomumo klausimą. EJNI ir ryšių magistratų darbo grupė padėjo pasirengti darbo grupės susitikimui Kopenhagoje ir parengti bendrą dokumentą, kuriame valstybių narių teisminių institucijų pareigūnams praktikams pranešta apie EJNI ir Eurojusto atliekamą darbą ir aprašytos šių organizacijų teikiamos paslaugos. Buvo aptarti planai, kad darbo grupė ateityje padės sukurti ENKS ir įgyvendinti Sprendimo dėl Eurojusto 13 ir 13a straipsnius.

Eurojustas taip pat surengė 33-ąjį reguliarių EJNI kontaktinių asmenų susitikimą, 11-ąjį už priemonės atskirų korespondentų susitikimą ir 4-ąjį nacionalinių korespondentų susitikimą.

JTG tinklas

Nuo 2005 m. Eurojustas ir JTJG tinklas bendradarbiaudami didina informuotumą, kuria JTJG valstybėse narėse naudoti skirtas pagalbines priemones ir skatina jomis naudotis.

2011 m. įkūręs JTJG tinklo sekretoriata, Eurojustas suteikė JTJG dalyvaujantiems pareigūnams praktikai naudingą koordinavimo priemonę. 2012 m. JTJG tinklo sekretoriatas valstybių narių pareigūnams praktikams, atitinkamoms ES institucijoms ir agentūroms pateikė daugiau kaip 3 500 leidinio „Eurojusto ir Europolo vadovas JTJG klausimais“ egzempliorių.

2012 m. spalio 18–19 d. per 100 JTJG pareigūnų praktikų dalyvavo 8-ajame jungtinių tyrimų grupių nacionalinių ekspertų susitikime. Jame daugiausia diskutuota apie JTJG vertinimą. Daugiau informacijos apie Eurojusto darbą, susijusį su JTJG, pateikta 1.4 skirsnyje.

Genocido tinklas

Nuo 2004 m. Eurojustas ir Genocido tinklas sėkmingai bendradarbiauja kovodami su nebaudžiamumu už sunkiausius tarptautinius nusikaltimus. Nuo tada, kai Eurojuste 2011 m. įsteigtas Genocido tinklo sekretoriatas, labai suaktyvėjo Genocido tinklo veikla. Eurojuste rengiamuose Genocido tinklo susitikimuose ir jame esančiame tinklo sekretoriare

pareigūnai praktikai susitinka, diskutuoja, keičiasi informacija, geriausia praktika ir patirtimi, bendradarbiauja ir vieni kitiems padeda atlikti tyrimus ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn už genocidą, nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus atsakingus asmenis.

Eurojustas savo patalpose surengė 12-ąjį ir 13-ąjį Genocido tinklo susitikimus. Abiejuose susitikimuose susirinko pareigūnai praktikai iš valstybių narių, Kanados, Norvegijos, Šveicarijos ir JAV, taip pat Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) ir *ad hoc* tarptautinių baudžiamųjų tribunolų, Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (TRKK), Interpolo ir pilietinės visuomenės atstovai.

12-ojo susitikimo dalyviai svarstė nacionalinių imigracijos tarnybų ir teisėsaugos tarnybų ar prokuratūrų bendradarbiavimą nustatant įtariamus nusikaltėlius, kurie pateko į Europos Sąjungos teritoriją arba joje gyvena. Dalyviai taip pat aptarė būtinybę veiksmingai tirti bylas ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą pagal 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (Ženevos konvencija) 1F straipsnį.

Ši tema buvo toliau svarstoma 13-ajame susitikime, dalyvaujant Europos prieglobsčio paramos biurui ir nevyriausybiniams organizacijoms, padedančioms nustatyti liudytojus, aukas ir nusikaltėlius sunkių tarptautinių nusikaltimų bylose. Ekspertai taip pat svarstė: i) informacijos rinkimą apie nusikaltimus, susijusius su tebesitęsiančiu konfliktu Sirijoje; ii) Tarptautinio Teisingumo Teismo (TTT) sprendimo su pareiga patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba išduoti asmenį susijusiais klausimais (byla *Belgija prieš Senegalą*) rezultatus ir jo padarinius konvencijoms dėl bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose; iii) iniciatyvą sukurti naują tarptautinį teisinį pagrindą bendradarbiauti kovojant su genocidu, nusikaltimais žmoniškumui ir karo nusikaltimais; iv) galimybes sudaryti JTJG, kurios tirtų sunkius tarptautinius nusikaltimus ir vykdytų baudžiamąjį persekiojimą. Eurojusto praktinė patirtis šiais klausimais buvo nepakeičiama.

Eurojustas ir Genocido tinklas toliau aktyviai bendradarbiauja kurdami priemones, kad Genocido tinklo nariai galėtų tarpusavyje keistis informacija.

Santykiai su ES institucijomis ir partneriais

2.1 Instituciniai ryšiai

Europos Parlamentas

Pagal nusistovėjusią praktiką Eurojusto pirmininkas birželio mėn. LIBE komitetui pateikė 2011 m. metinę ataskaitą. Pasikeista nuomonėmis dėl Eurojusto ateities. LIBE komitetas pranešė apie planus apsilankyti Eurojuste. Birželio mėn. Eurojustas taip pat pranešė Specialiajam kovos su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir pinigų plovimu komitetui (CRIM) savo nustatytus faktus dėl *Kovoje su organizuotu nusikalstamumu dalyvaujančių valstybių narių teisminių institucijų tarpusavio bendradarbiavimo ir susijusio Eurojusto vaidmens stiprinimo*.

Eurojustas pateikė savo nuomonę dėl ES direktyvos dėl pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje projekto pasiūlymo. Joje, be kita ko, apžvelgta kai kurių valstybių narių geriausia praktika, pateikta informacijos apie kai kuriose valstybėse narėse taikomas sistemas ir pripažinta, kad yra galimybė konfiskuoti remiantis ne apkaltinamuoju nuosprendžiu.

Europos Sąjungos Taryba

Eurojustas buvo kviečiamas dalyvauti įvairiose teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose Tarybos darbo grupėse. Eurojustas ypač padėjo dirbti Bendrųjų klausimų, įskaitant vertinimą, darbo grupei (GENVAL), Bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose darbo grupei (COPEN) ir TVR klausimų išorės aspekto darbo grupei (JAIEX). Eurojustas taip pat paprašytas dalyvavo Teisingumo ir vidaus reikalų (TVR) tarybos ir Policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose koordinavimo komiteto (CATS) posėdžiuose.

Eurojustas toliau dalyvavo Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinio komiteto (COSI) posėdžiuose ir veikloje ir siūlė su teisminiais

aspektais susijusią pagalbą operatyviniam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose. Eurojustas ypač padėjo parengti antrąją ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimo ataskaitą ir Tarybos *Svarstymus dėl veiksmingo ES politikos ciklo finansavimo*, kuriuose aptartas JTG finansavimas Eurojusto lėšomis. Eurojustas padėjo įgyvendinti politikos ciklą ir dalyvavo vykdant visus operatyvinių veiksmų planus, susijusius su ES kova su prioritetinių rūšių nusikalstamumu.

Tarybos darbo grupėms pateikti per Eurojusto strateginį projektą *„Eurojusto veiklos prekybos narkotikais bylose stiprinimas. Galutiniai rezultatai“* (11483/12), kartu su Tarybai pirmininkavusia Danija surengtą strateginį seminarą *„Kova su organizuotu nusikalstamumu pagal tarpdisciplininį požiūrį: administracinės priemonės, teisminės procedūros ir Eurojusto vaidmuo“*. 2012 m. kovo 11–13 d., Kopenhaga. *Rezultatų ataskaita* (11298/12) ir strateginį projektą *„Eurojusto kova su prekyba žmonėmis: galutinė ataskaita ir veiksmų planas“* (16947/12) svarbiausi nustatyti faktai ir rekomendacijos.

Europos Komisija

Po 2011 m. vykusių derybų Eurojustas ir Europos Komisija 2012 m. liepos 20 d. pasirašė susitarimo memorandumą, kuriuo oficialiai įtvirtintas keitimasis informacija ir siekiama stiprinti bendradarbiavimą abiem institucijoms svarbiose srityse. 2012 m. vyko Eurojusto pirmininko ir administracijos direktoriaus susitikimai su atitinkamas pareigas einančiais Europos Komisijos pareigūnais, palengvinę abiejų institucijų ryšius strateginiais ir biudžeto klausimais.

Eurojustas pateikė atsakymą Europos Komisijai per jos viešas konsultacijas tema *„ES finansinių interesų apsauga ir baudžiamojo persekiojimo stiprinimas“*. Jame ypač daug dėmesio skirta specializuotos Europos prokuratūros steigimo praktiniams ir teisiniams klausimams, visų pirma Europos prokuratūros ir Eurojusto glaudžios partnerystės svarbai.

Komisijos pirmininko pavaduotojos, už teisingumą, pagrindines teises ir pilietybę atsakingos Komisijos narės Viviane Reding kvietimu Eurojustas kartu su valstybių narių generaliniais prokurorais dalyvavo birželio 26 d. surengtame susitikime, kuriame buvo svarstomas baudžiamasis persekiojimas už ES finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą.

Eurojustas buvo dėkingas už pakvietimą 2012 m. spalio mėn. dalyvauti ir dirbti Europos Komisijos konsultaciniame pasitarime su valstybių narių ekspertais dėl Eurojusto valdymo reformos, parlamentinės

kontrolės ir galimų papildomų įgaliojimų, pavyzdžiui, pradėti tyrimus ir priimti privalomus vykdyti sprendimus, kad būtų išspręstos jurisdikcijos kolizijos.

2.2 Santykiai su pareigūnų praktikų tinklais

Europos teisėjų mokymo tinklas

Eurojustas toliau aktyviai dalyvavo Europos teisėjų mokymo tinklo (ETMT) mainų programoje ir ją rėmė. Per metus devyni prokurorai ir teisėjai iš įvairių valstybių narių praleido tris mėnesius Eurojuste, kuriame dalyvavo savo šalių (Austrijos, Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Ispanijos, Vengrijos, Italijos, Portugalijos ir Slovakijos) nacionalinių biurų kasdieniame darbe. Mainų programos dalyviai supažindinami su visos organizacijos darbu ir gali geriau suprasti nacionalinių biurų taikomų teisminių priemonių naudojimą ir efektyvumą.

Eurojustas ir ETMT taip pat trumpą laiką (vieną savaitę) prisidėjo prie naujos ETMT stažuotojams skirtos programos. Trys (Vengrijos, Portugalijos ir Ispanijos) nacionaliniai biurai gruodžio mėn. trumpam priėmė stažuotojus. Ši trumpalaikių mainų programa prokurorams ir teisėjams teikia galimybę per trumpą laiką suprasti nacionalinių biurų darbo sritį ir apskritai supažindina su Eurojusto darbu.

Eurojustas aktyviai prisidėjo prie mokymo kurso „*Tarptautinis teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose: praktinis požiūris*“, per kurį buvo modeliuojamas darbas bylose su EAO ir teisinės pagalbos prašymais. Šie mokymo kursai surengti keliuose Europos miestuose (Bukarešte, Madride, Lisabonoje, Krokuvoje, Romoje, Tartu ir Zagrebe).

ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamasis forumas

2012 m. Eurojustas toliau teikė plataus masto teisinę ir logistinę paramą ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamąjui forumui (toliau – patariamasis forumas) darbui.

Birželio mėn., kai Tarybai pirmininkavo Danija, Eurojustas padėjo patariamajam forumui pateikti savo atsakymą per Europos Komisijos viešas konsultacijas tema „*Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga ir baudžiamojo persekiojimo stiprinimas*“: remiantis įvairių patariamąjo forumo narių pateiktais atsakymais, buvo parengtas bendras atsiliepimas dėl baudžiamosios teisės suderinimo ir Europos prokuratūros įsteigimo.

Gruodžio mėn. Eurojuste įvyko Tarybai pirmininkavusio Kipro surengtas patariamąjo forumo susitikimas. Dalyviai jame svarstė ES finansiniams interesams kenkiančių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo sunkumus, Direktyvos dėl baudžiamosios teisės priemonių kovai su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu, kurios projektas neseniai parengtas, teikiamą papildomą naudą ir atitinkamus Europos Sąjungos, Eurojusto ir valstybių narių vaidmenis. Taip pat svarstyta PIF nusikalstamų veikų sąvokų apibrėžtys, jurisdikcijos problemos, sankcijų suderinimas, terminai ir visų šių klausimų svarba būsimos Europos prokuratūros įsteigimui. Be to, svarstyti su įšaldymu ir konfiskavimu susijusio teismo bendradarbiavimo klausimai, daugiau dėmesio skiriant turto susigrąžinimo kliūtims, pareigūnų praktikų patirčiai, geriausiai praktikai ir poreikiams, turimų ES priemonių taikymui praktikoje ir galimam Direktyvos dėl pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje projekto poveikiui. Dalyviai aptarė patariamąjo forumo ateities perspektyvas; šiuo tikslu patariamąjo forumo nariai paprašė Eurojusto toliau remti forumo veiklą. Siekiant informuoti apie patariamąjo forumo nuomonę visomis svarstytomis temomis ir padėti ES lygmeniu teisėkūros ir politikos priemonėmis kovoti su sunkiais nusikaltimais, šio susitikimo rezultatai perduoti atitinkamoms ES institucijoms.

2.3 ES agentūros ir organizacijos

Europol

Eurojusto ir Europolio operatyvinis bendradarbiavimas, kurį dar labiau sustiprino abiejų organizacijų įgaliojimų papildomumas, praėjusiais metais ir toliau buvo itin svarbus Eurojusto veiklai.

SESV nustatyta, kad Eurojustas, remdamasis „valstybių narių institucijų ir Europolio teikiama informacija“, atlieka koordinatoriaus vaidmenį. Abi organizacijos stengėsi geriau keistis informacija, kad Eurojustas galėtų vykdyti visus savo įgaliojimus.

Eurojustui ir Europolui bendradarbiaujant bylose buvo naudinga tai, kad Europolas dalyvavo Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose dėl 85 bylų. Buvo toliau plėtojami tiesioginiai nacionalinių biurų ryšiai ir bendradarbiavimas su Europolu ryšių palaikymo biurais – daugelis nacionalinių biurų su jais reguliariai bendravo ir rengė susitikimus.

Per saugų Eurojusto ir Europolio vidaus ryšio kanalą perduodamos operatyvinės informacijos apimtis nesikeitė – perduoti 943 pranešimai.

Keitimasis informacija dar labiau pagerėjo balandžio 1 d. įsigaliojus atnaujintam susitarimo memorandumui dėl saugios ryšio linijos sukūrimo, pagal kurį teisiškai privaloma, keičiantis informacija su Eurojustu, naudoti Saugaus keitimosi informacija tinklo programą (SIENA). Iki metų pabaigos buvo beveik baigtas techninis SIENA diegimas ir mokymas ja naudotis nacionaliniuose biuruose ir Bylų analizės skyriuje. SIENA naudojimas keičiantis informacija su Europolu bus reguliariai vertinamas, siekiant užtikrinti, kad šia programa būtų naudojama visiškai.

Eurojustas toliau palaikė ryšius su 17 Europolio ryšių centrų (buvusių analizės darbo bylų) ir pradėjo rengti galimybių studiją. Tęsiasi diskusijos apie tai, kaip palengvinti tolesnius Eurojusto ryšius su Europolu ryšių punktais, pavyzdžiui, dirbančiais islamistinio terorizmo ir vidaus ekstremizmo srityse.

2011 m. pradėta abiejų organizacijų darbuotojų mainų programa buvo sėkminga, dalyvių skaičius didėjo ir rengiama vis daugiau abipusių vizitų. Eurojustas ir Europolas surengė abipusius vizitus iš viso 44 abiejų organizacijų pareigūnams. Eurojuste lankęsi Europolio atstovai dalyvavo specialiuose informaciniuose susirinkimuose, surengtuose atsižvelgiant į jų konkrečią profesinę patirtį ir poreikius.

Operatyvinį bendradarbiavimą per JTG pagerino sukurta priemonė, padedanti vieni kitiems pranešti apie dalyvavimą JTG.

Balandžio 12 d. ir lapkričio 24 d. įvyko neoficialūs Eurojusto prezidentės, Eurojusto administracijos direktoriaus ir Europolio direktorato susitikimai; ši naudinga iniciatyva ateityje bus tęsiama. Eurojustas, kaip ir ankstesniais metais, dalyvavo Europolio nacionalinių padalinių vadovų susitikimuose.

Europos kovos su sukčiavimu tarnyba

Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) yra privileijuota partnerė kovojant su sukčiavimu, korupcija ir kitais Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais. Eurojustas pradėjo penkias bylas dalyvaujant OLAF; 2012 m. OLAF taip pat išitraukė į dar vieną Eurojusto 2010 m. pradėtą bylą. Be to, OLAF dalyvavo penkiuose koordinaciniuose pasitarimuose.

Eurojusto ir OLAF ryšių grupės, per praėjusius metus reguliariai susitikdamos, stiprino operatyvinį bendradarbiavimą bylose ir svarstė abiem organizacijoms svarbius klausimus. Šiuose bendruose susitikimuose buvo pradėta svarstyti galimybė parengti Eurojusto ir OLAF mainų programą.

Eurojustas dalyvavo lapkričio mėn. surengtoje 10-ojoje OLAF konferencijoje sukčiavimo bylų prokurorams ir birželio mėn. konferencijoje tema „*Europos prokuratūros projektas? ES pavyzdinės baudžiamojo proceso taisyklės*“, kurią su OLAF pagalba surengė Liuksemburgo universitetas. Eurojustas ir OLAF per visus metus labiau stengėsi stiprinti savo bendradarbiavimą bylose ir pareiškė esantys pasirengę pradėti bendradarbiauti visada, kai tik reikės koordinuoti pastangas, nepriklausomai nuo dvišalio ar daugiašalio bylos pobūdžio. Bendras bylų sąrašas yra stebimas ir reguliariai atnaujinamas, taip pat susitarta kartu vertinti užbaigtas bylas, kuriose dalyvavo OLAF ir Eurojustas.

Iš esmės susitarta dėl „bendra misija“ pagrįsto požiūrio, kuriuo turi vadovautis Eurojusto ir OLAF atstovai tokiose bylose, kai po administracinio tyrimo reikia imtis teisminių institucijų veiksmų.

Galiausiai naujasis OLAF reglamentas turėtų labai pagerinti Eurojusto ir OLAF operatyvinį bendradarbiavimą ateityje, nes jame konkrečiai numatoma perduoti Eurojustui svarbią informaciją.

Eurojustas ir FRONTEX tęsė derybas dėl priemonės, kuria turi būti skatinamas ir stiprinamas agentūrų bendradarbiavimas ir remiamos jų bendros pastangos kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu.

FRONTEX po Eurojusto pradėjo pirmininkauti TVR agentūrų vadovų grupei. Eurojustas dalyvavo su daugiašaliu bendradarbiavimu susijusioje TVR agentūrų veikloje ir kasmetiniame TVR agentūrų vadovų susitikime, kuris įvyko gruodžio 3 d. FRONTEX būstinėje.

Eurojustas toliau padėjo dirbti Europos policijos koledžui (CEPOL), prisidėdamas prie CEPOL kovai su prekyba žmonėmis skirtu mokymosi internetu modulio, dalyvaudamas CEPOL internetiniame seminare ES teisėsaugos ir teismo bendradarbiavimo agentūroms ir mokydamas JTG finansavimo. Siekiant stiprinti bendradarbiavimą ateityje, įvyko CEPOL ir Eurojusto pasitarimas dėl *Eurojusto bendrosios mokymo programos* parengimo, taip pat Eurojuste sudaryta šiai temai skirta vidaus darbo grupė.

2.4 Santykiai su trečiosiomis valstybėmis ir organizacijomis už Europos Sąjungos ribų

Gruodžio mėn. Eurojustas pateikė ES Tarybai patvirtinti savo bendradarbiavimo susitarimo su Lichtenšteino Kunigaikštyste projektą ir pranešė Tarybai apie savo planus pradėti oficialias derybas dėl bendradarbiavimo susitarimo su Moldovos Respublika. Prioritetiniu tikslu dar kartą patvirtintas bendradarbiavimo susitarimų sudarymas su Rusijos Federacija ir Ukraina. Toliau siekta užmegzti ryšius, kad būtų galima inicijuoti derybas dėl bendradarbiavimo susitarimų su Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Žaluoju Kyšuliu, Izraeliu, Juodkalnija, Serbija ir Turkija. Į prioritetinių valstybių, su kuriomis reikia derėtis dėl bendradarbiavimo susitarimų, sąrašą pateko Lotynų Amerikos valstybės, visų pirma Brazilija, Kolumbija ir Meksika. Be to, prie Eurojusto tinklo ryšiams su trečiosiomis valstybėmis prisijungė Tunisas. Eurojustas taip pat pradėjo derybas su Interpolu dėl susitarimo memorandumo sudarymo.

Spalio 4–5 d. Limasolyje (Kipro Respublika) įvyko strateginis seminaras „ES valstybių narių ir pietinių ES kaimyninių šalių teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose“ (pastarosios šalys – Alžyras, Egiptas, Izraelis, Jordanija, Libanas, Libija, Marokas, Palestinos Administracija ir Tunisas), kurį kartu surengė Eurojustas, ES Tarybai pirmininkavęs Kipras, Kipro Respublikos generalinis prokuroras ir Europos

Komisija. Jame buvo svarstoma geriausia praktika ir sunkumai įvairiose teismo bendradarbiavimo srityse, galimybės toliau stiprinti bendradarbiavimą ir Eurojusto kontaktinių asmenų paskyrimas pietinėse ES kaimyninėse šalyse.

Spalio 25–26 d. Eurojuste įvyko *Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų naudojimosi savitarpio teisine pagalba ir ekstradicijos susitarimais praktinis seminaras*, kurį kartu surengė Eurojustas ir JAV, padedami Tarybai pirmininkavusio Kipro, Tarybos generalinio sekretoriato ir Europos Komisijos. Seminare buvo svarstomi ekstradicijos ir teisinės pagalbos teikimo srityje kilę sunkumai ir su konfiskavimu ir turto susigrąžinimu, elektroninių nusikaltimų tyrimais bei keitimusi elektroniniais įrodymais susiję klausimai.

Eurojustas toliau rėmė iniciatyvas Balkanuose, įskaitant Europos Komisijos projektą „Kova su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija. Prokurorų tinklo stiprinimas“.

Daugiau informacijos apie Eurojusto bylas, susijusias su trečiosiomis valstybėmis, ir į Eurojustą komandiruotų trečiųjų valstybių ryšių prokurorų vaidmenį pateikta 1.5 skirsnyje.

Sprendimas dėl Eurojusto ir ateities pokyčiai

3.1 Tarybos sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimas

Iki 2011 m. birželio mėn. 20 valstybių narių turėjo perkelti Sprendimą dėl Eurojusto į savo nacionalinę teisę, tačiau iki 2012 m. pabaigos Sprendimą dėl Eurojusto visiškai įgyvendino tik 12 valstybių narių (7 iš jų tai padarė teisėkūros ir 5 – administracinėmis priemonėmis), 4 valstybės narės jį įgyvendino iš dalies ir, sprendžiant iš valstybių narių suteiktos informacijos, 11 iš jų šio sprendimo dar neįgyvendino.

Eurojustas užbaigė kelis su Sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimu pačiame Eurojuste susijusius projektus. 2011 m. pradėjęs veikti budintis koordinavimo padalinys dabar atlieka visas savo funkcijas, taigi su Eurojustu galima visomis dienomis ir visą parą susisiekti paskambinus nemokamu tarptautiniu telefono numeriu.

Eurojustas toliau tobulino savo BTS ir savo „išmaniąją“ PDF formą pagal 13 straipsnį, kuri, siekiant palengvinti sistemingą pareigūnų praktikų informacijos perdavimą Eurojustui, buvo parengta 2011 m. ir, atsižvelgiant į naudotojų prašymus, 2012 m. patobulinta – parengta jos 2.0 versija, kurią dabar taip pat galima pusiau automatiškai įkelti į BTS.

Vienas svarbiausių 2012 m. pokyčių valstybėse narėse buvo ENKS sukūrimas. Eurojustas toliau stengėsi stiprinti valstybėse narėse esančių ENKS narių techninį ryšį su Eurojusto BTS, kad būtų geriau tenkinami naudotojų poreikiai ir informacija būtų perduodama saugiau bei patogiau. Šis ryšys artimiausiu metu sustiprins el. paštu perduodamos informacijos saugumą, o per ilgesnį laiką ENKS nariai valstybėse narėse,

naudodamiesi šiuo ryšiu, galės prisijungti prie BTS. Užmegztas ryšys su Bulgarija ir Rumunija. Netrukus prisijungs ir kitos valstybės narės.

Lapkričio 12 d. Eurojuste įvyko pirmasis Eurojusto nacionalinių korespondentų susitikimas. Jame siekta aptarti geriausią praktiką ir patirtį ir dalytis jomis. Šiame susitikime dėmesys skirtas ENKS kūrimo ir veikimo esamai padėčiai valstybėse narėse, keitimuisi informacija pagal Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnį, Eurojusto „išmaniosios“ PDF formos pagal 13 straipsnį naudojimui, Eurojusto teikiamai grįžtamajai informacijai pagal 13a straipsnį ir esamam techniniam ryšiui tarp ENKS ir Eurojusto BTS. *Fiches suédoises* forma, kurią Eurojustas parengė, kad būtų galima apžvelgti ENKS diegimą valstybėse narėse, buvo paskelbta 2008 m., padedant ES Tarybai pirmininkavusiai Švedijai, ir nuo tada reguliariai atnaujinama.

Kelios valstybės narės pranešė, kad įdiegė ENKS, tačiau kadangi ji įdiegta neseniai, jos taikymo praktinės patirties trūksta ar visai nėra. Kai kuriose valstybėse narėse ENKS įdiegta griežtai laikantis Sprendimo dėl Eurojusto 12 straipsnio (t. y. į ENKS įtraukti tik Sprendime dėl Eurojusto nurodytų kategorijų nariai). Kitos valstybės narės pasirinko platesnį požiūrį ir į ENKS įtraukė arba į ENKS susitikimus kviečia kitų, Sprendimo dėl Eurojusto 12 straipsnyje nenurodytų, agentūrų atstovus, pavyzdžiui, su finansiniais nusikaltimais kovojančioms teisėsaugos tarnyboms ir OLAF bei Europolo ryšių punktams atstovaujančius pareigūnus.

3.2 Šeštasis tarpusavio vertinimo etapas: sprendimų dėl Eurojusto praktinis įgyvendinimas ir taikymas valstybėse narėse ir Europos teisminis tinklas

2011 m. birželio mėn. Tarybos bendrųjų klausimų, įskaitant vertinimą, darbo grupė (GENVAL) nusprendė, kad šeštasis tarpusavio vertinimo etapas turėtų būti skirtas sprendimų dėl Eurojusto praktiniam įgyvendinimui ir taikymui valstybėse narėse ir Europos teisminiam tinklui.

Per trejus metus (2012–2014) bus įvertintos visos valstybės narės. Kiekviena valstybė narė raštu atsako į Tarybos pateikto klausimyno klausimus, tada joje apsilanko vertintojų grupė, kurioje dalyvauja trys ekspertai iš kitų valstybių narių ir stebėtojai iš

Komisijos, Eurojusto bei Europolo. Eurojustas taip pat atsakė į specialaus jam skirto klausimyno klausimus; į Eurojusto atsakymus atsižvelgia kiekvienoje valstybėje narėje besilankančios vertintojų grupės.

2012 m. įvertintos Švedija, Lietuva, Belgija, Estija, Slovakija, Danija, Suomija, Vengrija ir Austrija. Valstybėse narėse vertinimus vietoje atlikę ekspertai, stebėtojų padedami ir remdamiesi valstybių narių atsakymais į klausimynų klausimus bei per vertinimus vietoje nustatytais faktais, parengia vertinimo ataskaitas. Galutinės ataskaitos pateikiamos GENVAL.

3.3 Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities

Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities tęsė svarstymus ir veiklą, susijusius su Eurojusto reforma pagal SESV 85 straipsnį ir siekiant sukurti EPPO „Eurojusto pagrindų“, kaip numatyta SESV 86 straipsnyje.

Eurojustas, vadovaudamasis gero viešojo valdymo principais ir nacionalinių biurų darbinės veiklos sa-

varankiškumu, baigė pirmuosius svarstymus dėl savo struktūros ateityje ir pateikė Europos Komisijai dokumentą, kuriame pasiūlė galimas valdymo sistemas. Kitame dokumente aptartas Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų dalyvavimas vertinant Eurojusto veiklą.

3.4 Konferencija „Dešimt Eurojusto veiklos metų, jo pasiekimai ir ateities uždaviniai“

Tiek Eurojusto praktinė patirtis, įgyta per praėjusį dešimtmetį koordinuojant sunkių nusikaltimų tyrimus, tiek jo ateities perspektyvos aptartos lapkričio mėn. konferencijoje „Dešimt Eurojusto veiklos metų, jo pasiekimai ir ateities uždaviniai“, kurią surengti Eurojustui padėjo Europos teisės akademija (ERA).

Šioje konferencijoje dalyvavo ES institucijų ir atitinkamų baudžiamosios teisenos srities organizacijų atstovai, valstybių narių atstovai, nacionalinės teisminės institucijos, mokslo ekspertai, dabartiniai ir buvę nacionaliniai nariai. Tai buvo pirmas Eurojusto renginys, kuriame galėjo dalyvauti plačioji visuomenė.

Dalyviai patvirtino, kad koordinaciniai pasitarimai, koordinaciniai centrai ir paramos teikimas JTG laikomi veiksmingomis priemonėmis, kurios padeda įveikti kliūtis, kylančias vykdant sunkių tarpvalstybiinių nusikaltimų tarptautinius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą.

Dalyviai pabrėžė, kad gerinant Eurojusto vidaus struktūrą ir parlamentinę kontrolę taip pat reikėtų didinti jo tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo koordinavimo veiklos veiksmingumą, galbūt ateityje suteikiant Eurojustui įgaliojimus pradėti tyrimus ir spręsti jurisdikcijos kolizijos klausimus.

Remiantis SESV 86 straipsniu, pabrėžta, kad siekiant bendro tikslo, pvz., sėkmingiau kovoti su ES finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu, būtina sukurti darnią sistemą ir palaikyti glaudžius Eurojusto ryšius su Europos prokuratūra bei kitais svarbiais šios srities veikėjais, kaip antai OLAF ir Europolu.

Dalyviai sutarė, kad būsima Europos prokuratūra turėtų būti sukurta remiantis dabartinėmis struktūromis, patirtimi bei kompetencija ir turėtų tapti laisvės, saugumo ir teisingumo srities darnios sistemos dalimi. Jie taip pat sutarė, kad Eurojustas atliks labai svarbų vaidmenį būsimojoje Europos prokuratūroje ir palaikant ryšius su valstybių narių ir trečiųjų valstybių nacionalinėmis teisminėmis institucijomis.

Administraciniai pokyčiai

4.1 Administraciniai pokyčiai

Metinis darbo planas ir skyrių veiklos planai yra esminė Eurojusto strateginio planavimo ir programavimo ciklo dalis ir Eurojusto veikla grindžiama biudžeto sudarymo pagrindais. Šiuo metu tobulinamos turimos priemonės, siekiant užtikrinti veiksmingą planavimą, biudžeto išlaidų efektyvumą ir veiklos valdymą.

Planuotą Eurojusto veiklą 2012 m. vykdė 274 nuolatiniai darbuotojai Hagoje: 45 valstybių narių į Eurojustą deleguoti prokurorai, teisėjai ir atitinkamos kompetencijos policijos pareigūnai, 12 deleguotų nacionalinių ekspertų ir 217 Eurojusto darbuotojų. Eurojusto 2012 m. biudžetas buvo 32 967 000 EUR, biudžeto įvykdymo lygis – 98 proc.

Pagal Europos Komisijos ir Eurojusto susitarimo memorandumą surengti keli vadovų susitikimai; Komisijos atstovai, Eurojusto administracijos direktorius ir jo skyrių bei tarnybų vadovai reguliariai keičiasi informacija ir konsultuojasi. Aktyvesnis dialogas yra naudingas visiems dalyviams, ypač tokiu metu, kai yra finansinių apribojimų ir vyksta diskusijos dėl naujųjų teisės aktų dėl Eurojusto.

Eurojustas dalyvavo TVR agentūrų veiklos strateginio planavimo ekspertų pasitarimuose. Eurojustas taip pat konsultavosi dėl savo metinės 2014 m. darbo programos su kitomis agentūromis.

Eurojustas padarė pažangą peržiūrėdamas savo organizacinę struktūrą, be kita ko, įdiegta nauja Eurojusto administracijos struktūra. Prie jos pereita pagal įdarbinimo planą, laikantis nustatytų vidaus ir išorės atrankos procedūrų. Atliekant daugelį su šiuo perėjimu siejamų personalo atrankos procedūrų, išrinktas ir operatyvinės pagalbos vadovas.

Pagal 2012 m. spalio mėn. kolegijos priimtą Eurojusto ryšių strategijos įgyvendinimo veiksmų planą numatyta įvairi veikla, kuria siekiama stiprinti ryšius su ES partneriais, suinteresuotaisiais subjektais ir žiniasklaida, ir, siekiant, kad Eurojusto darbas bylose būtų labiau matomas, sudaryta įsimintinų bylų duomenų bazė. Naujoji Eurojusto svetainė pristatyta 2012 m. vasario mėn. per Eurojusto veiklos 10-ies metų sukakties iškilmes.

Eurojusto ir jį priimančiosios šalies 2012 m. pradžioje išrinkti naujojo Eurojusto pastato projektavimo konkurso nugalėtojai toliau dirbo nustatydami reikalavimus ir rengdami galutinį naujojo pastato projektą, kuris bus pateiktas 2013 m. pabaigoje. Pagal planavimo tvarkaraštį Eurojusto naujasis pastatas bus užbaigtas iki 2015 m. pabaigos.

4.2 Galimybė visuomenei susipažinti su dokumentais

2012 m. gauta daugiau prašymų leisti visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais: iš viso septyniolika pradinių prašymų ir viena patvirtinama paraiška. Pats Eurojustas gavo keturiolika iš šių pradinių prašymų, o kitais trim atvejais į Eurojustą kreipėsi trečioji šalis, prašymus gavus kitoms nacionalinėms ir tarptautinėms organizacijoms.

Septyni iš aštuonių su bylomis nesusijusių prašymų buvo visiškai patenkinami. Vienas prašymas patenkinamas tik iš dalies, nes visos informacijos atskleidimas būtų kėlęs grėsmę visuomenės saugumui, Eurojusto

užduočių stiprinant kovą su sunkiais nusikaltimais vykdymui ir galiojančių profesinės paslapties taisyklių taikymui (pagal Sprendimo dėl taisyklių, reglamentuojančių galimybę visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais, 4 straipsnio 1 dalies a punkto 1, 5 ir 7 įtraukas).

Vienas iš šešių prašymų leisti susipažinti su bylų dokumentais buvo patenkinamas iš dalies; neleisti susipažinti su kai kuriais prašomais dokumentais (ar jų dalimis) buvo nuspręsta siekiant apsaugoti asmenų privatumą ir neliečiamumą ir apsaugoti Eurojusto

sprendimų priėmimo procesą (pagal Sprendimo dėl taisyklių, reglamentuojančių galimybę visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais, 4 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 straipsnio 3 dalį). Kito prašymo atveju Eurojustas nebeturėjo prašomų dokumentų. Keturi likę prašymai leisti susipažinti su bylų dokumentais nebuvo patenkinti, nes tokios informacijos atskleidimas būtų pakenkęs visuomenės interesų

apsaugai, Eurojustui vykdant savo užduotis stiprinant kovą su sunkiais nusikaltimais, nacionaliniams tyrimams ir baudžiamiesiems procesams, kuriuos vykdyti padeda Eurojustas, ir galiojančių profesinės paslapties taisyklių taikymui (pagal Sprendimo dėl taisyklių, reglamentuojančių galimybę visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais, 4 straipsnio 1 dalies a punkto 5, 6 ir 7 įtraukas), asmenų neliečia-

Eurojusto skyrių ir tarnybų vadovai

Iš kairės į dešinę: Jacques Vos, Bendrųjų paslaugų skyrius; atstovas spaudai Joannes Thuy, Žiniasklaidos ir viešųjų ryšių skyrius; duomenų apsaugos pareigūnė Diana Alonso Blas; kolegijos teisės referentė Carla Garcia Bello; Alinde Verhaag, Bylų analizės skyrius; JTG tinklo sekretoriato koordinatore Anna Baldan; Administracijos direktorius Klaus Rackwitz; Catherine Deboyser, Teisės skyrius; Jon Broughton, Informacijos valdymo skyrius; Mike Moulder, Biudžeto, finansų ir viešųjų pirkimų skyrius; Linda Scotts, Žmogiškųjų išteklių skyrius; Genocido tinklo koordinatore Matevž Pezdirc; EJN sekretorė Fatima Martins.

2013 m. Eurojusto administracija

mumui (pagal Sprendimo dėl taisyklių, reglamentuojančių galimybę visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais, 4 straipsnio 1 dalies b punktą) ir (arba) Eurojusto sprendimų priėmimo proceso apsaugai (Sprendimo dėl taisyklių, reglamentuojančių galimybę visuomenei susipažinti su Eurojusto dokumentais, 4 straipsnio 3 dalis).

Kituose trijuose prašymuose leisti susipažinti su dokumentais buvo prašoma bendro pobūdžio informacijos apie baudžiamąsias bylas ar baudžiamųjų bylų tyrimus, tačiau ji neatitiko Eurojusto įgaliojimų arba buvo susijusi su bylomis, kuriose Eurojustas neteikė paramos. Todėl Eurojustas prašymų pateikėjams pranešė, kad su jų prašymais susijusių Eurojusto dokumentų nėra.

Tarybos išvadų apžvalga

2012 m. birželio 6 d. Teisingumo ir vidaus reikalų taryba patvirtino savo išvadą dėl dešimtosios Eurojusto metinės ataskaitos (10360/12). Kaip ir ankstesniais metais, Eurojustas praneša apie šių išvadų įgyvendinimą. Tolesnėje lentelėje parodyta, kur galima rasti daugiau informacijos apie sritis, kurioms Taryba skyrė savo rekomendacijas.

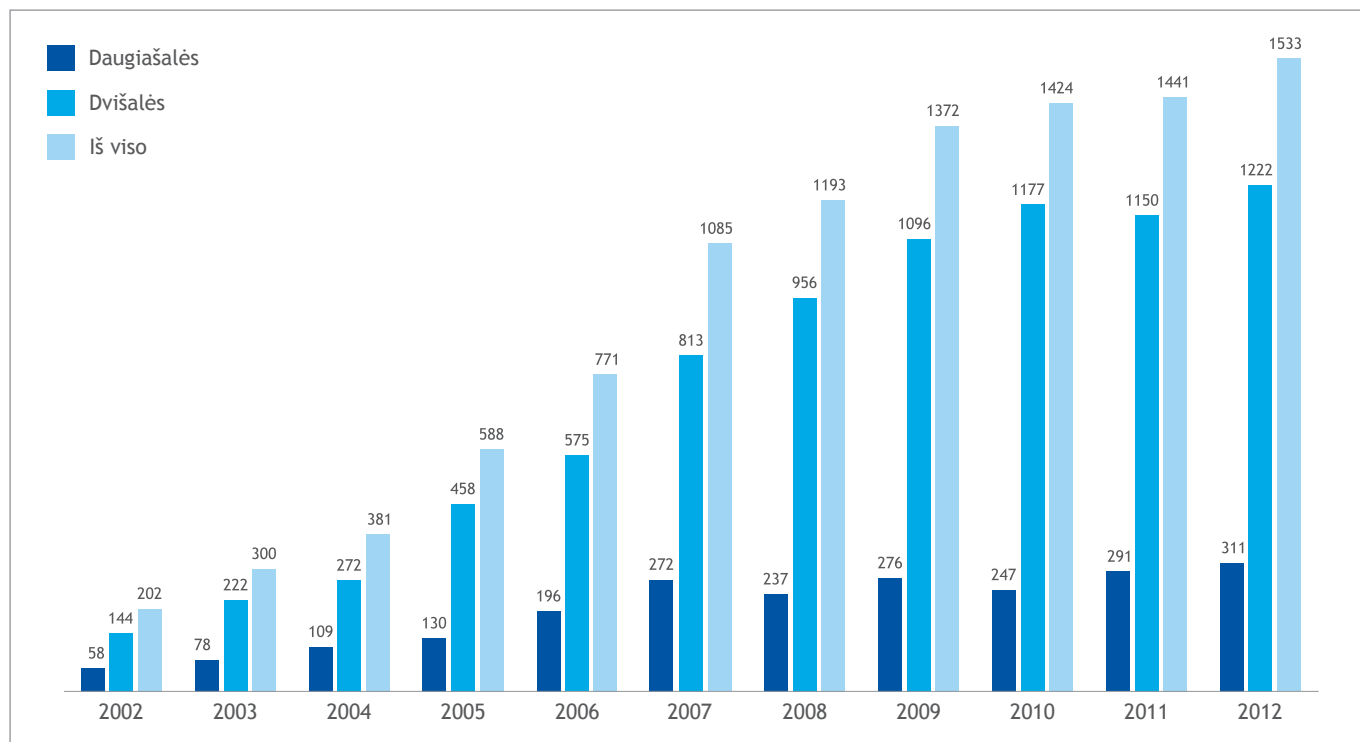
Tarybos rekomendacijos	Įgyvendinimas
Daugiau naudotis vaizdo konferencijomis.	Nors kiekybinių duomenų neturima, pastebėta, kad nacionaliniai biurai dažniau naudojami vaizdo konferencijų įranga koordinaciniuose pasitarimuose, koordinaciniuose centruose ir susitikimuose su nacionalinėmis institucijomis.
Daugiau naudotis koordinavimo centrais ir pranešti apie jų praktinę naudą ir vertę atliekant tyrimus.	2012 m. veikė septyni koordinaciniai centrai. Žr. 1.4 skirsnį.
Toliau remti JTG sudarymą ir darbą, siekiant nustatyti geriausią praktiką ir dalytis informacija apie darbo teismuose patirtį ir bylų rezultatus.	Eurojustas 2012 m. dalyvavo 47 ir finansavo 62 JTG. Žr. 1.4 ir 1.6 skirsnius (JTG tinklas).
Tęsti praktiką, pagal kurią į koordinavimo procesą įtraukiamas Europol.	Europol dalyvavo 85 bylų Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose. Žr. 2.3 skirsnį.
Teikti ataskaitas dėl Sprendimo dėl Eurojusto 7 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo, susijusio su EAO.	Žr. 1.2 skirsnį.
Stiprinti savo gebėjimus pranešti apie teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose sunkumus, sprendimus ir tendencijas.	Žr. 1 skirsnį.
Pranešti apie PDF formos naudojimą pagal Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnį ir nurodyti, kokių mastu turi būti keičiamasi informacija.	Parengtas elektroninis šablonas. Naudojant naujausią jo versiją galima automatiškai įkelti duomenis į Bylų tvarkymo sistemą. Žr. 3.1 skirsnį.
Užtikrinti, kad būtų laiku užbaigtas projektas EPOC IV.	Projekto užbaigimas sutapo su baigiamąja 2012 m. kovo 29–30 d. konferencija Nordveike (Nyderlandai).
Baigti įgyvendinimo procesą ir įdiegti saugų ryšio kanalą, suteikiantį nacionalinę prieigą prie BTS.	Jo dar neįdiegė 11 valstybių narių. Žr. 3.1 skirsnį (Saugus prisijungimas prie BTS nacionaliniu lygmeniu).
Pranešti apie 13a straipsnio įgyvendinimą teikiant informaciją ir atsiliepimus nacionalinėms institucijoms.	Atsiliepimai teikiami metinėje ataskaitoje ir strateginėse ataskaitose dėl sunkių nusikaltimų (prekybos narkotikais, prekybos žmonėmis), taip pat nustatant sąsajas, atliekant kryžminio palyginimo analizę ir keičiantis informacija per koordinacinius pasitarimus. Žr. 3.1 skirsnį.

Priedas. 2012 m. statistiniai duomenys

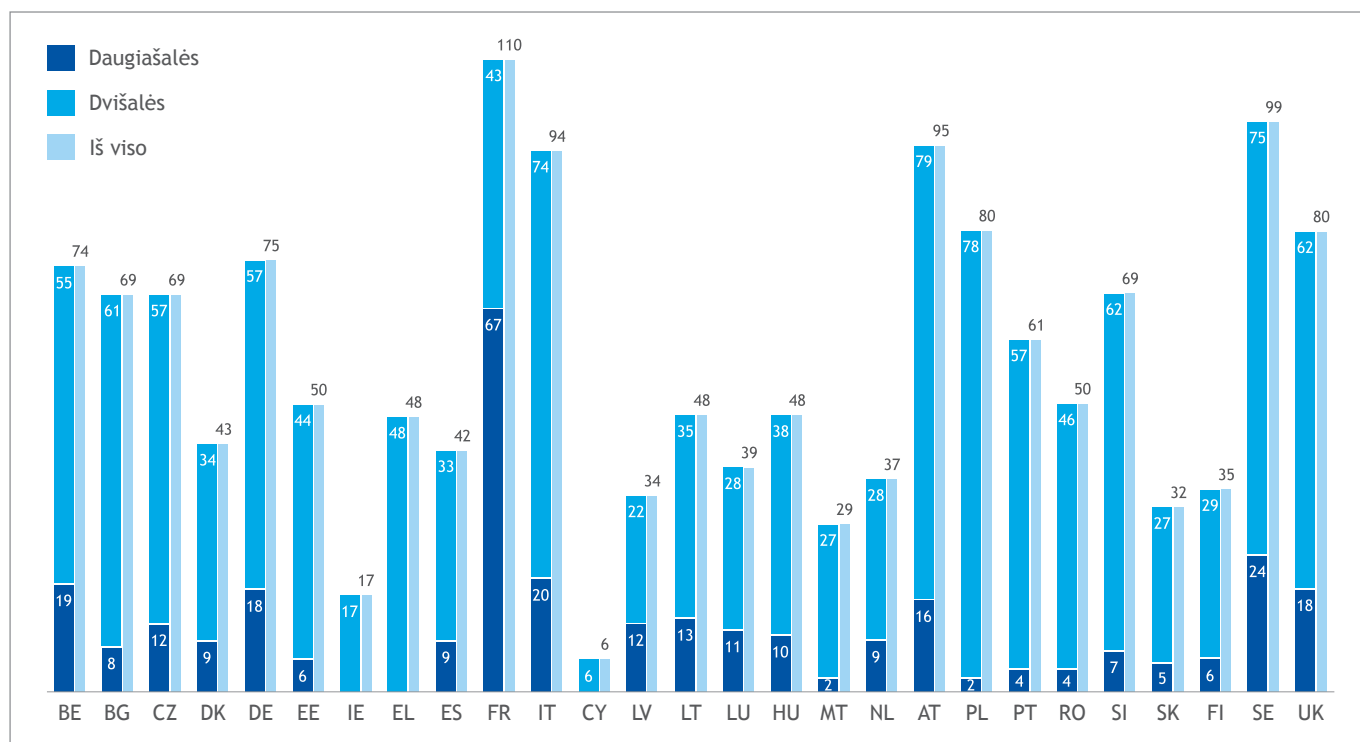
1 pav. Bylų pokyčiai 2002-2012 m.

2012 m. Eurojustas užregistravo 1 533 bylas, taigi valstybių narių perduodamų pagalbos prašymų toliau daugėja nuo 2002 m. Apie 20 proc. šių bylų buvo susijusios su trimis ar daugiau valstybių narių.

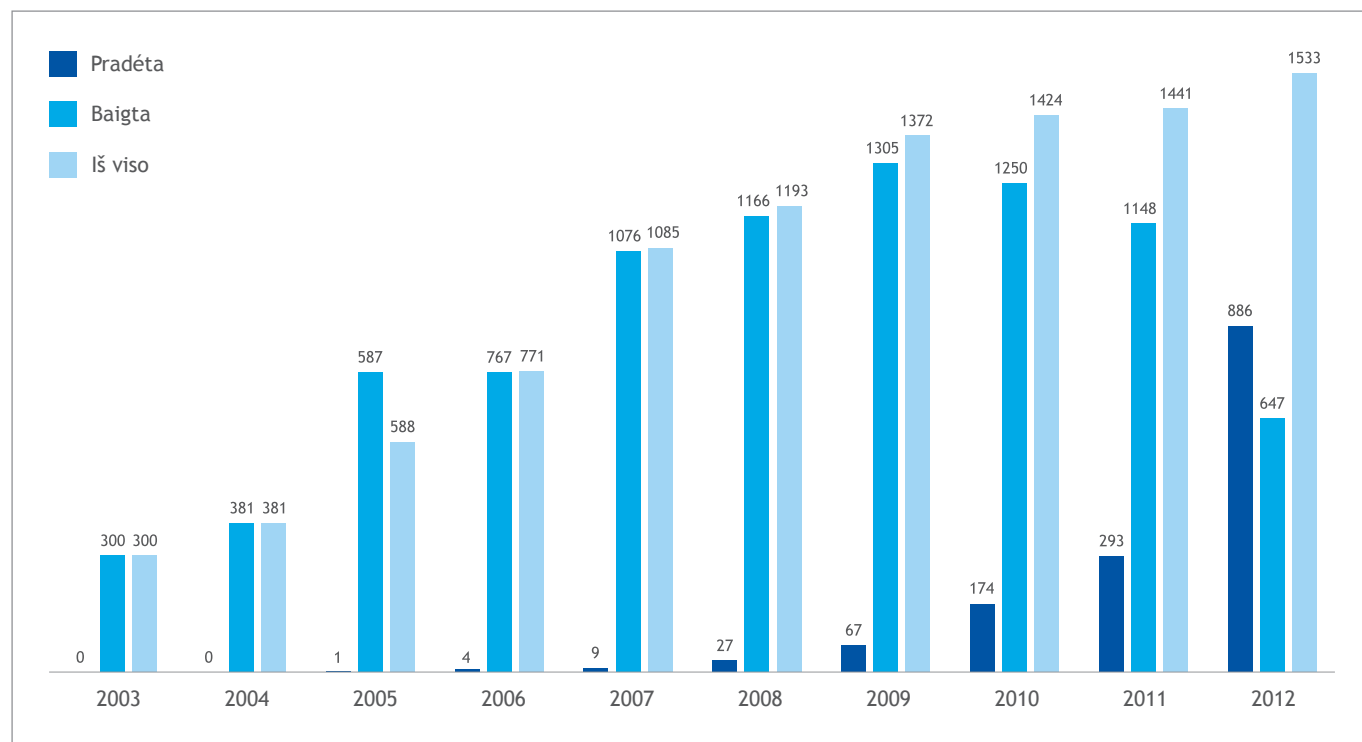
2 pav. 2012 m. dvišalės ir daugiašalės bylos, tekusios kiekvienam nacionaliniam biurui

Šioje iliustracijoje matyti dvišalių ir daugiašalių bylų, kurias 2012 m. užregistravo nacionaliniai biurai, skaičius. Sąvoka „dvišalė byla“ nereiškia, kad tokia byla susijusi su ne tokiais sunkiais nusikaltimais ar kad tokiais atvejais Eurojusto pagalba reikalinga tik iš dalies. Eurojuste užregistruota dvišalė byla gali tapti daugiašale konkrečioje valstybėje narėje.

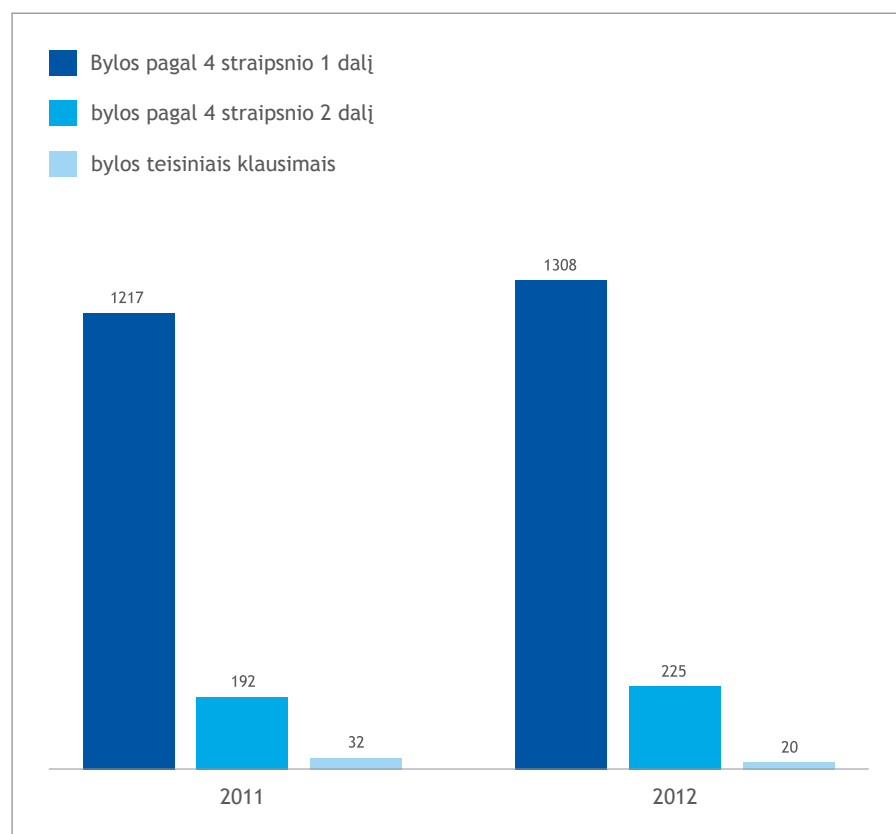

3 pav. 2003-2012 m. pradėtos ir užbaigtos bylos

Nacionalinių biurų darbo krūvį lemia ne tik per metus užregistruojamos bylos, bet ir nagrinėjamos bylos iš ankstesnių metų. Eurojusto žinioje yra dar 575 bylos iš ankstesnių metų (2003–2011 m.), kuriose vis dar reikalingas atitinkamas dėmesys ir pagalba.

4 pav. Bendras bylų klasifikavimas

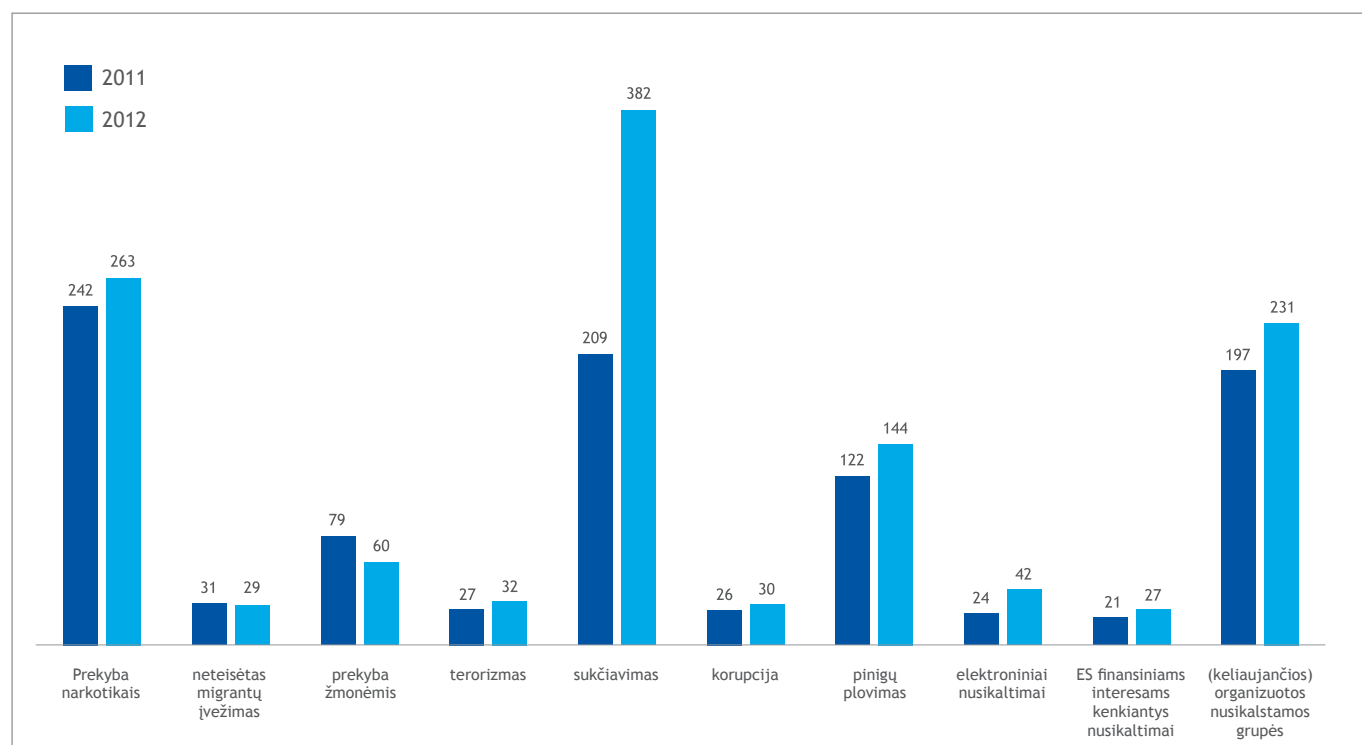

Pagal Sprendimo dėl Eurojusto 4 straipsnio 1 dalį bendrajai Eurojusto kompetencijai priskiriamos tokios nusikaltimų ir baudžiamųjų veikų rūšys, kurios visais atvejais įeina ir į Europolo kompetencijos sritį, taip pat kitos nusikalstamos veikos, padarytos kartu su minėtais nusikaltimais ir baudžiamosiomis veikomis. Be to, Eurojustas, vadovaudamasis savo tikslais ir gavęs valstybės narės kompetentingos institucijos prašymą, gali teikti paramą tyrimams ir baudžiamajam persekiojimui, susijusiam su kitų rūšių nusikalstamomis veikomis (4 straipsnio 2 dalis). Valstybė narė taip pat gali paprašyti Eurojusto suteikti bendro pobūdžio pagalbą, kuri gali būti ne tiesiogiai susijusi su konkrečia nagrinėjama byla, o, pavyzdžiui, susijusi su nacionalinės teisės normomis ar procedūromis (teisiniais klausimais).

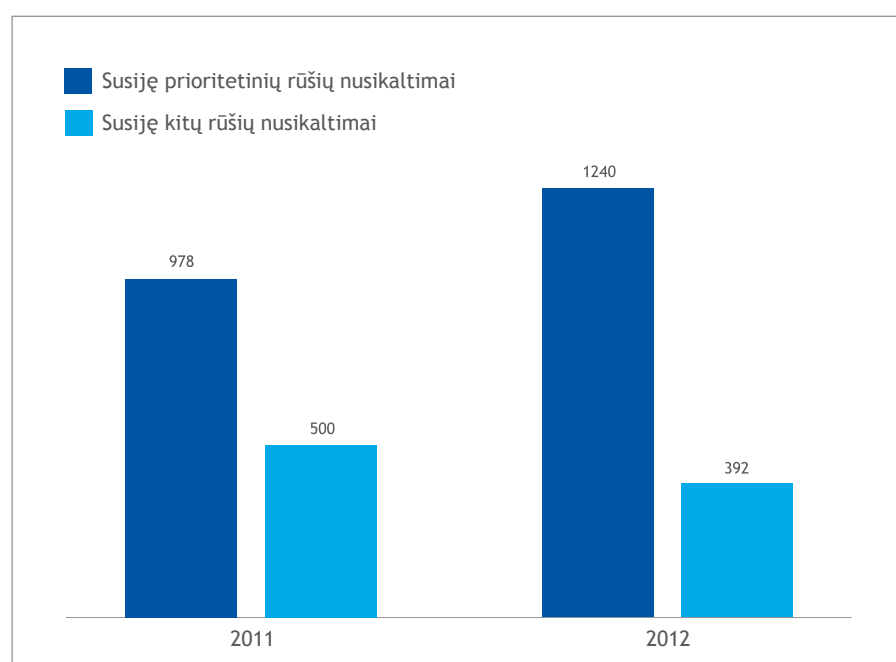
5 pav. Su Eurojusto bylomis susijusios prioritetinės nusikalstamumo sritys

2012–2013 m. Eurojusto patvirtintos prioritetinės veiklos sritys yra kova su prekyba narkotikais, neteisėtu migrantų įvežimu, prekyba žmonėmis, terorizmu, sukčiavimu, korupcija, pinigų plovimu, elektroniniais nusikaltimais, Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais ir kitomis nusikalstamomis veikomis, susijusiomis su organizuotų nusikalstamų grupių veikla ekonomikos srityje.

Šioje iliustracijoje parodyta, kiek kartų šių rūšių nusikaltimai nustatyti bylose, užregistruotose Eurojusto 2011 ir 2012 m. Vienoje byloje gali figūruoti ir daugiau nusikaltimų. Daugiau apie tai skaitykite atitinkamose 1 skyriaus dalyse.

6 pav. Prioritetinių ir kitų rūšių nusikaltimai Eurojusto bylose

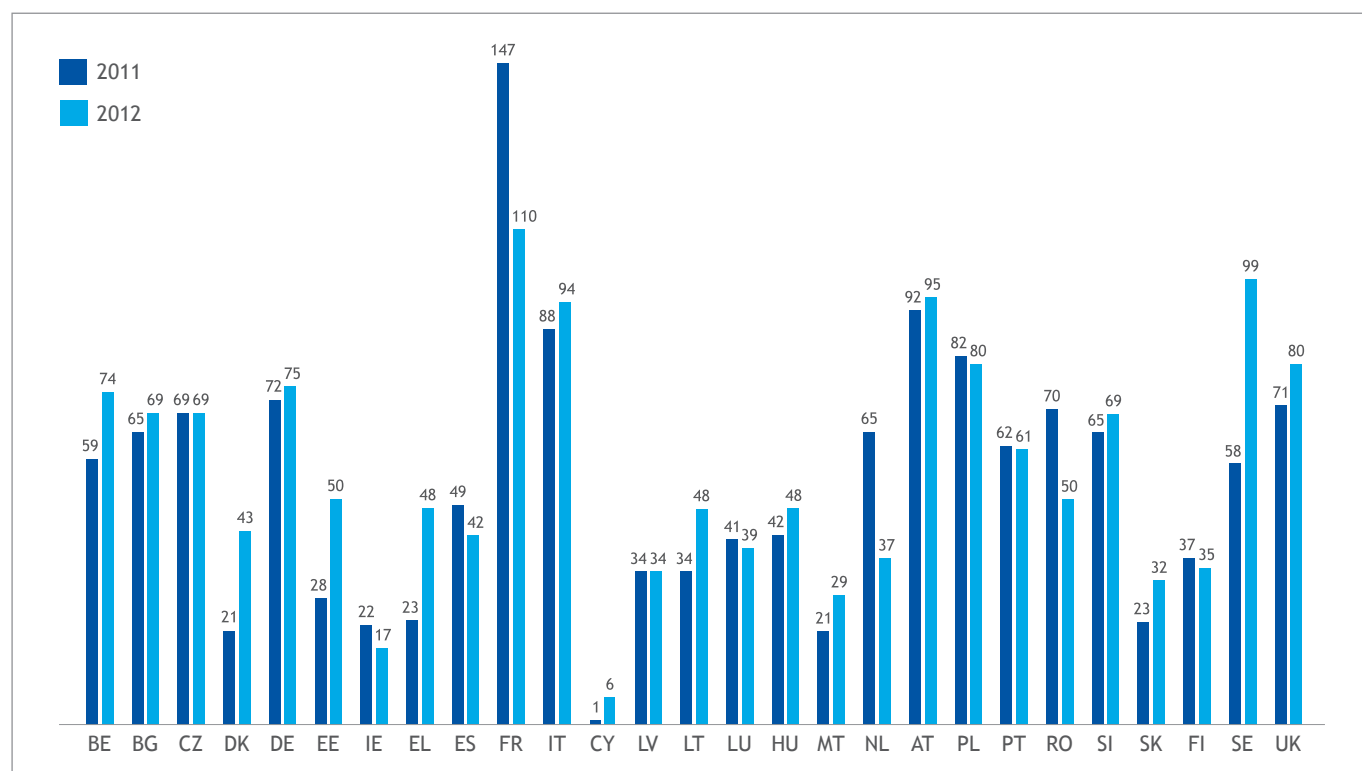

2012–2013 m. Eurojusto patvirtintos prioritetinės veiklos sritys yra kova su prekyba narkotikais, neteisėtu migrantų įvežimu, prekyba žmonėmis, terorizmu, sukčiavimu, korupcija, pinigų plovimu, elektroniniais nusikaltimais, Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais ir kitomis nusikalstamomis veikomis, susijusiomis su organizuotų nusikalstamų grupių veikla ekonomikos srityje.

Šioje iliustracijoje parodyta, kiek kartų prioritetinių ir kitų rūšių nusikaltimai nustatyti bylose, užregistruotose Eurojusto 2011 ir 2012 m. Vienoje byloje gali figūruoti ir daugiau nusikaltimų.

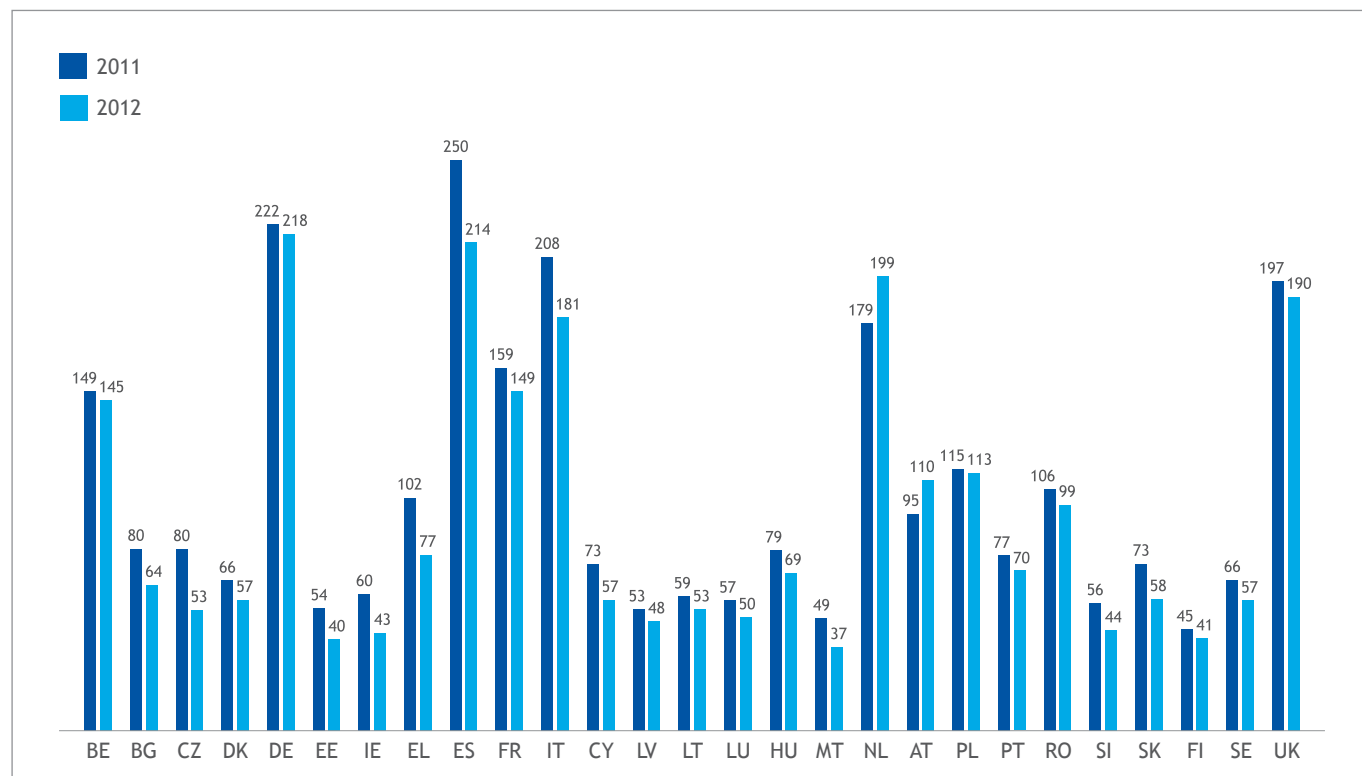
7 pav. Eurojusto bylose pagalbos prašiusios šalys

Šioje iliustracijoje parodytas 2011 ir 2012 m. Eurojusto gautų pagalbos prašymų pasiskirstymas pagal valstybes nares.

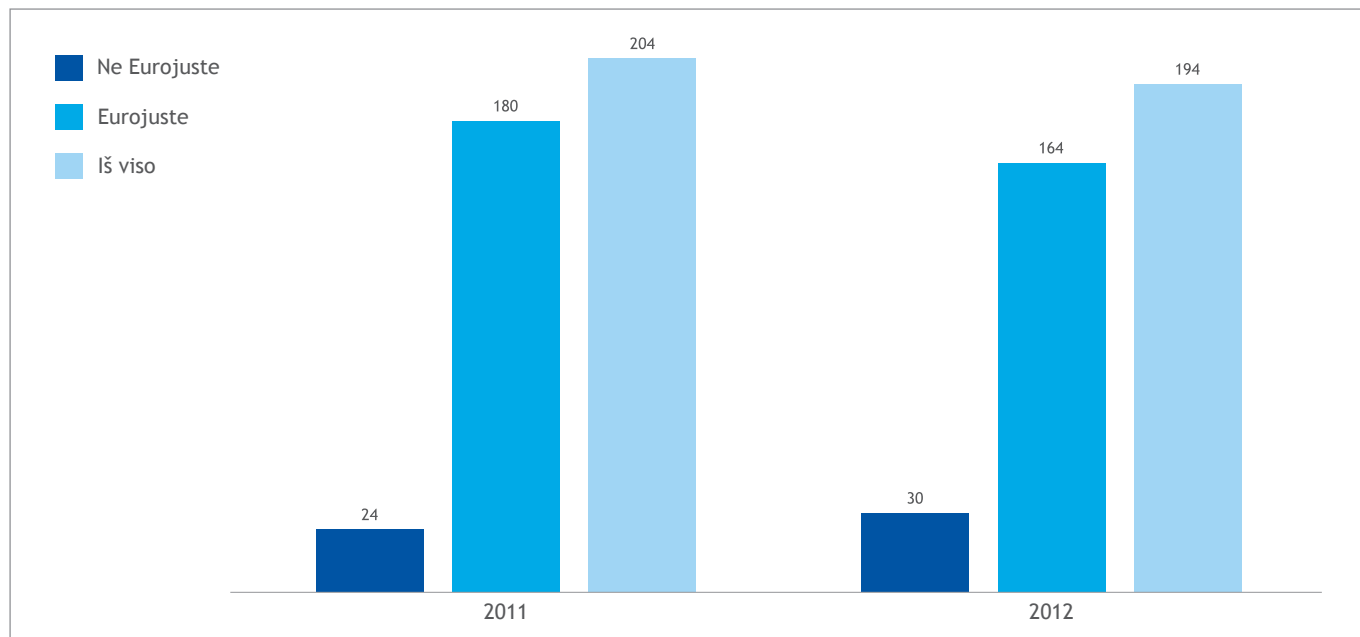
8 pav. Šalys, kurių prašyta pagalbos Eurojusto bylose

Šioje iliustracijoje parodyta, kiek kartų 2011 ir 2012 m. per Eurojustą paprašyta pagalbos iš kompetentingų valstybių narių institucijų.

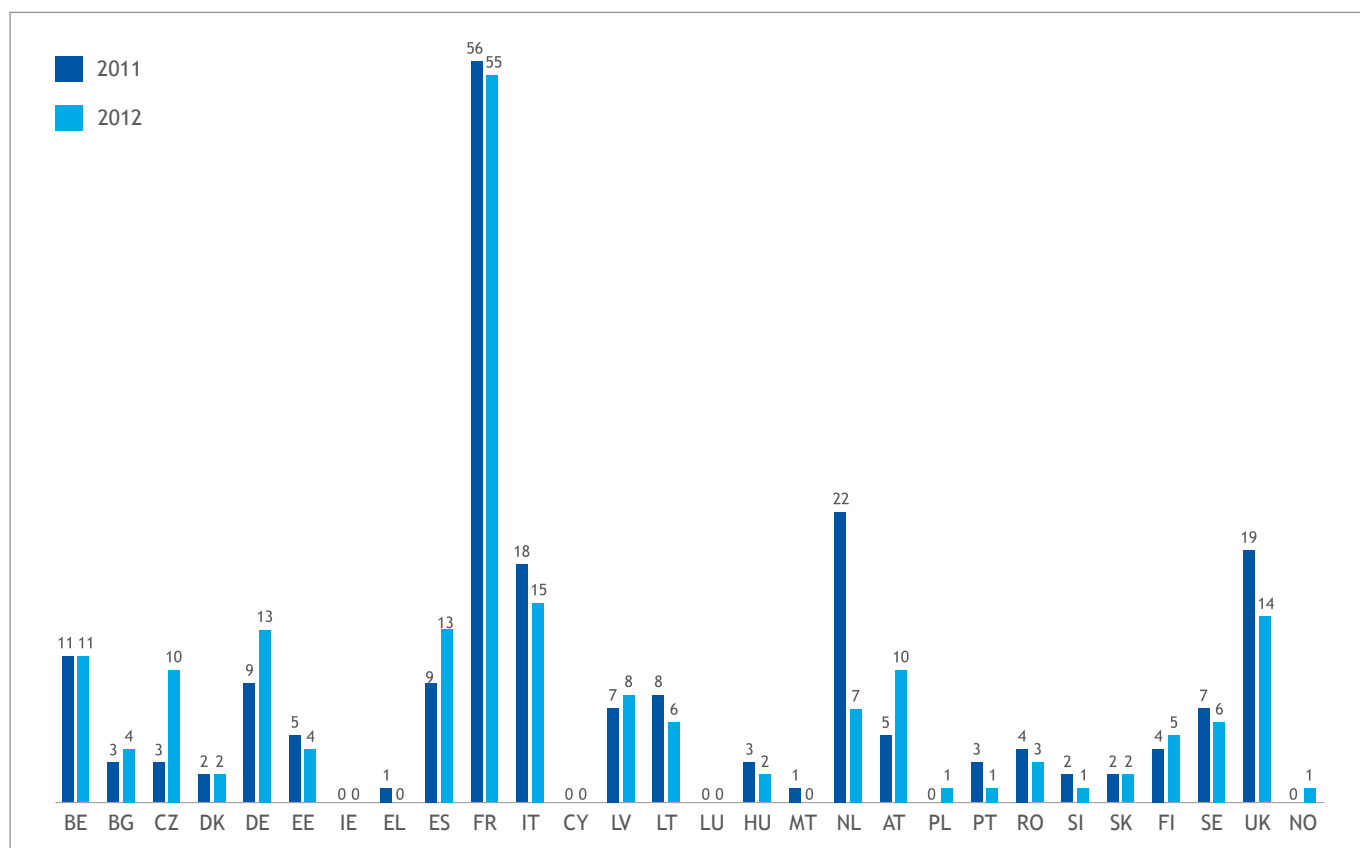
9 pav. Bendras koordinacinių pasitarimų skaičius

Šioje iliustracijoje matyti, kiek kartų dėl bylų buvo surengti koordinaciniai pasitarimai. Tokie pasitarimai paprastai vyksta Eurojusto buveinėje Hagoje, tačiau tam tikrais atvejais jie gali būti rengiami ir už Eurojusto ribų – valstybėje narėje ar trečiojoje šalyje.

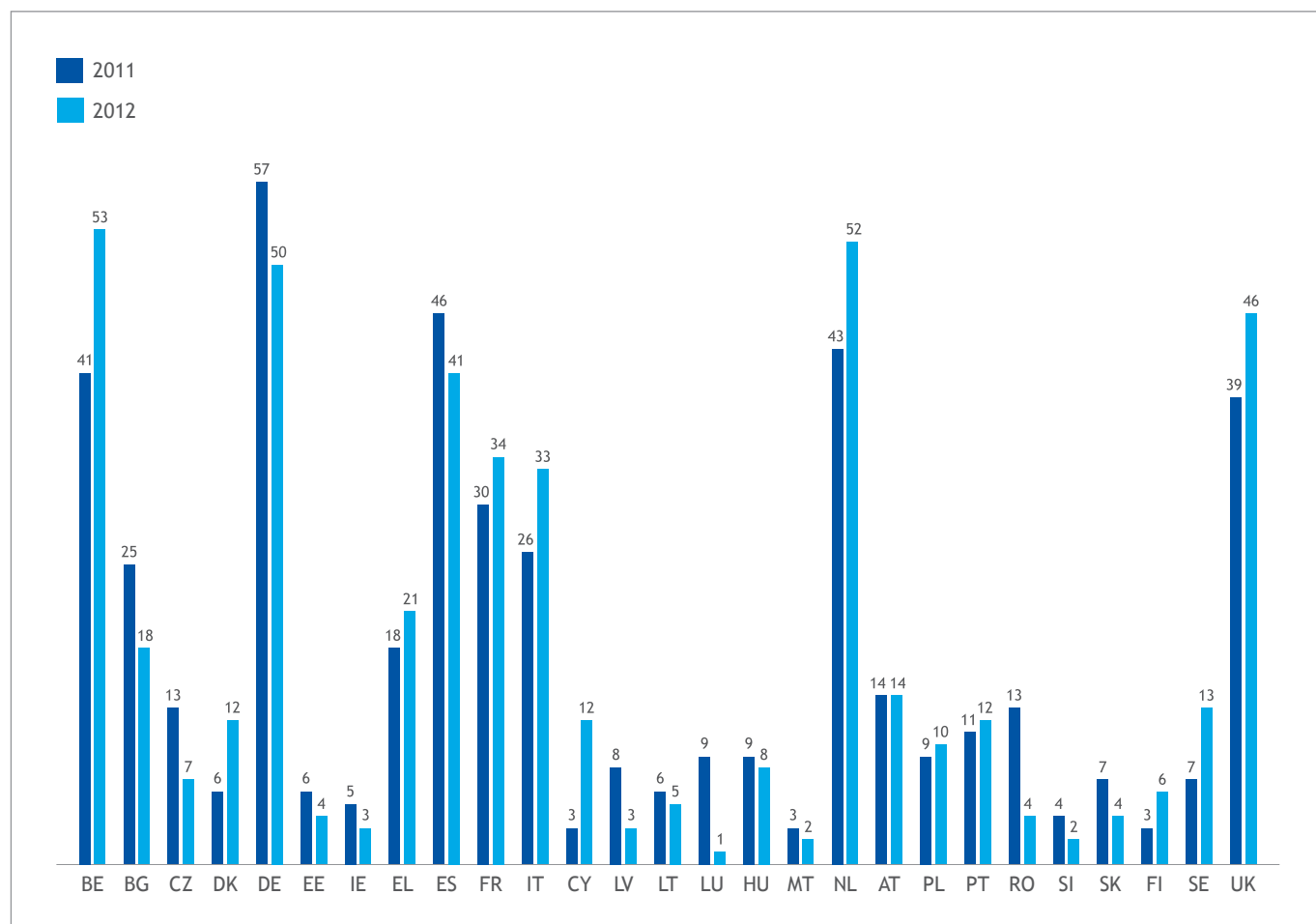
10 pav. Koordinacinius pasitarimus prašiusios surengti šalys

Šioje iliustracijoje matyti, keliose bylose surengti koordinaciniai pasitarimai atsižvelgiant į konkrečios valstybės narės ar trečiosios šalies pagalbos prašymus.

11 pav. Šalys, kurių prašyta dalyvauti koordinaciniuose pasitarimuose

Iš šios iliustracijos matyti, kiek kartų Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose dėl bylų, kuriose prireikė koordinuoti bendrus veiksmus paprašius pagalbos, dalyvavo prašomų valstybių narių institucijos.

© 2013 Eurojust

*The Lithuanian translation has not been approved by the Lithuanian Desk at Eurojust.
Lietuvos nacionalinė atstovybė Eurojuste nepatvirtino ataskaitos vertimo į lietuvių kalbą.*

Visos teisės saugomos. Be Eurojusto sutikimo jokia šio leidinio dalis negali būti atkurta ar naudojama bet kokia forma ar pasitelkiant bet kokias grafines, elektronines ar mechanines priemones, įskaitant fotokopijų, įrašų (garso, vaizdo ir kt.) darymą ar informacijos saugojimo ir paieškos sistemas.

Redaktoriai:

Dizainas, kompiuterinis maketavimas:

Nuotraukos:

Deborah de Jonge, Jacalyn Birk

Michèle Wilks-Speer

Michel Mees, Joannes Thuy, Leen De Zutter

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Netherlands

Phone: +31 70 412 5000 - E-mail: info@eurojust.europa.eu - Website: www.eurojust.europa.eu